A rejtvények megfejtéseit postai levelezőlapon küldd be! Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni, s azok jók, már nyerhetsz. Minden héten húsz könyvutalványt sorsolunk ki a megfejtők között. Beküldési határidő: október 12.

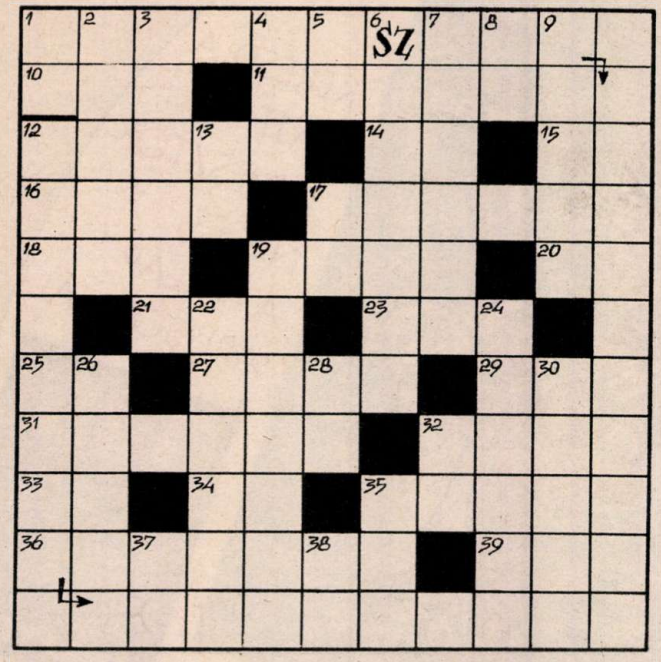

A vízszintes: 1., a függőleges: 12., és a vízszintes: 19. sorában Adyt idézzük.

VÍZSZINTES: 1. Az Ady-idézet első része. 10. . . .-farag. 11. Egy ajánlatra beleegyezni. 12. Az USA egyik tagállama. 14. Egyforma betűk. 15. Magyar film címe. 16. Többszörösen hajlított rézfúvós hangszer. 17. Ürmérték, névelővel. 18. Össze-vissza tol!. **19. Az Ady idézet harmadik, egyben befejező része.** 20. Egymást követő betűk. 21. Adnak neki. 23. A tojásban van! 25. Ami miatt történik valami. 27. Len és kender törésére való háziipari eszköz. 29. OKÁ. 31. Megkönnyező. 32. Odakozmál (pl. ételt). 33. Téma egynemű betűi. 34. Szolmizációs hang. 35. . . . víz partot mos, szólás-mondás. 36. Amerikai űrrakéta. 39. Nem egész a mezőn!.

FÜGGŐLEGES: 1. Kiejtett betű. 2. Nagy mennyiségben ömlik. 3. Afrikában élő nép. 4. ORO. 5. A tetejére. 6. Ilyen autó a kamion. 7. Határozottan valamit mondó. 8. Gála egynemű betűi. 9. Horgony, vasmacska. **12. Az idézet második része.** 13. Amennyiben. 17. Osztrák és portugál autók betűjele. 19. Házakat emelni. 22. Folyó belső Ázsiában, névelővel. 24. Okos. 26. Sav, vagy lúg igéje lehet. 28. Háziállat. 30. Éjjel 12 órakor. 32. Szolmizációs hang. 35. Luxemburgi, román és spanyol autók betűjele. 37. Heyerdahl két hajójának neve. 38. Európa-Kupa.

SAKK

Mai feladványunk szerzője a közelmúltban volt nyolcvanéves. Szeretettel köszöntjük, mint a magyar sakkfeladványszerzők legidősebbjét!

6. — Schór László (1922)

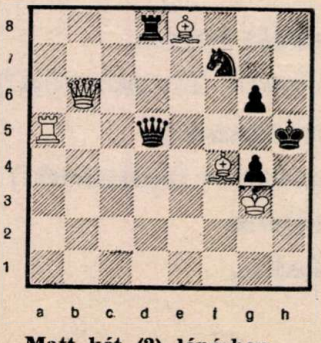

Matt két (2) lépésben.

A megoldást (világos első lépését) küldjétek el a szerkesztőség címére, a címoldalon „SAKK" jelzéssel. Ez a feladvány egyúttal a folyamatos évi verseny utolsó darabja.

A 4. sz. (Fröberg)-feladvány megoldása: 1. **Vh7—c2!** — A júniusi magazinban megjelent három feladvány közül az elsőnek megoldása 1. **Vh7—h2** (de mivel c6-ról lemaradt egy világos gyalog, más lépések is célhoz vezetnek), a másodiké 1. **Be4—c4**, a harmadiké 1. **Vg2—h3.**

A kitűzött könyvdíjak nyertesei: Csillik Zsolt (Szeged), Farkas Tibor (Budapest), Forgó Éva és Zoltán (Heves), Garas Lilla (Boba), Halász Ferenc és Attila (Kalocsa), Karalyos Csaba (Hosszúpályi) II. sz. Napközi Otthon (Kevermes) és Náfrádi Zoltán (Csanádapáca).

Földeák Árpád

ÁRNYÉK ÉS VALÓSÁG. Nyolc különbséget találhatsz a három férfi és árnyékuk között. Melyek ezek?

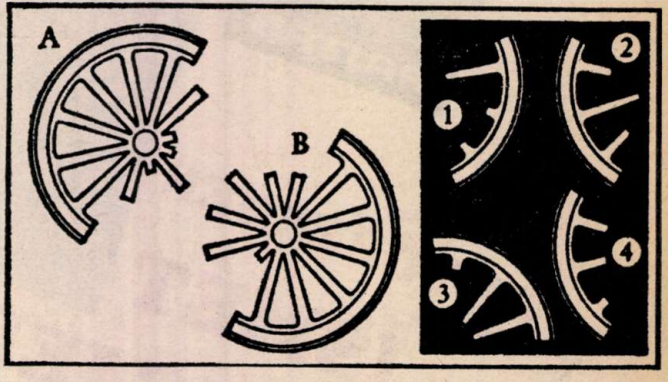

RAKD ÖSSZE ebből a hat darabból a két kereket!

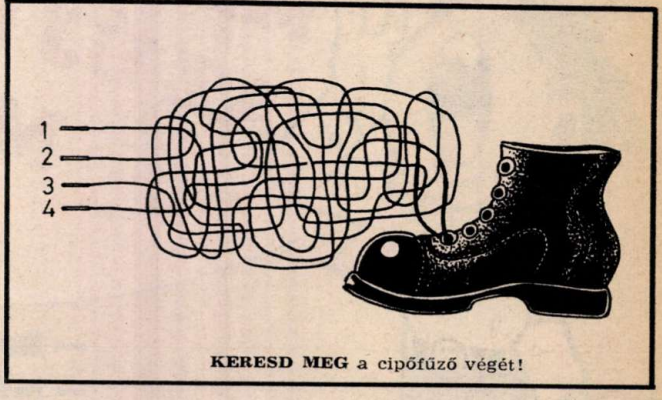

KERESD MEG a cipőfűző végét!

A 24–25. SZÁMOK MEGFEJTÉSEI

JOBBRA—BALRA: ló, ítél, át, igen, rá, férc, polc, nő. — **NYÁRON TÖRTÉNT:** a nagyító, a nap nem süt be a táborba. — **JÓ BARÁTOK:** kockás sapka, nagykabát-gomb, fényképezőgép, csíkos nadrág. — **TAKARÉKOSKODJUNK:** 7-es. **BETŰREJTVÉNY:** órarugó, bableves, főzőcske. **MELYIK ÚT:** a jobboldali. **MOZAIKKÉP:** 4—f, 7—e, 5—a, 1—j. **NYOLCBÓL HÁRMAT:** magyar racka-juh, ózbak, magyar szürke marha. **TÖRTÉNELMI LEHETETLENSÉG:** villanyégő, kapcsoló, tv, rádió, cigaretta, revolver, cilinder, rakéta-modell. **FÉL RAJZ:** 3-as. **TÁBORBONTÁS:** tábori ásó, kés. **GYUFÁK:** 7—1 = 6, 2+1 = 3, 11—5 = 6. **EGY REJTVÉNY, KÉT VICC:** Ott maradt a fogorvosnál, elmúlnának a szeplőim.

MINI PAJTÁS

KERESD A PAJTÁS TERJESZTŐKNÉL ÉS A HÍRLAPÁRUSOKNÁL!

OKTÓBERBEN ISMÉT MEGJELENIK AZ ÚJ REJTVÉNY-MAGAZIN

— Bors, a szőke óriás.
— Mégsem vagyunk elcserélt fejek.
— Talányos túra (Merre jártak Tivadarék?)
— Tulipános Fanfan (képtörténet)
— Szembesítés (Kinek a szemét láthatod?)
— Rejtvények — sportmezben
— Azt a kutya fajtáját! (Kajla, mint utánzóművész)
— Egész oldalas keresztrejtvény
— Sok értékes nyeremény vár gazdára

ŐSZI LEVELEKBŐL

SZOMBATONKÉNT TÖMEGSPORT

Megkezdtük. Újra járunk Kecskemétre, a Népszínház vendégszerepléseire. Budapestre is elmegyünk. Szombatonként pedig tömegsportórákat tartunk a szabadban. Amikor már nagyon hűvös lesz, fedett uszodába járunk.

Kecső Erika, Jakabszállás

ÁTKELÜNK A TISZÁN

Újdonságot hozott ez az iskolaév, a tizenegy napos tanítást. Szabad szombaton nálunk is együtt lesz az egész család. Nemcsak azért lesz jó, mert tudok édesanyámnak segíteni a takarításban, hanem azért is, mert többször mehetünk kerékpározni.

Édesanyám egy tiszántúli községben született. Szívesen kelünk át a folyón, és kerékpárral felkeressük a rokonokat, ismerősöket.

Antal Annamária, Mindszent

EGYÜTT ÍRJUK

KISZ-es vagyok. A mi megyei ifjúsági szervezetünk közös akciót hirdetett az úttörőkkel. „A zászlóvivők nyomában" akció három feladatcsokrából a „Megküzdünk a zászlóért" című tetszik legjobban. Ezzel a közelgő nagy évfordulókra készülünk.

Zászlóinkra írhatjuk, mit tettünk közösen az úttörőkkel a lakóhelyért, kik vállaltak ifivezetői munkát, hogyan dolgozunk.

Nagy Angéla, Tiszavasvári

OLYAN MINT A BÚVÁRPÓK

Egyik nap dinnyeevészet közben egy dinnyemag beleesett a pohár szódavízbe. Amikor észrevettem, ki akartam venni, de meglepetésemre, a mag elindult lefelé a pohárban, majd újra fel. Amikor aztán a víz felszínéhez ért, ismét elkezdett lefelé süllyedni. Egyszerre beledobtam még néhány szemet. Szórakoztató látvány volt nézni, amint le s fel vándoroltak.

A magokat elneveztem búvárpókoknak, mert a búvárpók az utódai és saját részére úgynevezett harangocskákat épít, ami tele van levegővel. A levegőt pedig úgy pótolja, hogy feljön a víz felszínére, ott szőrei közt megakad a légbuborék és az így „felszerelt" állat lemerül, beúszik a harang alá, s kirázza szőre közül a buborékokat.

Mindezt azért írom, hogy mások is kedvet kapjanak a kísérletezéshez.

Morschhauser Tamás, Budapest

ÁSTUNK, KAPÁLTUNK

Versengve tisztítottuk a sportpályát, ástunk, kapáltunk, árkot tisztítottunk. Munkánkat igazgatónk és helyettese, csapatvezetőnk és az úttörőtanács titkára együtt értékelte.

Külön dicséretet kaptak az ötödikesek és három nyolcadikos fiú.

Gyenge Katalin, Tiszakeszi

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987, 321-988, 321-989.

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1965 Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: Egész évre 72 Ft. I. félévre 40 Ft, II. félévre 32 Ft.

78.2512 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest Rotációs mélynyomás

Felelős vezető: SOPRONI BÉLA vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő: SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő: PORKOLÁB CSABA

E HETI SZÁMUNK . . .

. . . hátsó borítójáról AZ INDIÁN DOSSZIÉ című folytatásos képtörténet harmadik része anyagtorlódás miatt elmarad. A jövő heti (október 12-i) számunkban természetesen ezzel az epizóddal folytatódik az érdekes, izgalmas történet.

A HÁTSÓ BORÍTÓHOZ

„Címlaprajzoló verseny", hirdették a feliratok. Rajztábla, kréta és filctoll várta a gyerekeket a Pajtás szerkesztőségének csillebérci pavilonjában. Kilenc órakor már buzgón dolgozott az alkotók első csoportja. Délre már kis csutkává koptak a színes kréták, és a résztvevők újabb és újabb csoportjaival együtt kimerülőben voltak a filctollkészletek is. Fél egykor, amikor a határidő lejárt, 52 rajz várt zsürizésre. Tizenketten részesültek jutalomban, és ígéretünkhöz híven, borítónkon közöljük a legjobbakat, közöttük az első és a második helyezett alkotásait.

Leveleznénk!

ÖTÖDIKESEK BARÁTSÁGÁT KERESSÜK: Almási Márta, Mezőhegyes, Móricz Zs. 3. — 5820; Siket Erika, Makó, Luther 42. — 6900; Rompos Erika, Pálfa, Ady E. u. 3. — 7042; Sáfrány László, Magyarbánhegyes, Rákóczi út 72. — 5667; Kovács Ildikó, Budapest, Achim A. 42. — 1196, Vincze Edit és Rigler Edina, Tatabánya, Népköztársaság út 8. — 2800;

HATODIKOSOK LEVELEIT VÁRJUK: Lacza Erika, Ibafa, Petőfi S. út 6. — 7935; Buti Piroska, Gáborján, Szántó Kovács J. út 19, — 4122; Bálványos Csilla, Pécs, Jedlik Á. út 5/b. — 7633;

HETEDIKESEK VAGYUNK: Mező Éva, Kétegyháza, Kölcsey 14, — 5741; Farkas Tóth Aranka, Városföld, Béke u. 10, — 6033; Szűcs Kati, Kecskemét, Felsőszektő, 125. Pf. 2949, — 6000; Varga Ilona, Szentmártonkáta, Szunyogos út 29. — 2254; Bitó Éva, Szuhogy, Ady E. út 107. — 3734;

NYOLCADIKOSOK ÍRJANAK: Varga Edit, Bercel, Ifjúsági út 26. — 2687; Kukola Eszter, Hajdúszoboszló, Bem J. u. 18. — 4200; T. Huzsvár Ilona, Tápiószele, Tavasz u. 31. — 2766; Maly András, Gyál, Déryné út 3. — 2360.

Többen is kérik, hogy közöljük az NDK-ban, a Szovjetunióban és Romániában megjelenő testvérlapjaink címét.

Frösi Szerkesztősége, 108 Berlin, Maurerstrasse 39—40. **DDR.** Pionyerszkaja Pravda, Moszkva 101502 Susevszkaja 21. K—30. **CCCP.** Cutezatorii — Bukarest 33. Piata Scinteii 1. **ROMÁNIA.**

NYERTESEK

1. BALOGH MÁRTA (Budapest, Kiss János altábornagy úti ált. isk. 7/b.).
2. BATA EDIT (Budapest, 1142 Rákospatak u. 101. Nagyothallók ált. isk. 8/a.)
3. OTTLIK ÁDÁM (1013 Koszciuszkó Tádé u. 3. Ált. Isk. 6/c.).
4. CZETŐ ZSOLT (Bpest., VII., Dob utcai Ált. Isk. 8/a.).

PAJTÁS

CÍMLAP RAJZOLÓ VERSENY

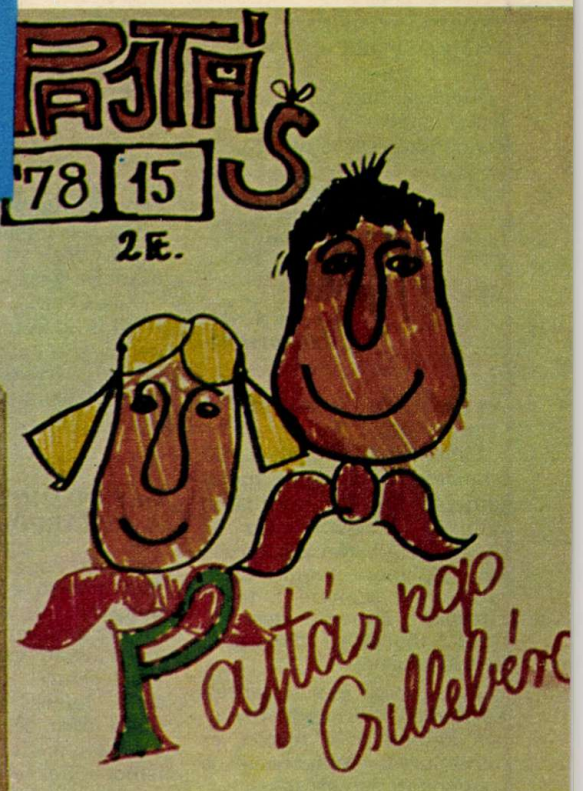

78|28
XXXIII. ÉVF. • 1978. OKT. 12. • ÁRA: 2,– Ft
PAJTÁS

KOSSUTH-RÁDIÓ, BUDAPEST:
KÖVETKEZIK AZ
MR 10-14
MŰSORA

(RIPORTUNK A 10–11. OLDALON)
FOTÓ: WAGNER MARGIT

KISKŐRÖSI FELFED

Ennek a történetnek nincs vége. Folytatódik még akkor is, ha ezen a lapon elfogynak a sorok. Szereplői úttörők, akik a Tájak—korok—múzeumok felhívás után összefogtak, hogy megismerjék az országot, és megszerezzék a felfedezőknek járó jelvényeket. Kiskőrösről indultak útnak, hogy megismerjenek, és megőrizzenek valamit maguknak a művészetről, a történelemről és a múltról...

KALANDNAK INDULT

— Kár titkolni, mert valóban kalandnak indult — kezdi Gráczia Józsi a történetet. — Mikor elolvastuk a felhívást, először valamennyien arra gondoltunk: végre, utazhatunk!

— És azonnal összeveszt tünk — folytatja Kiss Gabi. — Mindenki másra volt kíváncsi, mindenki mást szeretett volna látni.

Jó, hogy nem haragtartók. Azóta végigjárták már Kecskemétet, Kalocsát és Budapestet. Sok száz kilométert tettek meg, gyűjtögették a múzeumi pecsétet, képeslapokat. Élményeiket a rajnaplóba írták. Megkapták a bronzjelvényt, most pedig az ezüstöt...

— A saját városunkról sem feledkeztünk meg — szól komolyan Lakner Ákos. — Most már akárkit elkalauzolnánk...

— Akkor menjünk!

Első a Petőfi-ház. Érdekesség akad bőven, és azok, akik eleinte szűkszavúan válaszolgattak, most boldogan mesélnek.

— Az első Petőfi-szobor talapzata! — mutat egy kőtömbre Bárány Misi. — 1861-ben készítették — teszi hozzá egy idegenvezető pontosságával.

Lakner Ákos építész lesz, Szegeden tanul majd. S most egy kicsit a leendő tervező szemével mutatja a házat.

— Praktikus építkezés. Vastag falak, kicsi ablakok. Télen meleg, nyáron hűvös maradhat a szoba. Ám — teszi hozzá egy kis idő után — a belső tér nem célszerű! Középen van a konyha... Ha én építek majd házat, nem így tervezem.

Az apró szobában kanyarog a sor, Kiss Gabi magyaráz, évszámokat sorol, s míg a Petrovics család bútorait mutatja, Gráczia Józsi a pipagyűjtemény felé pislant.

— A kedvencem! — bök egy hatalmas tajtékpipára. — De szívesen kipróbálnám! — sóhajtja —, no persze, majd csak akkor, ha nagyobb leszek...

Bárány Misi a Petőfi-egyenruhát nézi.

— Szép, és szép lehetett benne a katona! — mondja csillogó szemmel. Csak azok a csizmák!

Évek óta senki sem tudja eldönteni, a csizmák valóban csak ballábasak?

JÁKOB BOTJA

Az útügyi múzeumba akár mindennap elmennének a kiskőrösi gyerekek.

— Érdekes, újszerű, és ilyen — teszi hozzá büszkén Mészáros Gabi — máshol nincs.

Ők, akik már a sáros, földes utat is alig ismerik, most a római grómáról mesélnek. Elmagyarázzák, arra használták a négy kötéllel megerősített szerkentyűt, hogy egyenes legyen az út.

A Jákob botja! — mutat egy képre Kiss Gabi. — Régen a jobbágyok építették az utakat, és egy botra szerelt kerékkel mérték a hosszát. A keréken jel van, ezért hagyott nyomot a porban.

Mártonfalvi Kati egy apró szamarat nézeget. Amolyan időjósnak készült, a házak külső oldalán lógott.

Mellette a szöveg: Ha nedves a szamár farka, esni fog az eső. Ha száraz, száraz idő várható. Ha jeges, hideg, havas idő lesz. Ha csöpög, jön az olvadás...

Szlovákul nemigen beszél Pivorcsi Pali és Krizsán Sanyi, de a Szlovák Tájházban egy vitrin előtt egyszerre szólalnak meg:

— Oplicka! A hímzett blúzt hívják így — mondják —, édesanyánk is visel még ilyet.

MÉG TÍZ

Tóth Misi a fakutyát — a csizmahúzót — tanulmányozza, a többiek néhai Péchnik István és Pomonyi Mária esküvői ládáját nézik. A lányok — ugye, ez természetes — a hímzett, csillogó fejfedőket próbálgatják. Mészáros Gabi egy hatalmas subát emel ki a ládából.

— Itt minden hazai gyűjtés — magyarázza Kiss Gabi. — Aki csak tehette, elhozta otthonról a régi poharakat, korsókat, szerszá-

Néha elgondolkoztatnak, máskor megmosolyogtatnak a régi táblák

A talicskából fabrikált mosdótál és az időjós szamár mindig érdekes

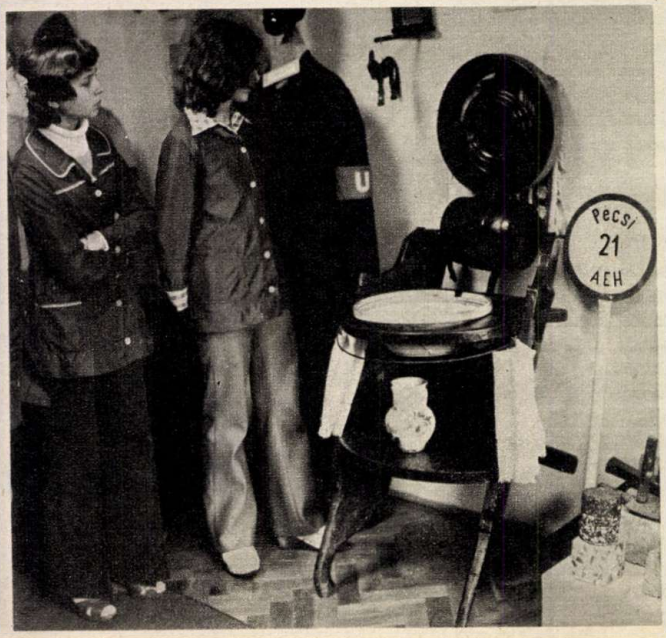

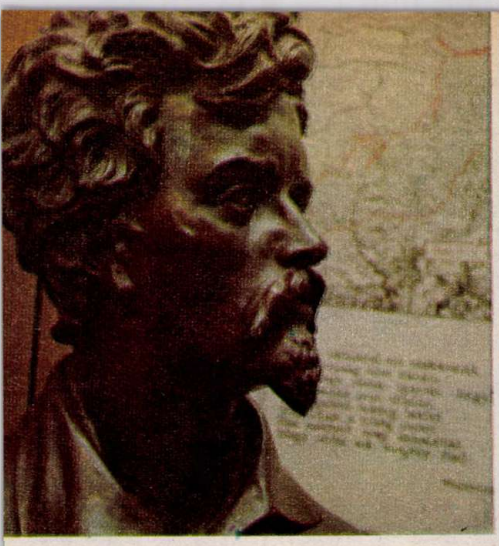

A Petőfi Múzeumban elsőként a nagy költő portréja fogadja a látogatót

EZŐK

A szlovák főkötőt csak ünnepi alkalmakra viselték a lányok...

mokat. Mindenki segített, hogy a mi múzeumunk még szebb legyen...

Még tíz pecsét, tíz múzeumba kell elmenniük, hogy megkapják az aranyjelvényt. Most a megye múzeumaiba indulnak. Kiskunfélegyházára, Halasra, Bajára...

— Sajnos, mi már nyolcadikosok vagyunk — sóhajt Lakner Ákos. — Nemsokára szétszéledünk. Többnyire más pályára készülünk, közülünk senki sem lesz múzeológus. Mégis sok mindent magunkkal viszünk. Azt is, hogy érdeklődni kezdtünk.

Dobozy Zsuzsa
Fotó: Szalay Béla

Ezt az úthengert már Szabó Gyula is vezette, egy népszerű tv-filmben

A víz segítségével az ember
majdnem megvalósította egyik nagy álmát,
a perpetuum mobilét,
az örökmozgó masinát.
A patakok és folyók partjára épített
vízimalmok kerekei
éjjel-nappal forogtak,
csak akkor pihentették őket,
ha követ, alkatrészt cseréltek,
ha télen a jég páncélökle
mázsás súlyként kapaszkodott a lapátokba

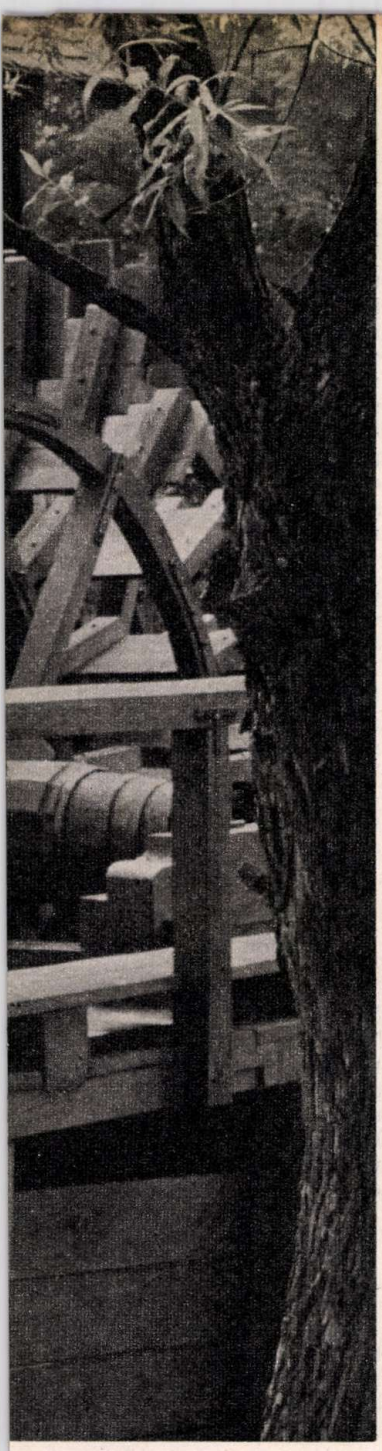

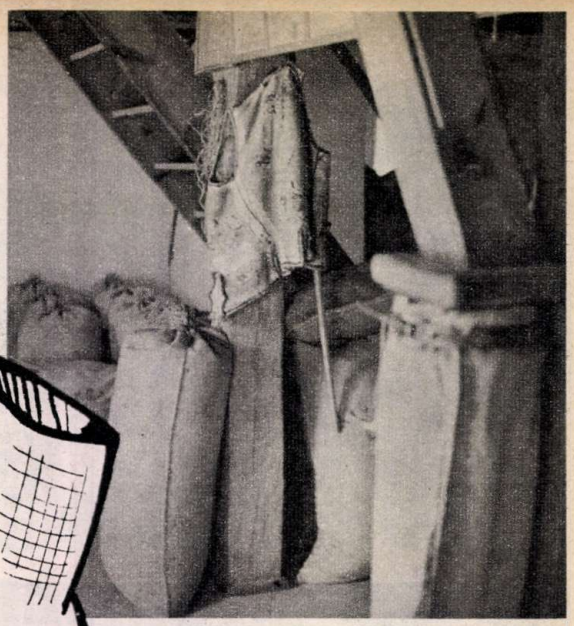

ÓRLŐ MÚZEUMOK

Örvényesen, a Balaton-part egyik legkisebb településén szinte mindennap tízszer annyi vendég tartózkodik, mint ahány lakója van. A látogatókat a Pécsely patak partján álló kis nádfedeles épület, az ország egyetlen folyamatosan dolgozó vízimalma vonzza.

A molnár Molnár

Lehet valami igazság abban, hogy a vízimolnárok időtlen életű, örökifjú emberek. Alig hagynak nyomot rajtuk a múló évek. Molnár Antal molnár már hatvanhét esztendős, de legényes könnyedséggel mozgatja a liszteszsákokat, fürge léptekkel kísérgeti a kíváncsiskodó gyerekeket a tiszta malomépületben.

— Mennyi ideig dolgozik a malom? — kérdi az egyik lány.

— Ha akarom, éjjel-nappal.

— Télen is?

— A Pécsely vize sohasem fagy be.

— Hány mázsa búzát őröl naponta?

— Körülbelül tízet. Ez nem túl sok, de a falu lakosságának valamikor bőven elég volt.

— És most?

— Manapság nálunk is a közértben vásárolják a kenyeret. A liszt visszakerül a Veszprém megyei Malomipari Vállalathoz, ahonnan őrlésre kapom a búzát. De az én lisztem nagyon finom. Leginkább kalács készül belőle.

Molnár Antal a Bakony rengetegében, a Tarna pa-

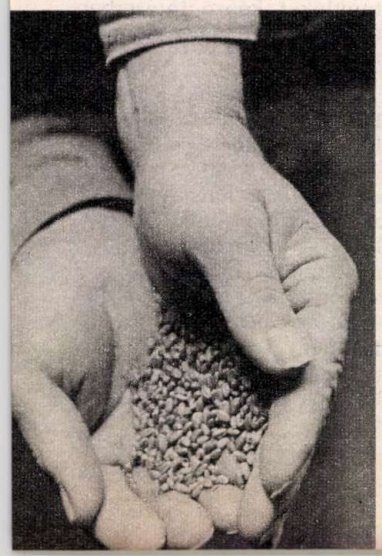

ŐRLŐ MÚZEUMOK

tak mentén, Lőrinte-pusztán született. Tizennégy esztendős korában lett inas. Jókai Etelkának, a nagy író testvérének malmában tanulta a mesterséget édesapjától, aki viszont a nagypapától vette át a tudományt. A nagypapa pedig... Ősei háromszáz évre visszamenőleg vízimolnárok voltak. De ő a gőzmalommal is megpróbálkozott. Itt már vagonszámra őrölték a búzát, munkahelye gyári műhelynek is beillett, de nem tudta feledni, hogy ő vízimolnár.

A fennmaradt Árpád-ház korabeli levelek Örvényest malmos településnek nevezik. Mostani vízimalma azonban kétszáz éves. Történelme 1950-ben véget ért volna, ha nem lépi át küszöbét ez a szenvedélyes ember, aki minden megtakarított fillérjét arra áldozta, hogy kijavítsa a megroggyant épületet, a megrongált szerkezetet, s bérbe vegye hajdani tulajdonosától, a nagyon öreg Steinicker Ignáctól.

A malom állami tulajdonba került, védett épület lett. De vezetője továbbra is Molnár Antal maradt. Nyugdíjasként is ugyanolyan korán kel, mint régen. Csak talán többet dolgozik, hiszen egy személyben „üzemvezető", molnár, „múzeumigazgató", idegenvezető és gyűjtő. Malmán kívül irodája is látványosság. Népi használati eszközök, népművészeti alkotások, történelmi ereklyék gyűjtőhelye. Még Kossuth-levelet is őriz.

Egy bölcs mondás

Kétkezi munkás, szaktekintély, „professzor" lett, ahogy szakmájában nevezik. Van egy bölcs mondása: „Nem mindenki molnár, aki lisztes." És ez az ő szótárában azt jelenti, hogy bármilyen poszton dolgozik az ember, a bizonyítványában minden jegy kitűnő lehet, ha pedig szívtelenül végzi munkáját, élete végéig kontár marad.

— Megfordultam néhány helyen a világban. De bárhova mentem, első utam a malomhoz vezetett. Tudni akartam, hogy itt, vagy ott mit csinálnak jobban vagy rosszabbul, mint nálunk. Nemrég Túristvándiba kaptam meghívást, hogy tanáccsal segítsem az ország második vízimalmának beindítását.

Festők palettájára kívánkozó kép. Szomorúfűzek, nyárfák, vízi sövények ölében áll a Tiszta felé siető Túr partján a túristvándi vízimalom, a népi építészet remekműve. Minden darabja fából készült. Több mint száz éven át őrölte a környékbelieknek a kenyérnek valót.

Molnára Bak Sándor. Ő még az örvényesi malom mesterénél is idősebb. Hetvenkét esztendős. Itt tanult és innen ment nyugdíjba. De nem végleg. Nála nélkül kevesebben látogatnák az őrlő múzeumot.

— A nagy malmokkal mi már nem versenyezhetünk. Így csak a turistáknak húzzuk fel a zsilipet, őrlünk. Nemcsak Magyarországról, hanem a világ minden tájáról érkeznek hozzánk, hogy lássák, mit tud egy vízimalom? Malmomat többet fényképezték, mint a legnépszerűbb színészt. Öt nagyfilmben, többek között az Égi madárban, a Szép molnárnéban szerepelt. A televíziósok tegnap szerelték le a kábeleket, a jupiterlámpákat, de jelezték, hogy egy olasz forgatócsoport érkezik hozzánk, mert a túristvándi malomhoz hasonlót egész Európában nem találni.

Sanyi bácsi felesége elmeséli, hogy a búcsú idején nem tudta, mivel kedveskedjen a vendégeinek. Előbb kalácsot akart sütni, de aztán a kemencéből kiemelt ropogós héjú, mosolygó cipók olyan sikert arattak, hogy amikor estefelé saját gyerekeit is meg akarta kínálni, egy szeletet sem talált.

— Hány gyermeke van? — kérdem Sanyi bácsitól.

— Három. És hét unoka.

— Ki lesz közülük az utód?

— A malomba ők is turistaként jönnek. A fiaim a tsz-ben, a környező üzemekben dolgoznak. Az unokák pedig vagy túl kicsik, vagy egészen más érdekli őket. Például a traktor.

Ki húzza fel a zsilipet

Sanyi bácsi még jó erőben van. Egyetlen mozdulattal veszi vállára a zsákot. De a zsilip felhúzása már nehezére esik, különösen, ha a jégcsapok is belecsimpaszkodnak. A molnártanulókat képző intézetben gondolni kellene a vízimalmokra is.

Mert a patakok, a folyók látványa nemcsak közérzetet javító horgászásra, lubickolásra való, erőért, energiáért is bármikor hozzá fordulhatunk. Lehet, hogy a vízimalmok végleg múzeumok maradnak, de akkor is kell néhány szakértő, aki bemutatja őseink leleményességét, egy szép mesterség — épületbe, szerkezetbe formált — dicséretét.

Faragó György
Fotó: Szalay Béla

ZSŰBONGÓ

KALAPOM, KALAPOM

Ez a felvétel július elején készült Veszprémben, az országos őrsvezető-találkozón. A VIT-kalap készítő verseny utáni pillanatot örökítette meg, amikor is a találkozó főpecsétőre: Esze Tamás nagy, kerek pecséttel igazolta, hogy az illető valóban minden ötletességét beleadta munkájába.

De nemcsak a sombrérókészítés volt ötletes, hanem a találkozó sok más feladatát is ügyesen oldották meg a résztvevők. A négynapos együttlét után teli tömött tarisznyával ment haza mindenki.

Azóta hetek, hónapok teltek el. Vajon otthon mi minden valósult meg ezekből? Kérjük a képen látható őrsvezetőket, írják meg szerkesztőségünknek, hogy mennyivel lett érdekesebb, gazdagabb, változatosabb azóta őrsük programja. (Természetesen a találkozó más résztvevőitől is szívesen várunk beszámolót.)

AMIKOR ELBÚJT A HOLD

Szombat, fél nyolc. Kellemes, őszi este. A Kossuth téren, a Károlyi-szobor előtti kis játszótéren egy nyurga fiú álldogál. Türelmetlenül toporog és a szobrot megvilágító lámpa fényénél karórájára pillant többször is. Valakit vár... jobban mondva: valakiket. Mert hiszen néhány perc múlva már jönnek innen is, onnan is. A várakozónál jóval kisebbek, fiatalabbak.

Háromnegyed nyolckor együtt vannak valamennyien; egy őrsnyi gyerek. A nyurga fiú most már nyugodt és mond egy-két dicsérő szót, hogy „gyorsaság", meg „pontosság". Arra lehet következtetni, hogy őrsét, ezt a tízegynéhány kisdobost riadólánccal hívta össze. De miért ilyen későn?

A következő percekben ez is kiderül. A játszótéri fák alól a nagy tér közepére mennek és az Alkotmány utca felé fordulva a fiú felmutat a keleti égboltra. „Oda nézzetek" — mondja. — A Hold olyan, mintha felhő borítaná."

A gyerekek nézik, meredt szemmel bámulják a különös égi tüneményt. Valóban az, hiszen a sötét égbolt lámpása most alig látszik... olyan... olyan kísérteties a fénye. Az embernek önkéntelenül is borsózni kezd a háta. „Ne féljetek, nem tűnik el a Hold véglegesen — kezdi magyarázni a nyurga fiú. — Ezt az égi jelenséget teljes holdfogyatkozásnak nevezik."

Aztán bővebb magyarázat következik: „Gyuszi, állj ide! Mondjuk, hogy te vagy a Nap. Pityu, pár méterrel lépj odább, te a Hold szerepét játszod! Nos, Gyuszi, itt a zseblámpám, világíts vele Pityu arcára! Jól látod őt? Igen. És most Peti álljon közétek. Ő személyesíti meg öreg Földünket. Íme, Pityu arcára Peti árnyékot vet. Hát ez a holdfogyatkozás titka; Földünk mögé kerül a Hold. Most már értitek?"

Nyolc óra után ér véget a Rakéta őrs rendkívüli, érdekes összejövetele. Dicséret illeti érte a nyurga fiút, Tordai Tamást.

Vajon hány őrsnek jutott eszébe ilyen rendkívüli összejövetel szeptember 16-án fél nyolc után?

füleki

SZÍNHÁZI JÓ HÍR

Több lesz a gyermek- és ifjúsági színpadi mű! Legalábbis ezzel biztat a Magyar Írók Szövetsége és a Színházművészeti Szövetség, amely ez év nyarán pályázatot hirdetett és csaknem 100 írót bízott meg gyermek- és ifjúsági színpadi művek megírásával.

A színházak várják ezeket a műveket, a legkülönbözőbb műfajú darabokat, hiszen kevés a gyermekeknek írt színpadi alkotás, olyannyira, hogy az utóbbi években gyakran regényeket dolgoztak fel színpadra. Már a következő esztendőben – a gyermekek nemzetközi évében – egyre több művet szeretnének megszólaltatni. Somogy megyében például azt tervezik, hogy a pályázatra készülő sikeresebb darabokat 1979 őszén gyermek- és ifjúsági programsorozatban mutatják be.

Gyermekoperák, és gyermekkórusművek is készülnek, előreláthatólag a következő év második felére. Az alkotók – neves zeneszerzők – a zeneművészeti szövetség felkérésére láttak munkához.

Padlásmúzeum

Van Makón egy olyan múzeum, amelyiknek az alapításában a gyerekek is részt vettek. Felkerestek minden régi paraszthá zat, s köcsögöket, faragott tükröket, bölcsőt, hímzéseket, tálakat gyűjtöttek össze. A padlást jóval előtte kitakarították. Ahogy azt tudósítónk, Fodor Kati írta, sok-sok időt töltöttek a padlásmúzeum megteremtésével.

Köszönjük!

Immár hagyomány, hogy a budapesti úttörőelnökség és az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat minden évben megjutalmazza azokat a pedagógusokat, akik az úttörőlapok — főként egyetlen hetilapunk: a Pajtás — terjesztése érdekében egész évben szorgalmas munkát végeztek. Az idén ötvenketten kaptak díszes oklevelet és vásárlási utalványt. Az ünnepélyes pillanatokat követő baráti beszélgetésen megkértek bennünket, hogy a lap hasábjain dicsérjük meg segítőtársaikat is. Azokat a gyerekeket, akik fáradhatatlanul dolgoznak velük együtt. Mert csak úgy juthat el a Pajtás és a többi lap idejében az olvasóhoz.

Köszönjük a pedagógusok és a gyerekek segítségét!

ŐSZI KIRÁNDULÁSOK IDEJÉN

— Már megint a Szarvas őrs járt itt.
— ...és velük volt az Őzike őrs is!

Kiállítás

A budapesti V. kerületi Irányi utcai iskola rajzszakköre a „Művészetek vándorútján" keretében szervezett nyári alkotótábor gyermekrajzaiból és néprajzi gyűjteményéből nagyszabású kiállítást rendezett a belvárosi ifjúsági házban.

Megújult az iskolánk

Tavaly nyáron kezdődött. Lebontottuk a régi kerítést, elhoztuk a törmeléket, segítettünk az anyagrakodásnál.

A munkások alapoztak, falat raktak, irányították a gépeket. Szüleink, tanáraink az állami gazdaság brigádjai sok-sok órát és napot áldoztak az új tantermekért.

Büszkék vagyunk rá, hogy a gyerekek munkája épp olyan fontos volt, mint a felnőtteké. Legutóbb gyomláltunk, parkosítottunk, segítettünk a költözésnél. Megújult, megszépült az iskolánk.

Gungl Anikó, Bikal

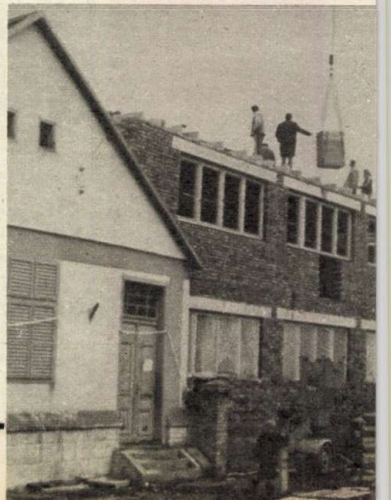

A kapupánt-csavar

Az első osztály tanterme előtt egy papa várakozott. Kicsengettek. Kézen fogta a lányát és azt mondta neki, hogy még nem haza indulnak, mert dolga van itt. Az igazgatói irodába mentek.

– Hoztunk csavarokat – mondta –, megjavítjuk a padokat.

– Köszönjük kedves papa – ragyogott fel az igazgató szeme –, de remélem, kapupánt-csavart hoztak, mert mi sehol sem kaptunk, nem tudtuk pótolni.

– Hoztunk mindent. Itt az egész szocialista brigád és egy-két óra alatt végzünk.

Az igazgató nagyon köszönte, hálálkodott, de a papa ezt már nem várta meg, szólt a folyosón ácsorgó brigádnak és elindultak az emeletre.

Néhány óra múltán a papa visszatért az irodába.

– Ha szükség lesz rá, újra pótoljuk a kihulló csavarokat – mondta, aztán hozzátette –, de nem, kapupánt-csavarral!

Az igazgató meglepődve nézett a férfira, aki mindjárt magyarázattal szolgált:

– Aladár bácsi tizennégy évvel ezelőtt azért adott nekem intőt, mert ronda volt a mértani szerkesztésem. A kapupánt-csavar kidomborodik a padból és nem lehet rajta tolni a vonalzót. Mindet kicseréltük süllyesztett-fejű csavarra.

Gebri Antal

A Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI

AZ IDEI TANÉVBEN az általános iskolában tanulók létszáma 1 millió 110 ezer. Az első osztály küszöbét több mint 150 ezren lépték át. Míg az utolsó évesek, a nyolcadikosok 116 ezren vannak.

*

AZ URALTÓL A KÁRPÁT-MEDENCÉIG, a finnugor népek szétválásától a magyar államalapításig kíséri nyomon a magyar történelem első három évszázadát a televízió új, kilencrészes filmsorozata, amelynek a címe: A magyarok elődeiről és a honfoglalásról. A film tájékoztat a néphagyományokról és az iratlan források kutatásáról. Felidézik a magyar őstörténetnek a Kárpát-medencébe érkezés előtti szakaszát, amelyről szinte kizárólag a szovjet múzeumok őriznek tárgyi emlékeket.

*

STROMFELD AURÉL születésének 100. évfordulója alkalmából két vándorkiállítás készül. Ezeket az év folyamán eljuttatják azokhoz az iskolákhoz, úttörőcsapatokhoz is, amelyek a legendás hírű hadvezér nevét viselik.

*

A FŐVÁROSI ÁLLATKERTI pálmaház egy újabb szárnya nyílt meg a közönség előtt. A Dózsa György út felőli oldalon a kaktuszok és pozsgás növények gyűjteményét tekinthetik meg a látogatók. Ugyancsak az Állatkertből jelentik, hogy az állatóvoda közkedvelt barnamedve bocsai felcseperedtek és átadták helyüket a közelmúltban született tigris- és oroszlánkölyköknek. Az óvoda nagy részébe ezután is beengedik a gyerekeket, ahol bárányokkal, kecskegidákkal, nyulakkal, tengeri malacokkal és komondorkölykökkel játszhatnak.

*

A KECSKEMÉTI Katona József Színház is bekapcsolódik a gyermekek nemzetközi éve programjába. A társulat két gyermekdarabot mutat be.

*

HOSSZÚ IDŐ UTÁN ÚJRA találtak parlagi viperákat a hansági természetvédelmi területen. A szakemberek már azt hitték, hogy ez a kígyófajta — amely évszázadokon át hozzátartozott a Hanság állatvilágához — végképp eltűnt erről a tájról. A viperatelepet egy eldugott helyen találták meg. A félméteres vezérvipera korát 30 évre becsülik. Harapása nem halálos.

*

A SZIGETVÁRON ÉLŐ ZÁGON GYULA képzőművész a magyar középkor nagy alakjainak portréit egy 500—600 éves tölgyfából faragta ki. A fa valaha a szigeti vár egyik kapujának tartópillére volt. A hatvanas években került napvilágra csatornaépítés közben. Az öreg tölgy tehát „kortársa" volt azoknak a hősöknek, akiknek most arcmását viseli: a Hunyadiaknak, a Zrínyieknek, a Rákóczinak.

*

A BUDAPESTI GYERMEKSZÍNHÁZ október 5-én bemutatót tartott. Mark Twain: Tom Sawyer kalandjai című darabját vitték színpadra.

ZSIBONGÓ

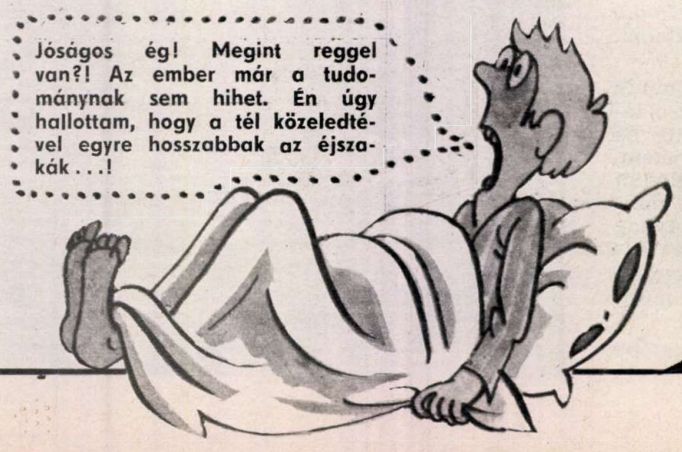

KOSSUTH-RÁDIÓ, BUDAPEST: KÖVETKEZIK AZ MR 10-14 MŰSORA

Ördögh Csilla és Molnár Tamás a műsor összeállítása közben

Talán búcsúsorokat kellene fogalmaznom, töprengtem, amikor e riport megírásához láttam, hiszen elvégre egy régi, hűséges, jó barát távozik körünkből: több mint nyolcszáz adás, összesen mintegy négyszáz órás adásidő után megszűnik a Magyar Rádió népszerű műsora, a „Harsan a kürtszó". Azaz, dehogyis szűnik meg! Átalakul, mondhatni, újjászületik, hogy MR 10—14 címmel, október 17-én, 10 óra 5 perckor a Kossuth rádióban megújult tartalommal és köntösben mutatkozzon be hallgatóinak.

TITOKZATOS CÍM?

— Mit rejt ez a titokzatos cím? — kérdeztük Bölcs Istvánt, a Magyar Rádió ifjúságpolitikai rovatának vezetőjét.

— „Rejtjelezett" címünk komolyan és vidáman is lefordítható. A két betű, ha tetszik, Mini-Rádiót jelent, ha tetszik, Magyar Rádiót takar, ám a két szám mindig annak a korosztálynak az alsó és felső határát jelzi, amelyhez szólni szeretnénk harmincperces műsorainkban.

— Mi a műsor legfőbb célja?

Az MR 10—14 „társszerkesztői" a gyerekek a stúdióban

Vajek Róbert a „Riporter őrsök" szervezője, patrónusa lesz

Bölcs István: „A tizenévesek" gondjairól akarunk szólni...

Molnár Tamás elsősorban a gyerekek életmódjáról készít majd riportokat

— Beszélni szeretnénk a tizenéves gyerekek iskolai gondjairól, hogyan élnek, milyen összeütközésekbe kerülnek társaikkal, a felnőttekkel, szólni akarunk arról, hogy milyen a családokban a gyerekek helyzete, hogy a napról napra változó életmód milyen hatással van rájuk. Szólni fogunk arról is, hogy a nem szervezett közösségekben, a baráti, haveri társaságokban milyen a gyerekek kapcsolata, arról, hogy a testvérek miként kötődnek egymáshoz, egyáltalán, hogy tudnak a gyerekek egymás mellett élni. És természetesen mindarról, amit a Magyar Úttörők Szövetsége különböző akcióiban, mozgalmaiban nyújt az úttörőknek. A műsor alcíme: „Iskolák, őrsök, barátok",

KAPITÁNY

Az MR 10—14 felelős szerkesztőjétől, Szőke Sándortól azt kérdeztük meg, hogy milyen újdonságokkal szolgál az új műsor a „Harsan a kürtszó"-hoz képest.

— Az úttörőmozgalom egészének — meghatározó jellegének — érintetlenül hagyása mellett bővül a műsor az iskolai gyermekéletmód, szabad idő, kulturális élet, sport és humor témakörével. A legérdekesebbnek a havonta egyszer jelentkező, állandó rovatunk, helyesebben vitafórumunk, a „Kupaktanács" ígérkezik. Olyan kerekasztal-beszélgetésekre gondolunk, amelyeken megvitatnánk például azt, hogy mondjuk, egy őrsvezető miért nem bír az őrsével, miért unatkoznak egyesek, mások miért verik meg barátjukat, miért cigiznek. Ehhez a rovathoz kapcsolódik a Kapitány személye is. A Kapitánynak nincs neve, nincs arca, fontos kérdésekben véleményt mond, ő a gyermek-, és ugyanakkor a felnőttvilág lelkiismerete is. Dönt, ítélkezik, tanácsot ad.

— Ki lesz a Kapitány?

— Mindenki, aki igazán értelmesen tud beszélni a gyerekekkel. Gyerek is lehet Kapitány. Minthogy elsősorban a gyerekektől várjuk az igazán érdekes témák felkutatását is. Ezért is hívjuk életre a „Szövegládát". Ez a rovat arra hivatott, hogy helyet adjon a gyerekek saját készítésű riportjainak, jegyzeteinek. Azt szeretnénk, ha minden csapatnál felállítanának egy-egy „Szövegládát", amelybe összegyűjtenék a csapat életéről, gondjairól készült írásokat, és ezeket eljuttatnák hozzánk.

Ez bizony nagyszerű lehetőség, ha a csapatok élnek ezzel, akkor egycsapásra a műsor társszerkesztőivé válhatnak majd.

— A „Szövegládán" kívül hogyan tartják majd a kapcsolatot hallgatóikkal?

138-012

— A hagyományos levelezés mellett minden kedden 10 órától szerdán 16 óráig automata telefonszolgálatunk lesz. A **138-012** telefonszámon várjuk hallgatóink telefonhívásait. Igyekszünk nagyon gyorsan reagálni a különböző kérdésekre, észrevételekre, bejelentésekre, hiszen a célunk az, hogy minél aktuálisabb, minél előbb legyen műsorunk.

— Kik vezetik a műsorokat?

— A szerkesztő-riporterek: Molnár Dániel, Molnár Tamás, Ördögh Csilla, Vajek Róbert. A zenei szerkesztő Demjén Erzsébet lesz, és továbbra is sokat találkozhatunk majd Lovass Ferenc, Pásztor Gyula, valamint Ungvári Ildikó nevével.

Az első műsor „gazdája", Molnár Tamás nem titkolja, hogy nagyon számít a gyerekek segítségére.

— Azt szeretnénk, ha a gyerekek is számítanának ránk, hogy hozzánk forduljanak, ha már mindenütt elutasították őket, ha üzenetet küldenének nekünk gondjaikról, örömeikről, bajaikról. Mert csak így tudjuk elérni célunkat: szembesíteni a felnőtteket a gyerekekkel, cselekedeteiket, vagy éppen passzivitásukat a következményekkel.

— Mit hallunk az MR 10—14 első műsorában?

— Egyebek között beszámolunk a budapesti művészeti hetek utolsó napjainak eseményeiről. Ezenkívül minden hallgatónknak figyelmébe ajánlom Nyerges Ágnes: Mai fiatalok című könyvét, mert egy-két gondolatát szembesíteni szeretnénk a gyakorlattal.

Egyszóval, ne beszéljünk búcsúzásról, hiszen régi barátunk, a „Harsan a kürtszó" nem hagy el bennünket, újjászületve köztünk marad. Nagy érdeklődéssel várjuk bemutatkozását. Tehát figyelem, október 17-én, 10 óra 5 perckor a Kossuth rádióban először hangzik fel az MR 10—14 szignálja!

Sok sikert!

Bőcs Ferenc
Fotó: Wagner Margit

4

EGY NYOMOZÁS TÖRTÉNETE

A régészek egy honfoglaláskori település maradványaira bukkantak a kis falu határában. Még az ősz beállta előtt szeretnék feltárni a múlt nagy kincsét, de nem kapnak segédmunkást az ásatáshoz. Bíhari Gyula régész professzor elfogadja a gyerekek segítségét, akik nagyon boldogok, hiszen az ásatás izgalmas kalandot ígér. Pedig még nem is sejtik, hogy egy ember a faluból, velük egy időben, egyéni akcióba kezd, barbár módon túrja szét a lelőhelyet és eltulajdonítja az ott talált kincset.

Még este se lett, a fejedelmi sírból előkerült egy férfi felsőtestének csontváza, és a bal oldalán a lova csontmaradványa is. Ügyesen fejtették ki, hogy jól lehessen fényképezni. Arany nyílcsúcsot is találtak, s ez törzsfői, esetleg fejedelmi származásról vallott. Arccal keletnek, fejjel nyugatnak feküdt a holttest, ez magyarságát a talált tárgyak nélkül is bizonyította volna. Ami némi kétséget támasztott benne, az a griffes-indás csat volt. Ezt mint származási jelvényt hordta az itt eltemetett férfi. Avar fejedelmi családba nősült volna be a magyar vezér, vagy éppen fordítva történt? Milyen folyamat ment itt végbe az ő szülőföldjén, több mint ezer évvel ezelőtt?

A munkát éppen be akarták fejezni, amikor Csikesz Béla fehér kötésekkel a lábán megjelent az Erecske gátján. Először bátortalanul megállt távolabb, de mert senki sem figyelt fel rá, bicegve közelebb jött. Úgy húzta a lábát, mintha az nem megmarva, de darabokra tördelve lenne. A közeledő alakot elsőként unokaöccse vette észre, aki megpillantva, így kiáltott fel:

— Ni, a Béla!

Látni kellett volna erre, ki milyen képet vágott. Zsolt nagyon dühös lett, de egyúttal restellkedett is, mert hallotta már, milyen disznóságot akart elkövetni az unokabátyja. Ha ölni lehetett volna egy tekintettel, a bekötött lábú már nem él, mert Gyöngyvér egyetlen pillantással keresztüldöfi. Az öreg részeges Peszéri, a tolvaj úgy tett, mintha semmiről nem tudna. A régész hivatalos és rendkívül határozott képet vett fel, csak még nem tudta, mit mondjon. A legidegesebb Kormos lett, aki a szőrös pofáját megint le akarta rohanni. Veszettül ugatott, nem bírt magán uralkodni, habzott a szája, még gazdája csillapító szavának se akart engedelmeskedni.

Csikesz Béla tudta, hogy bűnös. Nem is mert lejönni a munkahelyig. Megállt a dombháton, egy vézna bodzabokor mellett, és onnan kiáltotta le:

— Professzor úr! Csak azért jöttem, hogy tudja: én betegállományban vagyok. Táppénzen. Az előbb írt ki az orvos.

— Tudomásul vettem, és felőlem ott maradhat élete végéig!

A szemtelennek nem volt elég, amit kapott, még tovább mondta gúnyolódva:

— Maga a hibás, minek tart ilyen vad kutyát.

— Mindjárt megmondjuk magának, ki a hibás, csak dugja ide azt a mocskos képét — felelte vissza a professzor, tőle szokatlan gorombasággal, miközben úgy lóbálta a kezében levő kaparót, mint aki azonnal agyonüti békességük háborgatóját.

— Jobb, ha hazamégy, nem hőzöngsz itt! — mondta Csikesz Zsolt.

Erre a rokona szemtelenül felkacagott:

— Nézd a csipást, milyen nagy legény lett. Majd még beszélünk, de nem így!

— Szégyelld magad!

— Ha elkaplak, nem ezt mondod!

— A gyerekeket ne fenyegesse, mert még a rendőrségen is feljelentem — mondta most már nagyon határozottan a régész. A kutyát pedig már nem csillapította, hanem biztatta:

— Kormos, jól tetted. Kormos, ne kíméld!

Ami azt illeti, annak nem kellett kétszer mondani. Egyik pillanatban szemből, a következőben oldalról, majd hátulról vette támadásba. Csak nagy kerülővel, ugrabugrálva, hadonászva és rúgkapálva tudott menekülni a mérges Kormos elől. Előbb még átkozódott, meg fenyegetőzött, de azután, amilyen nagy szája volt, olyan ijedt lett. Végül könyörgésre fogta a dolgot:

— Ezt nem szabad! Tessék visszahívni. Én beteg vagyok, sebesült ember... Takarodj, te, a fene beléd!

A professzor nem hívta vissza Kormost. A gyerekek pedig nevették a szájhőst, aki lehetetlen mozdulatokkal védekezve eltűnt az Erecske folyó nagy kanyarjában...

Az egész napi közös élmény jól összerázta a kis társaságot. A professzor már elengedte az öreg Peszérit, de a gyerekek még mindig nem akartak hazamenni. Mindenféle aprósággal húzták az időt, rendezgették a szerszámokat, mosták magukat a folyóban. Végül körbeülték a több mint ezeréves kemence maradványát, és ott kérdezgették, mondhatni: vallatták. Sokszor egész egyetemi félév alatt nem mond el annyit, mint most egyetlen napon. De neki is volt hozzájuk kérdése:

— Mutassátok a tenyereteket! Kinek van vízhólyagja?

Kivétel nélkül mindenki rendelkezett a tenyerén vagy az ujjai végében ilyen „dísszel".

Csikesz Zsolt volt a legkomolyabb:

— Tessék bennünk bízni. Mi nem egy napra jöttünk ide, hanem, amíg szükség lesz ránk. Ezt mi nagyon szívesen csináljuk. Izgalmasabb, mint egy krimi a televízióban.

— Akkor egyezzünk meg valamiben — mondta ő is ünnepélyesen. — Engem ezentúl Gyula bácsinak szólítsatok.

— Igenis, Gyula bácsi! — vágták rá a gyerekek.

— Engem pedig Gyöngyvérnek, vagy Gyöngyösnek,

ahogy jobban tetszik, de engem tegezhettek is — jelentette ki a gyakornok.

— Éljen Gyöngyvér! — harsogták tele szájjal.

— Ha éljen, akkor most szépen kísérjétek haza a telepre — mondta Gyula bácsi. — Nekem még feljegyzéseket kell készítenem, de reggel itt legyetek idejében, mert „az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó".

— Előbb, mint tetszene gondolni... Gyula bácsi — mondta Csikesz Zsolt a többiek nevében is...

Mennyire igazat szólt, csak másnap reggel vette tudomásul. Már jóval a hatórás harangszó előtt ott toporogtak a csőszház küszöbén. Gyöngyvér kopogtatott be zavart arccal, miközben magyarázkodott:

— Ne haragudjon, de ezek futottak kifelé, alig bírtam velük lépést tartani, hamarabb kiértünk a tervezettnél.

És ha eddig tévedett a dolgok megítélésében, a következő napokban még inkább. A gyerekek nagy figyelemmel hajtották végre minden utasítását. Ha a földön egy árnyalattal is más színeződést vettek észre, azonnal szóltak Gyöngyvérnek vagy neki. A legkisebb korhadt famaradványt az árnyékba tették, a csontokról Gizi kaparóval és ecsettel takarította a földmaradványokat. Ilyen segítő gárdája neki eddig még nem volt. Nem csupán a szorgalmuk miatt. Az érdeklődésük is határtalan volt. Elmondta nekik a kimmerekről, a szarmatákról, a hunokról, az avarokról, a szlávokról, a honfoglaló magyarokról, amit tudott. A gyerekek meghallgatták, s közben olyan meglepő, de megfontolt kérdések özönével lepték meg, amelyek közül néhányat feljegyzett. Ezekre majd Pesten, a tanszéken is felelni kell a hallgatóknak.

És ez még mind semmi. Ő, a vén szamár csak napok után vette észre azokat az emberi kapcsolatokat, ami a gyerekek között kialakult. Például Csikesz Zsolt és Gizi. Egy nap kétszer, ha megérintették egymás kezét, a többiek mégis tudták és tiszteletben tartották: ők egymáshoz tartoznak. Ebédnél, pihenőnél úgy telepedtek le, ebben a sorrendben. Zsolt mellett mindig kihagyták Gizi helyét, ha Gyöngyvérrel késtek valami ok miatt. Egyszer kísérelt meg valami félresikerült megjegyzést tenni erre a kapcsolatra, s a gyerekek döbbenten néztek rá. Természetesnek tartották, hogy Zsolt meg Gizi együvé tartoznak, ehhez semmiféle megjegyzés nem tartozott. Csak amíg ő erre rájött, egy hét kellett neki... Így megöregedett volna?

(Folytatjuk)

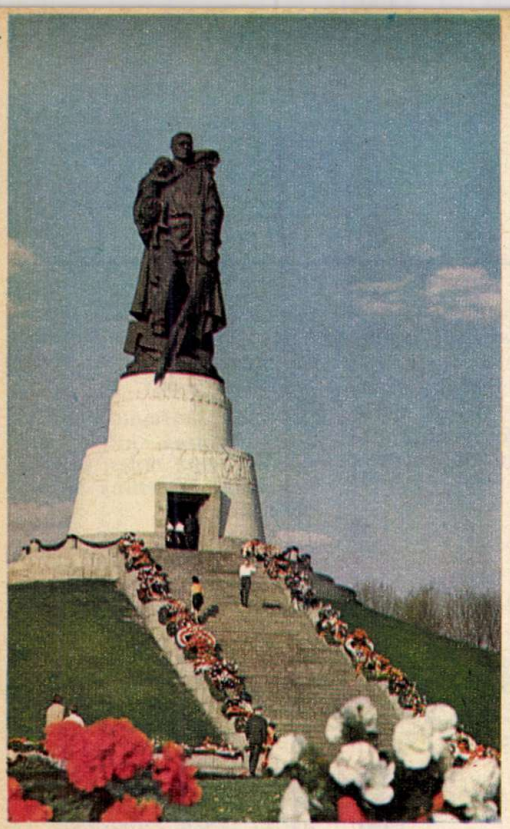

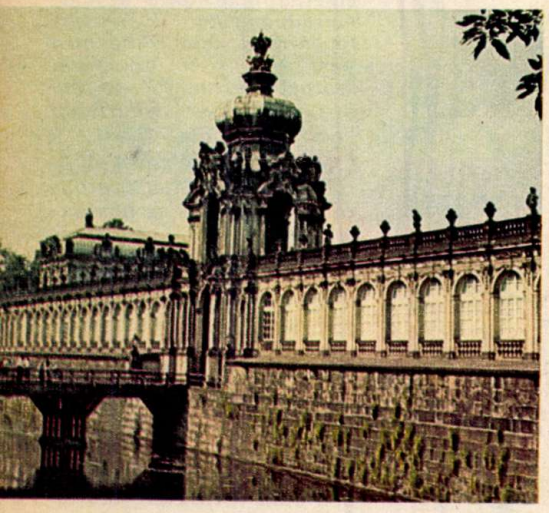

UTAZÁS ÚTLEVÉL NÉLKÜL

PÁLYÁZAT!

PÁLYÁZAT!

PÁLYÁZAT!

Szeretsz utazni? Micsoda kérdés! Hát persze, hogy szeretek . . .

Biztosak vagyunk benne, hogy ezer közül ezer gyerek körülbelül így válaszolna a kérdésre, hiszen utazni, világot látni, új tájakat és embereket megismerni jó dolog!

Szeretsz utazni?

Akkor most meghívunk egy különleges – bőrönd és útlevél, csomagolás és vasúti jegyvásárlás nélküli – útra!

De ha benevezel erre a társas kirándulásra, s ügyesen „utazol", lehetséges, hogy 1979-ben nem csupán gondolatban, hanem a valóságban is felkerekedsz és útnak indulsz . . .

Indul tehát az utazás – útlevél nélkül!

A Pajtás és a FRÖSI – az NDK-beli gyerekek lapja – közösen hirdeti meg ezt a különleges pályázatot. Ennek során a FRÖSI olvasói azt kutatják a Német Demokratikus Köztársaság városaiban és falvaiban, üzemeiben és üzleteiben, hogy mit és kit találnak maguk körül, aki magyar, ami a Magyar Népköztársaságból való, tehát mindazt, ami a két népet és két országot összeköti.

A Pajtás olvasóinak feladata ugyanez.

Tehát vegyük sorba, hogyan kell elindulni . . .

ELSŐ TUDNIVALÓ: ezen az útlevél nélküli utazáson minden magyar úttörő részt vehet, akár egyénileg, akár az őrsével vagy a baráti körével.

MÁSODIK TUDNIVALÓ: aki indulni akar, az jól nézzen körül szűkebb vagy tágabb környezetében, s keresse meg azokat a szálakat, amelyek a mi országunkat az NDK-hoz kötik.

HARMADIK TUDNIVALÓ: nálunk, Magyarországon igen sok NDK-beli szakember, mérnök, kutató, tudós fordul meg, aki hetekig vagy hónapokig itt is dolgozik. Őket éppúgy fel lehet kutatni, mint ahogyan barátságot lehet kötni a Német Demokratikus Köztársaságból ide érkező vendégművészekkel, külkereskedőkkel, turistacsoportok-

kal, s a sort még hosszan folytathatnánk... Keressétek meg őket, beszélgessetek az életükről és munkájukról, szerezzetek tőlük autogramot, s ha van rá mód, csináljatok róluk fényképet, rajzot, készítsetek velük hangos riportot vagy kisfilmet.

NEGYEDIK TUDNIVALÓ: akinek nem sikerül az ilyen találkozás, az is pályázhat, hiszen csak körül kell néznie otthon, az utcán, a kirakatokban, az üzletekben... NDK-ban készült használati tárgyakkal, autókkal, ruhaneműkkel, iskolaszerekkel, könyvvel, színdarabbal, NDK-ból kapott levelezőlapokkal, játékfilmekkel, s annyi mással találkozhat!

Az utazás útlevél nélkül voltaképpen izgalmas felfedező és gyűjtőmunka, amelynek során sok-sok mozaikdarabkából összerakhatjuk az NDK mai életének és munkájának képét.

Rajta hát, vállalkozó kedvű utazók!

Amit összegyűjtöttetek, abból készítsetek kis vendégkönyvet vagy fotóval-rajzzal illusztrált albumot, hangos interjúkat szalagra véve vagy díszes faliújságot, levelezőlapokból, bélyegekből, újságkivágásokból és mindenféle másból összeállítást, vagy ha filmszakkör tagjai vagytok, illetve a családnak van felvevőgépe, akkor kisfilmet az élményeitekből.

A LEGFONTOSABB TUDNIVALÓ: a zsüri nem a pályázat elkészítésének „technikai" különlegességét, hanem a benne levő tartalom szépségét, értékét fogja előtérbe helyezni!

A pályázatokat 1978. december 31-ig küldhetitek be, a Pajtás szerkesztőségének címére, s ezt követően a díjnyertes munkákból kiállítást rendez a budapesti NDK-centrum, a Német Demokratikus Köztársaság Kulturális és Tájékoztató Központja.

A díjakról csupán annyit, hogy rengeteg lesz. Akik gondolatban jól és eredményesen „utaznak", azok jövőre fődíjként valóban vehetik a bőröndöt és az útlevelet, hogy útnak induljanak az NDK-ba...

A GYEREK FILM MOSTOHA GYEREK?

Azok a filmes szakemberek, kritikusok, újságírók, akik a sokak által irigyelt nemzetközi filmfesztiválokon több-kevesebb rendszerességgel részt vesznek, néha bizony igen fáradságos munkát végeznek. Az egyszerű filmnéző akkor megy moziba, ha kedve tartja. Akinek viszont az a foglalkozása, hogy filmeket nézzen, az nem a kedve szerint jár moziba. Sokszor éppen azért ül be a moziba, hogy megtudja milyen az a film. Sőt, neki kell véleményt mondani róla, esetleg neki kell eldöntenie, hogy megvásároljuk-e, bemutassuk-e idehaza?

A világon évente több ezer filmet készítenek. Vannak országok — Japán, India —, ahol az évi termés több mint ötszáz film. Filmkészítő nagyhatalom a Szovjetunió a maga évi másfélszáz körüli filmjével. Nagyiparos az USA is, ahol csak mozifilm legalább kétszázötven készül. A mi hazai termésünk, legfeljebb huszonöt játékfilm.

A több ezer filmből viszont alig néhány száz az, ami művészi alkotásnak nevezhető. Ezeket a több évtizede kialakult szokás szerint különböző nemzetközi filmfesztiválokon, szemléken, s más hasonló rendezvényeken mutatják be. Ilyen filmes találkozót is vagy kétszázat rendeznek évente. Persze nem mindegyik egyformán jelentős. Vannak nagy, igazi rangot jelentő fesztiválok. Ezekre meghívást kapni — filmrendezőnek, az általa rendezett filmnek, filmszínésznek, filmes szakembernek, filmkritikusnak, újságírónak — fontos dolog s már önmagában is jelez valami értékrendet.

A nagy fesztiválok közül a leghíresebbeket mindenki ismeri az újságok, a rádió, a tévé, a filmhíradók jóvoltából. Cannes, Moszkva, San Sebastian, Teherán, Oberhausen, Locarno, Taskent, Nyugat-Berlin és a többi: sok-sok magyar siker színhelyei is voltak e városok. Filmjeink, filmművészetünk megbecsülést vívtak ki a világban, a magyar filmeseket ismerik és elismerik.

Néhány nagy fesztivált váltva rendeznek meg. Újabban ilyen váltásban működik a moszkvai és a csehszlovákiai, Karlovy Vary-i fesztivál. Előbbit páratlan, utóbbit páros esztendőkben rendezik.

1978: páros év. Így hát az idén Karlovy Varyban gyűltek össze a világ négy sarkából a filmesek. India, Latin-Amerika, Japán, az afrikai országok vagy Ázsia egyaránt jelentkeztek filmekkel. A fesztivál hivatalos programfüzete ötven oldalon keresztül sorolta fel a versenyprogramban a filmeket. Ehhez járult még a fennállása 80. évfordulóját ünneplő csehszlovák filmművé-

szetet bemutató gazdag programú visszatekintő vetítéssorozat, meg a kereskedelmi vetítések tömege. Összesen talán hatszáz körül lehetett a két hét alatt vetített filmek száma. Ekkora halmazból egy-egy hivatásos filmnéző csak töredéket láthat.

A fesztiválokon — így a mostani, XXI. Karlovy Vary-in is — persze sok híres rendező, filmszínész, filmes szakember megjelenik. Részint a vetítésre készülő filmjüket kísérik, részint tagjai valamelyik hivatalos nemzeti filmdelegációnak, esetleg a különböző zsüriknek, bizottságoknak. Mi magyarok az idén ismét szépen szerepeltünk a kedves és patinás észak-csehországi városban. A „Veri az ördög a feleségét", az elsőfilmes András Ferenc alkotása, az egyik fődíjat kapta. (Két éve az Árvácska, Ranódy László filmje aratott hasonló sikert.) Nagy kár, hogy maga a fesztivál nem volt bővében az igazán jó filmeknek. De hát egy fesztivál színvonala attól függ, milyen filmek készülnek a találkozót megelőző időben. S mivel a világon készülő sok ezer filmből jónak mondható néhány száz közül is csak nagyon kevés az igazán kiemelkedő, ma már, a sok fesztivál miatt, csaknem az a helyzet, hogy nem jut minden fesztiválra elegendő kiemelkedő alkotás.

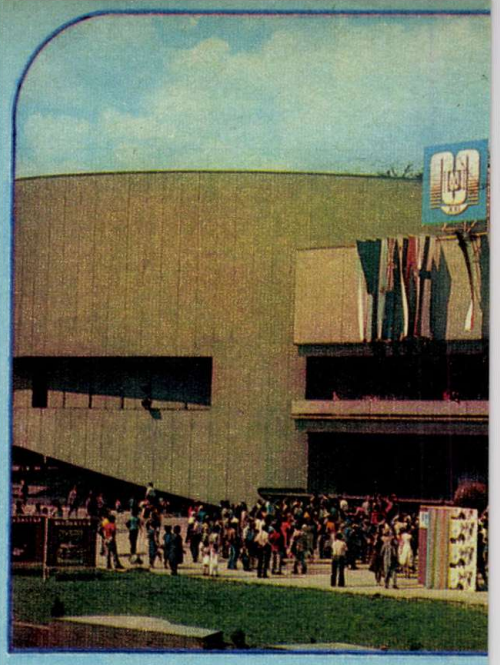

A színészek is megcsodálják a várost
Nagy Réka és Szerencsi Éva

Gyerekfilmek? Több nagy nemzetközi fesztiválon — így például a moszkvain, a teheránin — külön gyerekfilmprogramokat vetítenek. Rendeznek például a szocialista országokban gyerekfilm-fesztiválokat is. (Ismertek a csehszlovákia-, a szovjetunióbeli, az NDK-s és a lengyel gyerekfilmfesztiválok.) Sok gyerekeknek szóló filmre lenne szükség, jóval többre, mint amennyit gyártanak. És még több igazán jó gyerekfilm kellene a jelenlegi mennyiségen belül is, mert sok, gyerekfilmnek nevezett alkotás bizony minden, csak nem a gyerekeknek szóló. Pedig hát éppen a „Pajtás korosztály" az egyik leglelkesebb filmnéző közönség.

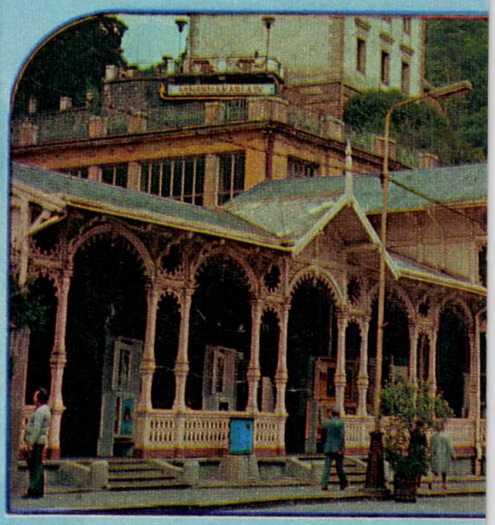

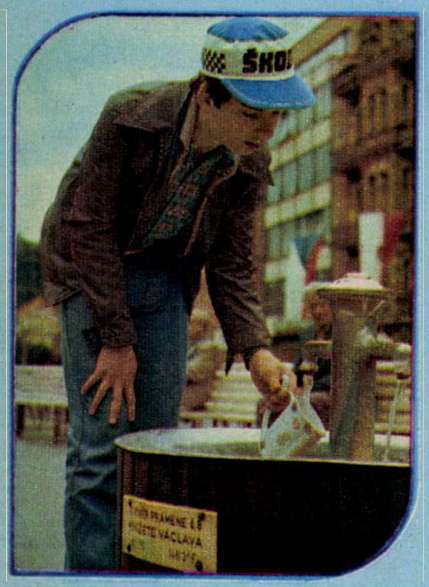

Karlovy Vary vizét
akkor is meg kell kóstolni,
ha nem vagy szomjas,
csak kíváncsi

Máshol sincs minden rendben a gyerekfilmek körül, de nálunk még ennél is szomorúbb a helyzet. Két-három évenként készül egy-egy, a mozikba szánt magyar gyerekfilm, pedig évi 15—20 gyerekfilmet vetítenek a filmszínházakban. A MOKÉP tervei szerint 1979-ben 20 gyerekfilmet mutatnak be, de ezek között nem lesz egy új magyar alkotás sem! Csak felújításokat láthatunk (hetet), köztük a húsz éve (!) készült Bogáncs című filmet. Az új filmek zömmel szocialista országbeliek.

Nálunk sajnos, mostohagyerek a gyermekfilm készítése.

Miért? — tesszük fel a kérdést a szakembereknek, és választ várunk rá.

Takács István

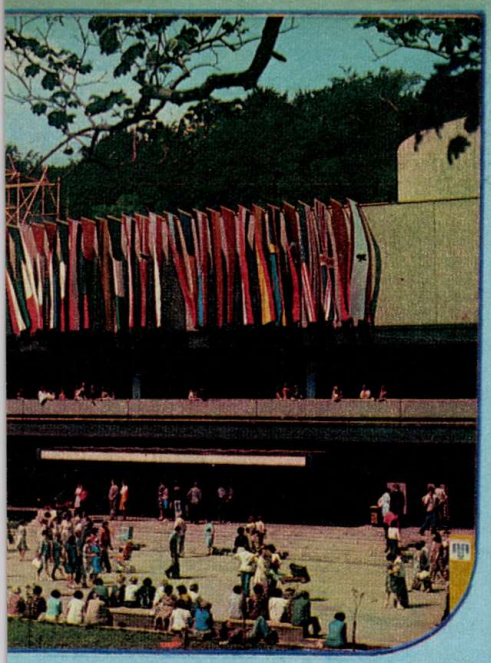

A kongresszusi palota, ahol a filmeket is bemutatják a nemzetközi zsüri előtt

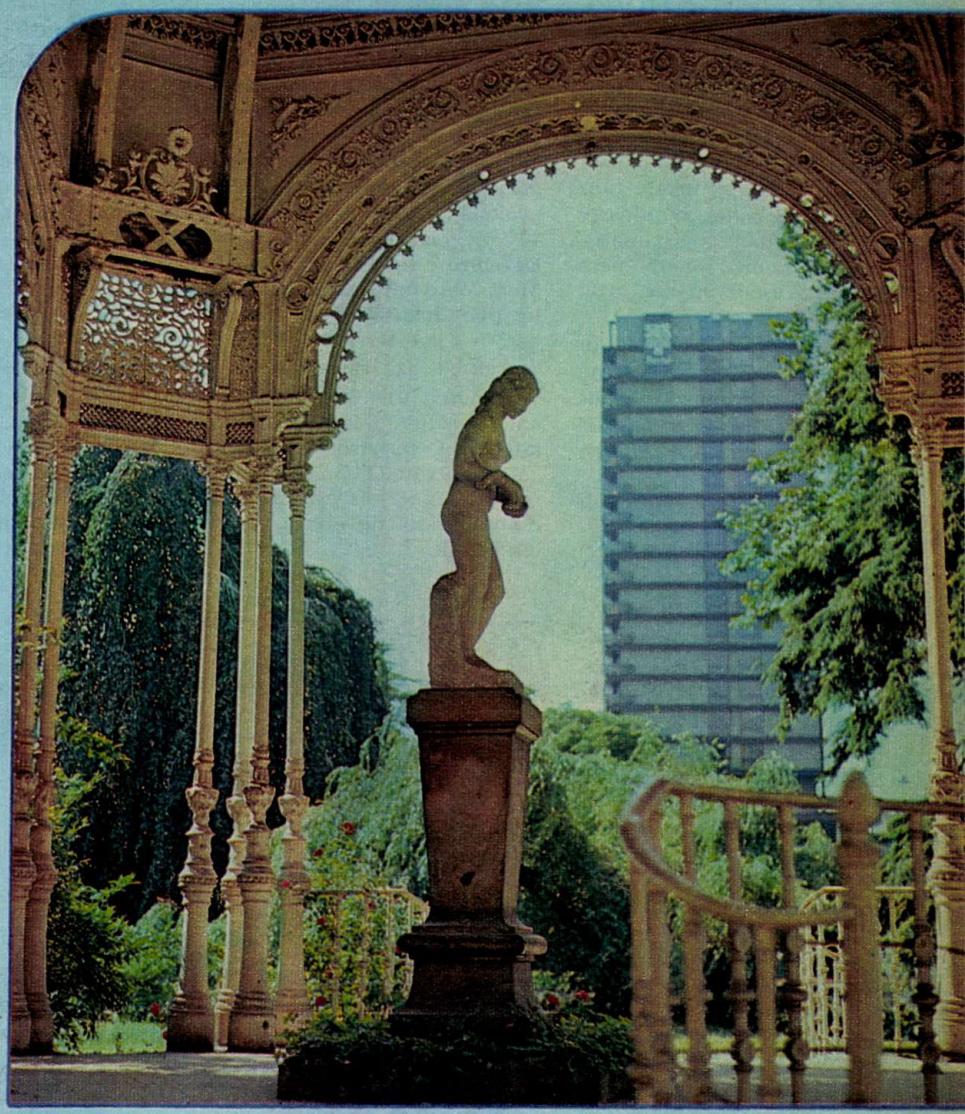

A fürdőváros jellegzetes épülete ez a régi pavilon

Az üde parkokat és a fedett sétányokat, szép szobrok díszítik

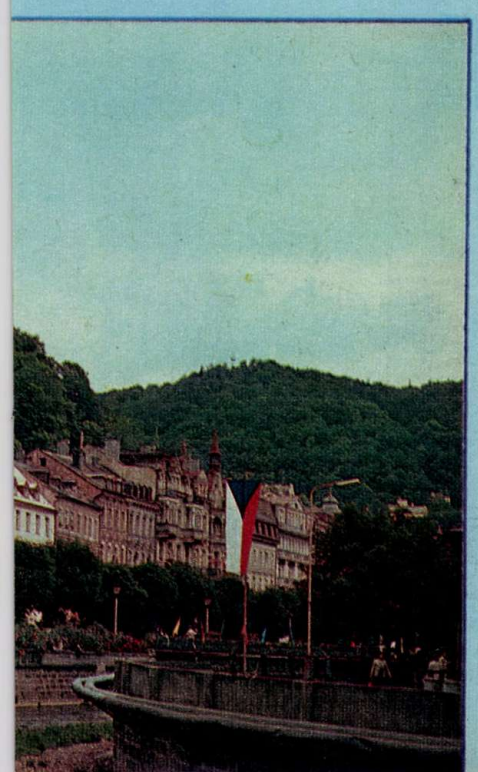

Ahol a hegy a Tepla folyóval találkozik, gyönyörű házsor épült

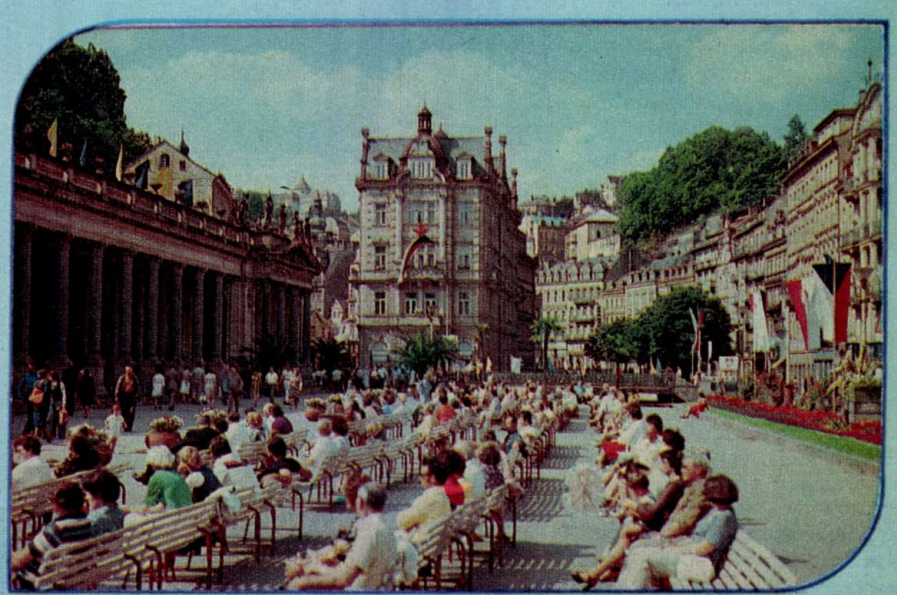

Ha elfáradsz a sétában, megpihenhetsz az ivócsarnok előtti téren

ZOLI AZ ÉLLOVAS

Jól emlékszünk a képre, bár idestova két esztendő is eltelt azóta. Magyar Zoltán elegáns mozdulattal leugrik a „lováról" Montreal zsúfolt tornacsarnokának közepén. Dübörög a taps... a „lovas" mélyeket lélegzik, és egy fekete táblát figyel, ahol majd egy szám gyullad ki hamarosan... szám, amely nem lehet kevesebb 9,7-nél, mert akkor...

9,9! Magyar Zoli fáradtan lehunyja a szemét, a szája enyhén megremeg... Mosoly?... Sírás?... Olykor eltűnik közöttük minden határ...

Magyar Zoli — olimpiai bajnok lett.

Életében immár hetedszer!

Igen, nyolc évvel Montreal előtt Budapesten már hatszor elnyerte a címet. Első lett az 1968. évi Úttörőolimpia I. osztályú egyéni összetett versenyében, valamint a szerenkénti döntő valamennyi számában.

— Jól emlékszem az esetre — mondja a lólengés olimpiai, világ- és háromszoros Európa-bajnoka. — Akkoriban már öreg olimpikonnak számítottam, hiszen részt vettem az 1966-os versenyeken is. Talajon második, nyújtón harmadik lettem a IX. ker., Telepi utcai iskola képviseletében. Tulajdonképpen akkor, 13 éves koromban, alig egyéves versenyzői múlttal a hátam mögött éreztem először, hogy a dobogó semmi mással össze nem hasonlítható helye a világnak.

Fel is kereste jó néhányszor.

1970-ben már nemzetközi versenyt nyert Gottwaldovban, megszerezte az Ifjúsági Barátság Verseny aranyérmét. Ezt a következő évben Katowicében megvédte, majd... de hát mindet úgysem tudjuk felsorolni.

A vereség ízét jóformán nem ismeri, egy-két kisebb jelentőségű versenytől eltekintve még eddig nem talált legyőzőre ezen a szeren. Ha úgy tetszik — diadalút ez a javából.

Ha még oly göröngyös is.

— Amióta a nagy versenyeket járom — mondta egyik győzelme után — mindig úgy érzem, hogy az előttem álló feladatnál nehezebbel még nem találkoztam... Magára a gyakorlatra nem is igen emlékszik az ember. Általában arra eszmél, hogy vége van. És tudja, hogy — nem rontott!...

A tornászvilág persze annál jobban emlékszik Zoli gyakorlatára. Emlékszik, és — megpróbálja utánozni. Egyelőre kevés sikerrel. Mert Zoli úgy lett a világ legjobb „lovasa", hogy közben — mesterének, Vigh Józsefnek az irányításával — teljesen új gyakorlatokkal, mozdulatokkal gazdagította a tornasportot! A „Magyar-vándort" és az „orsót" máig is szakértő hümmögéssel figyelik a vetélytársak.

Mi inkább azt csodáljuk, ami mögötte van. A céltudatosságot, az erőt, az akaratot. A régit fárasztó munkával tökéletessé csiszoló, ám folyton újat kereső ember harcát a legnehezebb ellenféllel: önmagával.

— Hogy sokat kell edzeni, az ma már nem újdonság. A Pajtás olvasóinak mégis azt üzenem: a legtöbb edzésre a ti korotokban van szükség! Most kell előkészíteni az izmokat, az ízületeket a későbbi roppant terhelésre.

Ha ő mondja, lehet benne valami.

Nemcsak azért, mert ő az „éllovas", hanem azért is, mert jövőre végez a Testnevelési Főiskolán. Szakedző lesz. Reméljük, minél később, hiszen a versenysportnak még sokáig égető szüksége lesz rá!

— Na persze. Világbajnokság jön, és röpke két esztendő múlva olimpia lesz Moszkvában. Nem, egyelőre semmiképpen sem leszek edző...!

Magyar Zoltán érmekért utazik az említett versenyekre is. Az igaz, hogy visz is értük valamit. Mert számára nem elég, ha jelenlegi tudása alapján egyszerűen az esélyesek közé sorolják. Olyasmit akar ezúttal is bemutatni, amit rajta kívül senki más nem tud. „Repülő olló" elnevezéssel készít egy kis meglepetést az ellenfelek és a pontozók részére...

Cser Gábor
Fotó: Szalay Béla

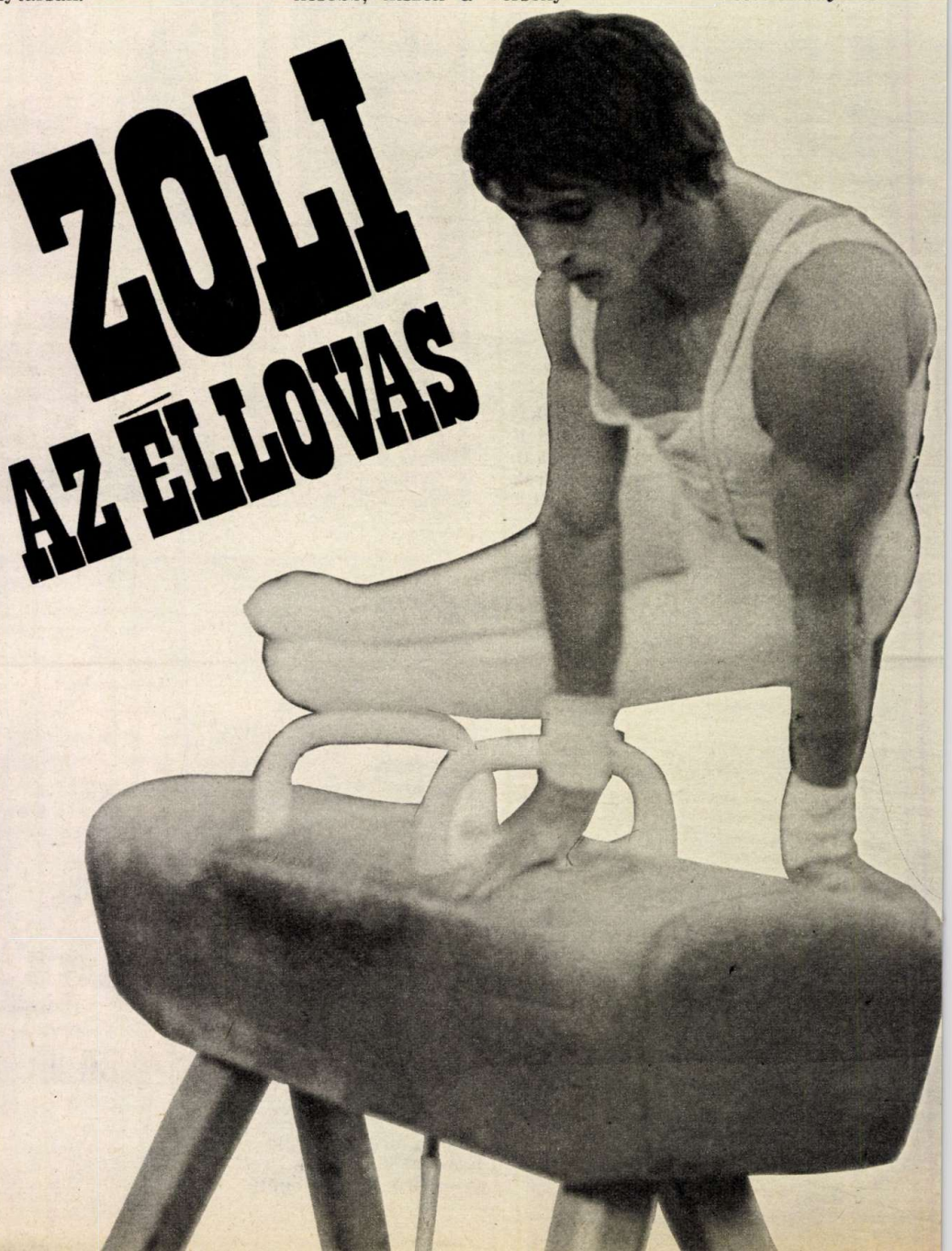

PAJTÁS

KEDVES ISMERŐS

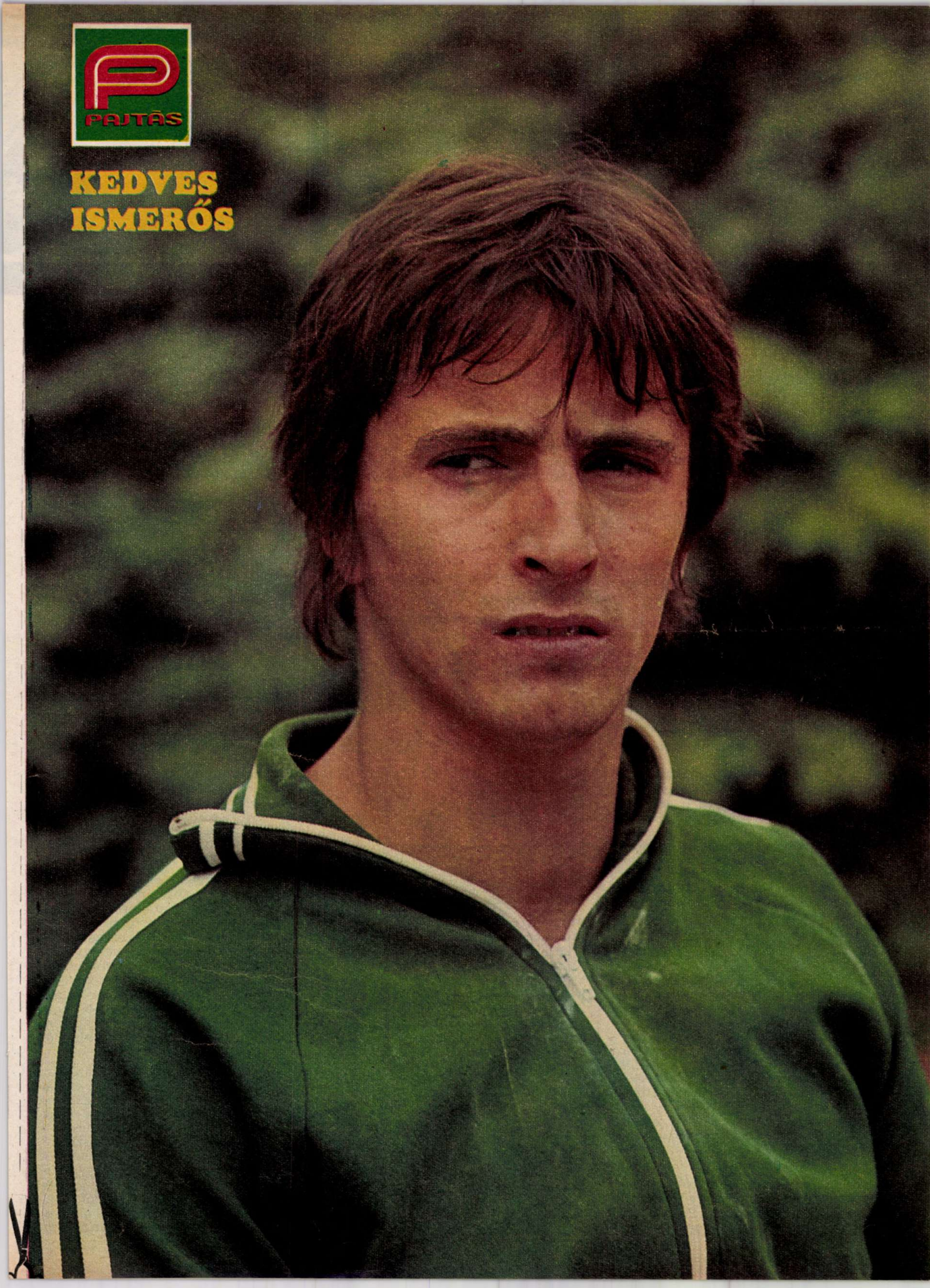

Ötletes megoldás a kocsi belső teréből könnyen beállítható külső tükör

Szinte tökéletes biztonságot nyújt, az önmagát felfújó légzsák az összeütközéseknél

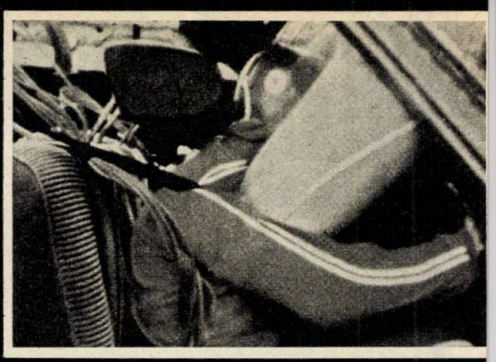

Pillanatok alatt a kormány tengelyéből kibújva, a vezető és a kormánykerék között — párnaként helyezkedik el ez a zsák

Milyen lesz a jövő autója? Sokan teszik fel ezt a kérdést.

Az autószakértők szerint a legkedvezőbb autóforma az ék alakzat, mert a legkisebb légellenállással jár. Minden tervező ilyet igyekszik építeni.

A legnagyobb újítás a kocsi „agya" lesz: egy kis elektronikus számítógép biztosítja a követési távolságot, kapcsolja a megfelelő világítást, vezérli a gyújtóberendezést (amelyet nem kell karbantartani, mert nem lesznek benne mozgó alkatrészek), irányítja a szellőző- és klímaberendezést.

Az elektronika szerepének növekedése a gépjárműiparban, illetve a gépkocsikban nem véletlenszerű. A szórakoztató és kényelmi berendezések, az autórádió és a rádiótelefon, a vezeték nélküli garázskapunyitó készülékek, vagy a forgalomirányítás elektronikája már réginek mondható. De vannak újak is: a Tempot Control elnevezésű sebességellenőrző készülékhez tartozó hangszóró figyelmezteti a vezetőt jól hallható hangjellel, ha az előre beprogramozott sebességet túllépi. A készülék három határsebességre programozható be nyomógombok segítségével. A városi közlekedéshez 60 km/h, országútihoz 100 km/h és autópályához 120 km/h-ra.

Vezetés közben a műszerfalra tekinteni, és az ott látott információkat „értékelni" a forgalomtól való figyelemelvonással jár, ami nagyon veszélyes dolog lehet. Ugyanakkor a műszerfalról kapott információ egy részére a vezetőnek nincs is szüksége. A fontos az, hogy az értékek ne legyenek a megengedettnél nagyobbak, illetve kisebbek. Az üzemanyag-mennyiségről csak akkor informál, ha az már kifogyóban van, tehát amikor a tartalékot, az utolsó 5 litert fogyasztja.

Ezek alapján fejlesztették ki, folyékony kristály, illetve elektrolumineszcens kijelzés alkalmazásával azt a műszerfalat, amelyet vezetés közben egyáltalán nem kell figyelembe venni. Ha ugyanis a műszerek olyan információt közölnek, amelyről a vezetőnek tudomást kell szereznie, az előtte levő szélvédő üvegén megjelenik a figyelmeztetés. Ez kétfajta lehet: az út nem folytatható az adott körülmények között, vagy az út folytatható, a rendellenesség nem kritikus. Az első esetben „stop" kijelzés jelenik meg, és a hibára utaló jel, pl. egy olajkanna, már jelzi, hogy az olajnyomás kicsi. De „stop" látható akkor is, ha a gépkocsi sebessége meghaladja a megengedettet. A gépkocsi mindenkori sebessége különben állandóan látható a szélvédőn. A másik csoportba tartozó figyelmeztetés esetén a „stop" felirat nem jelenik meg, csak pl. a benzinkút jelképe, ami azt jelzi, hogy az üzemanyag fogytán van.

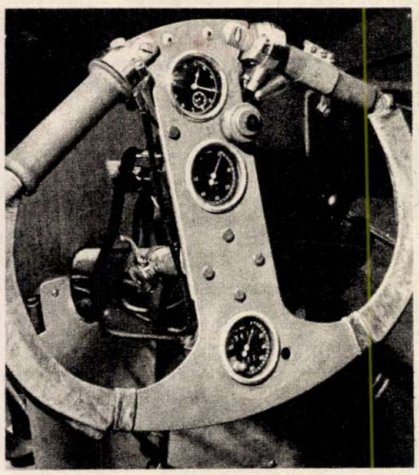

Mindent egy helyen! Mindhárom műszer a kormány tengelyében

Változtatható nyomással hét helyen felfújt támla óvja a hátgerincet

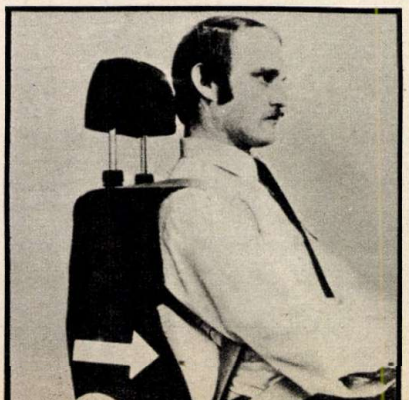

Nem kell a vezetőnek holmi napellenzőkkel bíbelődnie, ha szembe süt a Nap. A szélvédő és a többi üveg is automatikusan elsötétül. Ha viszont felhő mögé, vagy a horizont mögé bújik a Nap, eltűnik a sötétítő réteg.

Általánossá válik az elsőkerékmeghajtás. Sebességváltáskor nem kell kuplungolni: elvégzi azt is az automata (mint már ma is a legdrágább kocsikban.) És persze akár két ujjal is foghatja és forgathatja a vezető a volánt. Mozdulatainak engedelmeskedik a szervókormány: a legnehezebb kocsi is oly könnyedén irányítható, mint egy kerékpár.

Persze vannak más elképzelések is. A gépkocsi kormánykereke sokat változott anyagában, formájában és feladataiban. Az autótervezők most azt vizsgálják, hogy biztonságosabb-e a vezetés, ha a műszerek egy síkban, szemben a kormánykeréken belül foglalnak helyet. A kísérleti kormányon motorkerékpár-fogantyúkat is elhelyeztek a jobb fogás érdekében. Vagy ez csak kifogás, hogy drágábban adhassák el a kocsikat?

A hosszú ideig egyfolytában történő autóvezetés a gerincporckorongok igénybevétele következtében gyakran kellemetlen hátfájást okoz. Dr. Beck röntgenorvosnak most sikerült olyan ülést szerkesztenie, melyben ezek a kellemetlenségek nem lépnek fel. Az ülés támlájába hét kis párnát építettek be, melyeket egy szerkezet egymás után fölfúj, majd kiengedi belőlük a levegőt, ismételten mozgásba hozva így

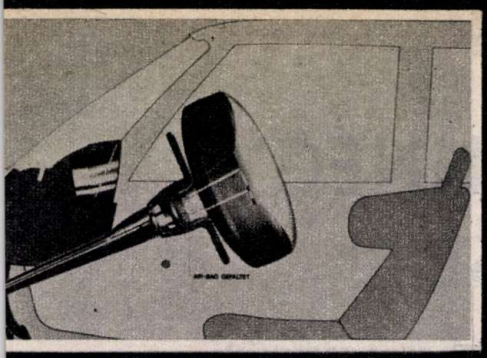

Változik a forma. Két Mercedes típusú kocsi, a múlt és a jövő

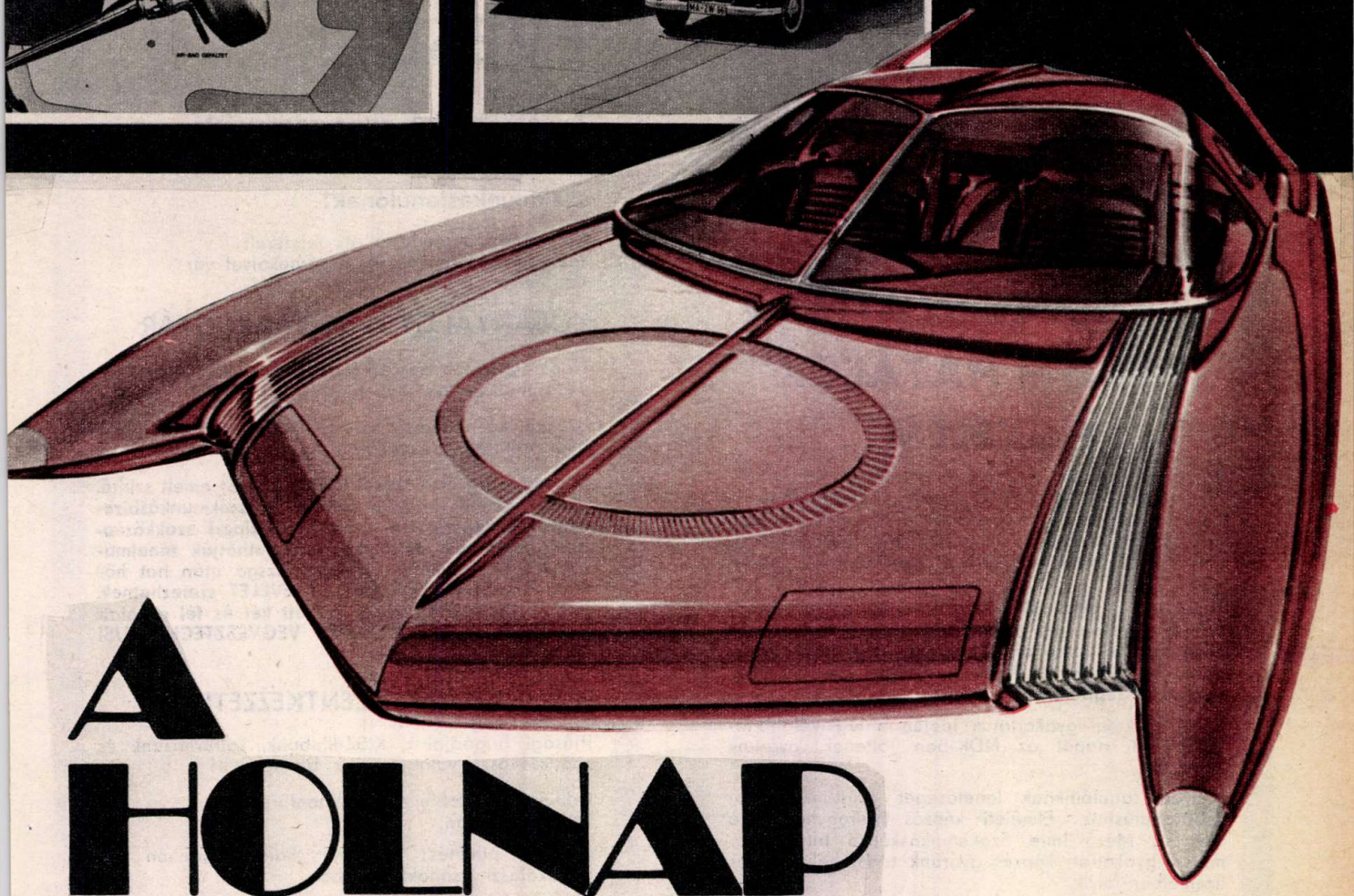

A HOLNAP AUTÓJA

a hátgerincet. A párna felfújásának és leeresztésének ütemét az autóvezető tetszése szerint szabályozza.

A biztonsági övet sem kell bekapcsolni. Bekapcsolódik az magától. Az ajtó becsukásával egy időben automatikusan valamiféle „kaloda" rögzíti a vezetőt. Nem kell kinyúlkálni az ablakon, a hátrapillantó tükröt belülről lehet (már most is néhány típusú kocsin) beigazítani. A kocsiban ülőt mindenütt beépített párnázat védi, a gyalogost pedig a kocsi orrában levő, önműködően felfújódó ballon. Az útviszonyokhoz is alkalmazkodni tud a jövő autója. Általánossá válik, ha szükséges, feljebb lehet emelni az egész karosszériát.

Gumiabroncs műanyagból? Ha jó a cipőnk talpára „futófelületnek", miért nem jó az autó kerekére? Azért, mert a poliuretán habjából készülő mikroporózus cipőtalp 80—100 fok hőmérsékletet bír ki, aztán vége. Márpedig a gépkocsin 120 fokra is felmelegszik a nagy sebesség, helyesebben a súrlódás folytán. Marad a gumi? Nem. Egy osztrák kutató addig kísérletezett, amíg olyan poliuretánt nem állított elő, amely sokkal kevésbé érzékeny a hőre, mint az addig ismertek. Viszont rugalmas és nagy a szakítószilárdsága, vagyis szívós, akár a vulkanizált gumi.

Alumíniumformába helyezik a perem szilárdítására szolgáló acélszövedéket (kordot) és belepumpálják (fröccsöntik) a poliuretán alapanyagát. Néhány perc és a kész köpeny kivehető. Még hőkezelni sem kell. Ha a belső leereszt, lehet még futni vele néhány száz métert, nem sántul le tőle a kocsi, nem válik kormányozhatatlanná. Tulajdonképpen pótkerék se kell az ilyen gumikkal felszerelt kocsira. És tovább tart, mert nem öregszik, nem keményedik, nem töredezik, mint a gumiköpeny.

Hogy mikor indul világhódító útjára? Hamarosan. Az osztrákok találták ki, mi, magyarok, vizsgáljuk. És úgy tűnik, jelesre vizsgázik.

A jövő autója biztonságos, kényelmes és praktikus lesz, mint a használati tárgyak általában. „Okos" gépkocsikat gyárt majd az emberiség — méregdrága harckocsik helyett.

Összeállította: Forrai G. János

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI FIATALOK

FIGYELEM!

A Taurus Gumigyár Nyíregyházán szeretettel vár benneteket **GUMIGYÁRTÓ szakmunkástanulónak.** A rohamosan fejlődő, modern technológiával dolgozó gyárunkban szükség van jó szakmai felkészültségű, elméleti és gyakorlati tudású szakemberekre. Tanulóidő: 3 év.

Tanulóink a tanulóidő alatt havonta az évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően 110–650 Ft-ig terjedő ösztöndíjat kapnak, ezen kívül társadalmi ösztöndíjat is fizetünk részükre 250–450 Ft-ig terjedő összegben.

Nyári szakmai gyakorlatuk idején a legkiválóbb tanulóink 20 napot az NDK-ban töltenek, gyárunk költségén.

Végzett tanulóinknak lehetőséget nyújtunk a továbbtanuláshoz. Elméleti képzés Nyíregyházán a 107. sz. Mező Imre Szakmunkásképző Intézetben, míg a gyakorlati képzés gyárunk tanműhelyében és üzemeiben folyik.

Taurus

Érdeklődni és jelentkezni lehet:
TAURUS GUMIGYÁR SZEMÉLYZETI ÉS OKTATÁSI CSOPORTJÁNÁL
4400 Nyíregyháza, Derkovits u. 107.

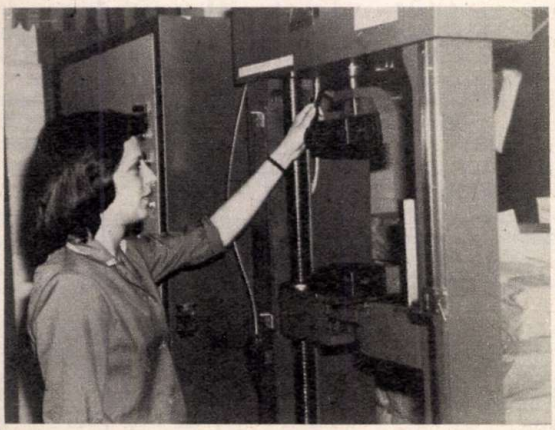

TIZENNÉGY ÉVESEK!

Jelentkezzetek gyógyszergyártó, villanyszerelő, lakatos és szerelő szakmunkástanulónak!

Korszerűen berendezett és felszerelt tanlaboratóriumával, üzemcsarnokaival vár benneteket a

KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR

Napi egyszeri étkezést (ebéd) munka-, illetve védőruhát adunk díjmentesen.

Szakmunkástanulóink a tanulmányi ösztöndíjukon felül vállalati ösztöndíjban is részesülhetnek.

A gyógyszergyártó szakmában a képzés emelt szintű. Ez azt jelenti, hogy **a fiatalok a szakmunkásbizonyítvány megszerzése után a vegyipari szakközépiskola harmadik osztályában folytathatják tanulmányaikat és a sikeres érettségi vizsga után hat hónapon belül TECHNIKUSI OKLEVELET szerezhetnek. ÉRETTSÉGIZETTEK munka mellett két és fél év alatt szerezhetik meg a SZERVES VEGYÉSZTECHNIKUSI OKLEVELET.**

FIÚK, LÁNYOK JELENTKEZZETEK!

Ifjúsági brigádjaink, KISZ-klubunk, kultúrházunk és sportszakosztályaink várnak benneteket!

Üdülés: Balatonlellén, Balatonfüreden, Miskolctapolcán.

Hétvégi pihenés: ráckevei halásztanyánkon és budakalászi csónakházunkban.

Jelentkezés:

a KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR
személyzeti és oktatási osztályán
Budapest X., Gyömrői út 19–21.
1475 Budapest 10. Pf.: 27. T.: 574-566.

valamint a

KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR DOROGI GYÁREGYSÉGE
személyzeti osztályán
2510 Dorog, Esztergomi út 6.

KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR RG BUDAPEST

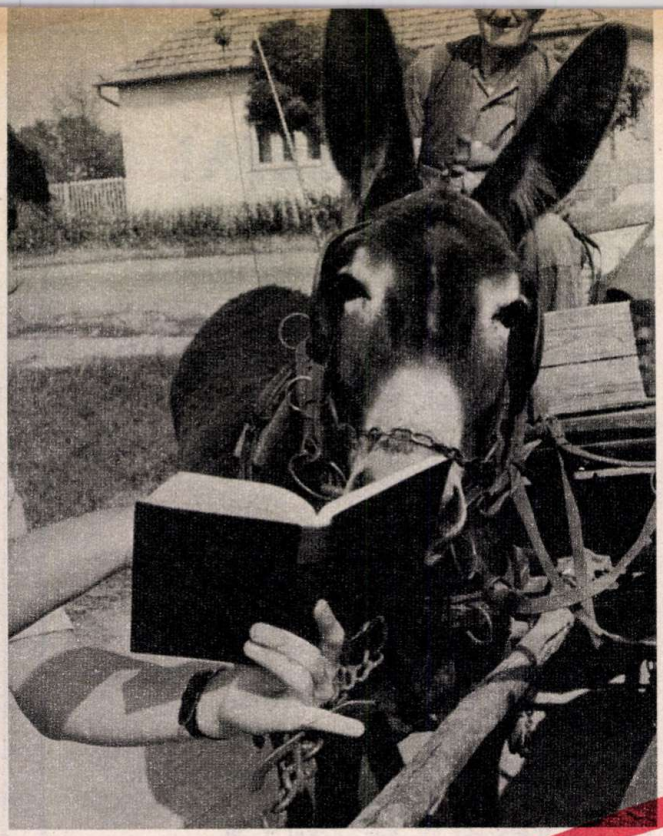

Látni ám, de elolvasni bizony nem tudom. Az én munkám, hűségesen szolgálni a gazdámat

Csak szólni kell neki: Gyere, Babykám, adj egy puszit! Ott hagy mindent és szalad énhozzám

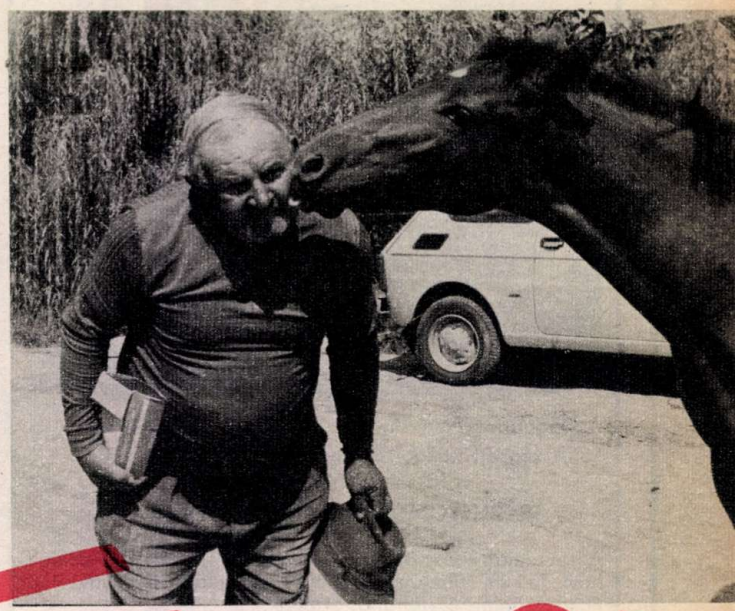

állati!

Körülöttünk mindenütt van élő világ. Fű, fa, bokor, virág... No, meg az állatok. Némelyikhez úgy ragaszkodunk, mint a legjobb barátunkhoz. Különösen azokat szeretjük, akikkel még a munkánkat is megosztjuk. Hűségesek, mert érzik, hogy hozzánk tartoznak. Bármerre is járunk az országban, mindenfelé találkozunk megható, kedves epizódokkal, amelyek bizonyítják, hogy jöhetnek az életben technikai csodák, de azt gondolni, hogy ember és állat közt egyszer csak megszakad a barátság, ez egyszerűen — **szamárság!**

Ne erőltessük a dolgot! A könyv az embereké, és ha nem olvasnak, az bizony szamárság

Méghogy ennek lóereje van! Talán lótejet kevernek a benzinbe, azzal itatják?

JÓ KERESETI LEHETŐSÉGET NYÚJTÓ SZAKMÁT AJÁNLUNK FIÚKNAK!

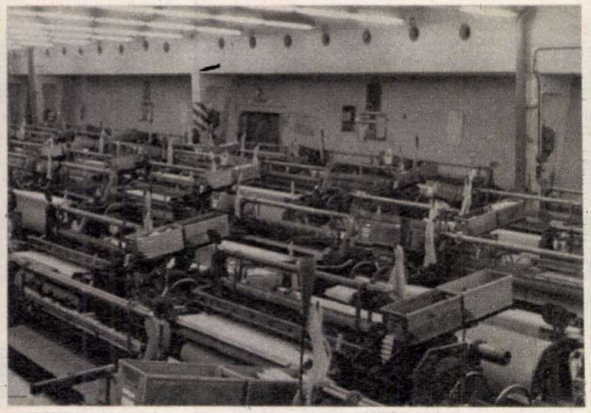

A Budaprint Pamutnyomó Vállalat felvesz általános iskolát végzett fiúkat 16 éves korig

TEXTILNYOMÓ SZAKMUNKÁSTANULÓNAK.

A tanulmányi ösztöndíjon (160–600 Ft) felül a vidékiek havi 500 Ft különélési pótlékot, a budapestiek havi 450 Ft társadalmi ösztöndíjat kapnak.

Vidéki tanulóinkat kollégiumban helyezzük el.

Elsőéves tanulóink 1500 Ft értékű ruházkodási segélyt kapnak. Tankönyvről az iskola, tanszerről, munkaruháról a vállalat gondoskodik.

Az elméleti oktatás Budapest legkorszerűbb szakmunkásképző intézetében, a gyakorlati oktatás a vállalat gyáraiban folyik.

Jó tanulóink továbbtanulását támogatjuk!

Jelentkezni lehet: A Pamutnyomóipari Vállalat személyzeti és oktatási főosztályán, 1036 Budapest III., Fényes Adolf u. 19–21. Telefon: 687-834.

FIGYELEM!

Általános iskolát végzett lányokat, fiúkat felveszünk az 1979/80-as tanévre fonó-szövő, géplakatos és villanyszerelő szakmunkástanulónak.

A tanulóidő: fonó és szövő szakmában 2 év, géplakatos, villanyszerelő szakmában 3 év.

JUTTATÁSOK: különélési pótlék, vidékieknek havi 500,— Ft, társadalmi ösztöndíj, helybeli lakosoknak havi 450,— Ft, teljes ellátás havi 90,— Ft-ért, kollégiumi elhelyezés, tankönyv és munkaruha díjmentesen.

Ösztöndíj: tanulmányi eredménytől függően havi 350—550 Ft.

Az utolsó félévben a 4-es, 5-ös tanulók havi 1200 Ft, 1500 Ft-ot kereshetnek. Szakmunkásvizsga után a havi kereset 3500—4000,— Ft. Továbbtanulási lehetőségről gondoskodunk.

Jelentkezni lehet, szombat kivételével bármely munkanapon 7-től $^1/_2$4-ig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk.

A gyár címe: PNYV MAGYAR PAMUTIPAR személyzeti és oktatási osztály, 1046 Budapest IV. ker., Erkel u. 30.

Telefon: 693-111/115 vagy 224-es mellék.

PÁLYAVÁLASZTÓK!

A PNYV KELENFÖLDI TEXTILGYÁR felvesz az 1979/80-as tanévre, általános iskolát végzett fiatalokat **fonó, szövő és kötő-hurkoló** szakmunkástanulónak.

A fonó, szövő szakmában a képzési idő: 2 év, a kötő-hurkoló szakmában: 3 év.
Az ösztöndíj a tanulmányi eredménytől, évfolyamtól és szakmától függően: 150—560 Ft.

Az ösztöndíjon kívül havi 500 Ft vállalati ösztöndíjat fizetünk. (Az összes pénzbeli juttatás 650—1060 Ft.)

Ezen kívül a gyárunk mellett levő szakmunkástanuló-otthonunkban ingyenes elhelyezésről, napi háromszori étkezésről, munkaszüneti napokon is; havi 90 Ft-ért, munkaruháról, iskolaköpenyről, füzetcsomagról a gyár térítésmentesen gondoskodik. A szakmunkásvizsgát követően az üzemi szakközépiskolában, vagy területi gimnáziumban, lehetőség van továbbtanulásra.

KEDVES FIATALOK!

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban.
Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Gyárunk címe: **PNYV KELENFÖLDI TEXTILGYAR személyzeti oktatási osztály, Budapest XI., Budafoki út 111—113. Telefon: 868-955/191. mellék.**

A rejtvények megfejtéseit postai levelezőlapon küldd be! Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni, s azok jók, már nyerhetsz. Minden héten húsz könyvet sorsolunk ki a megfejtők között. Beküldési határidő: október 19.

MAGYAR FELTALÁLÓK

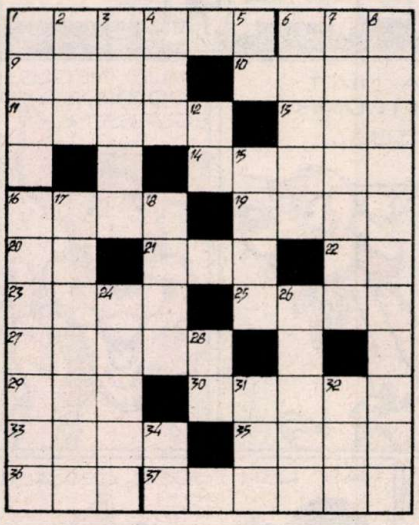

VÍZSZINTES: 1. Magyar fizikus (Loránd), egyik találmánya az ún. torziós inga, amelyet a nyersanyagkincs kutatásában alkalmaznak. 6. Vonatkozó névmás. 9. Hint. 10. Borogyin hercege. 11. Távfutó bajnokunk (János). 13. Keleti férfinév. 14. Számtani műveletet végez. 16. Az ablakon át nyújt oda. 19. Élő teremtvény. 20. Magyar és norvég autók betűjele. 21. Balettművész, koreográfus (Imre). 22. Egyforma betűk. 23. Egyenlő, idegenből átvett szóval. 25. Emberi szőrzet. névelővel. 27. Az ókori rómaiak nyelve volt. 29. LOH. 30. Fosztóképző. 33. Ritka férfinév. 35. Igaz. 36. Seben képződik (ford.). **39. A telefonközpont és a telefonhírmondó feltalálója, Edison munkatársa (Tivadar).**

FÜGGŐLEGES: 1. Táplálkozik. 2. Színművész (Lajos). 3. Magyar költő (Mihály). 4. Össze-vissza ver! 5. Téli sporteszköz. 6. Trópusi száraz vidéken honos virág, nálunk dísznövény. 7. Idegen országban élő azonos nemzetiségűek összessége. **8. Kémikus, a zajtalan gyufa egyik feltalálója.** 12. Ének egynemű betűi. 15. Az Ilona név egyik régies változata. 17. Egy bizonyos alkatrésszel járó időmutató. 18. Mesebeli ifjú jelzője lehet. **20. Kossuth-díjas gépészmérnök, a légkondenzációs rendszer egyik kidolgozója (László).** 24. A szomszédból átkéret. 26. Vízben élő állatok. 28. Némán int! 31. Vas kevert betűi. 32. Helyhatározó. 34. Készpénz.

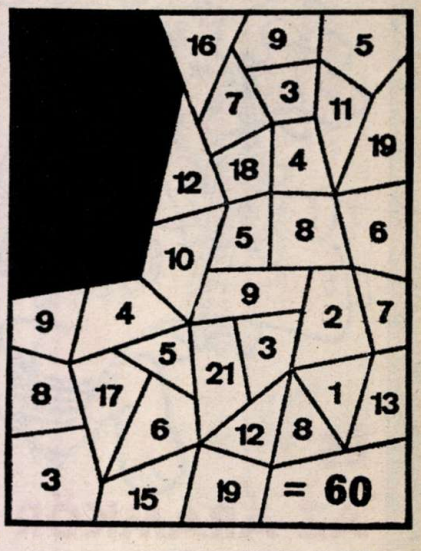

HOGYAN LEHET a fekete sarokból a 60-ashoz eljutni, hogy közben tíz, szomszédos mezőt érints és a beírt számok összege is hatvannal legyen egyenlő?

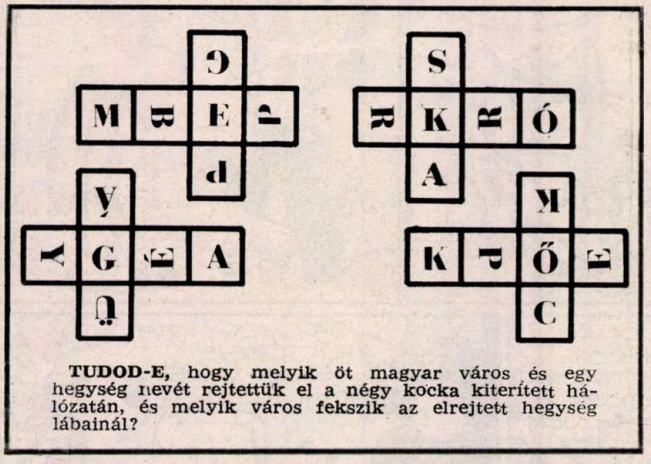

TUDOD-E, hogy melyik öt magyar város és egy hegység nevét rejtettük el a négy kocka kiterített hálózatán, és melyik város fekszik az elrejtett hegység lábainál?

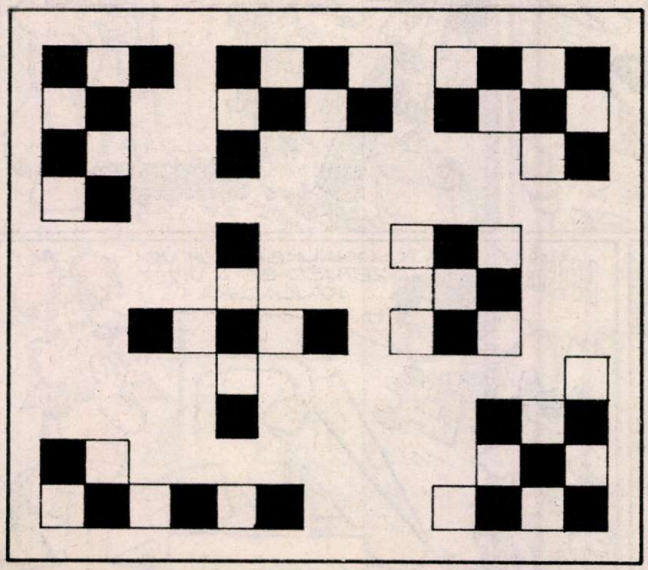

TÖRÖTT SAKKTÁBLA: A rajzon látható hétfelé tört sakktáblát rakd össze újra.

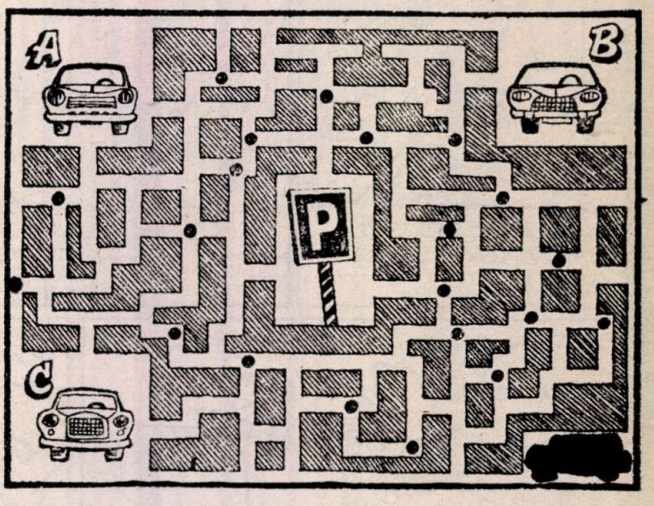

HÁROM VILÁGOS és egy sötét színű autó igyekszik a parkolóhelyre. Útlezárás miatt azonban csak kettő érhet oda. Melyik és hogyan?

NAPSUGÁR '78
EREDMÉNYHIRDETÉS

FÜLES-BABÁT NYERTEK: Radványi Béla, Budapest; Bán Boglárka, Törökbálint; Benus Andrea, Jászberény; Borbély Attila, Tápiószecső; Egedi Péter, Szeged; Fehér Katalin, Hajdúdorog; Fridmann Anna, Budapest; Gyurkó Erzsébet, Orosháza; Hajdú Piroska, Tiboldaróc; Janzsó Mária, Körmend.

PAJTÁS-TRIKÓT NYERTEK: Kadlecsik Gyöngyi, Sur; Kiss Anikó, Orosháza; Kovács Géza, Semjén; Mógor Anita, Celldömölk, II; Mózes Andrea, Tatabánya, V; Nagy Ildikó, Barcs; Nagy Juliska, Halásztelek; Szögi Andrea, Szeged; Papp Magdolna, Mezőbánhegyes; Tóth Irén, Békés.

KAJLA

ÉS AZ ÁRAMKÖR

RAJZ: DARGAY ATTILA
SZÖVEG: SZIGETI PIROSKA

... MINDEZ NAGYON EGYSZERŰ, CSAK FIGYELNI KELL A KAPCSOLÁSI RAJZRA!

JÓ IS LENNE! DE EZT EGYEDÜL CSINÁLOM!

CSINÁLJUNK ZENÉLŐ VELOSCSOUTOT!

KICA MIATT NEM TUDTAM FIGYELNI...

MAJD MEGLEPŐDTÖK, ROND EGERÉSZEK...

KICA MICA

UGATÓ CSENGŐ! MICSODA ESZEM VAN!

VAÚ, VAÚÚ

MÁST NEM TUDSZ CSINÁLNI ???

AZT AKAROM, HOGY MUZSIKÁLJON IS A HŰTŐSZEKRÉNY!

CSAK TUDNÁM, HOGY A PIROS DRÓTTAL VAGY A KÉKKEL KEDJEM?

IGAZ, HOGY NEM HŰT TÖBBÉ, VISZONT ZENÉL...

NAGY BAJT CSINÁLTÁL! RAKD KÖRBE JÉGGEL!

A MACSKÁKBA IS SZORULT EGY KIS ÉSZ!

HIHI!

A KÁLYHÁJUKBA NEM VEZETNED BE A VIZET, KAJLÁCSKA?

A PAJTÁSBAN OLVASTUK

A PAJTÁSBA JAVASOLJUK

Iskolánkba rendszeresen érkezik a Pajtás. Őrsin beszélgetünk, vitatkozunk is egy-egy érdekesebb íráson. Sokrétű, érdekes a lapunk, mi mégis találtunk benne hiányosságot. Őrsünknek az a kérése, hogy a cselgáncssportról írjanak képes, tanácsadó sorozatot. Más sportág is sorra kerülhet.

Kármán Zsolt
Miskolc, Herman Ottó u. 2.

FOGSÁG-E AZ ÁLLATKERT?

A Pajtás 24. számában olvastuk ezt az érdekes írást. Sosem tudtam, hogy a majmok szeretik a lecsót. Amit pedig Mónikáról írtak, azon rengeteget nevettünk padtársaimmal. Ha állatkertben járok, ezután tüzetesebben nézem az állatokat.

Az „Aranyköpések" is jól felvidítottak. Szerintem több ilyen humoros írás kellene, ami a dolgozatok, felelések előtti feszült, kínos állapotot kissé feloldaná.

Imre Erzsébet,
Álmosd, Kossuth u. 40.

NE VIGYÉK EL AZ ISKOLÁT!

Meghatódtam, amikor Faragó György írását elolvastam. Elismerés illeti őt és Abuczky Évát, amiért tollat fogtak.

Mi is nagyon ragaszkodunk az iskolánkhoz. Van rengeteg szakkörünk, mindenki kedve és tehetsége szerint járhat ezekre. Különösen a régész szakkör érdekes, amelyet szeretett és megbecsült tanárnőnk, Légrády Józsefné vezet. Tornatermünkben csak éjszaka van szünet és vasárnap néhány órára. Iskolánknak is van könyvtára, s számomra ez az életet jelenti.

Tavaly mindenki izgatottan vette tudomásul: megbontják az osztályokat, és nyolcadikos korunkra rajunk jó néhány tagja az Újváros téri Általános Iskolába fog járni. Nagyon elkeseredtem, mert közel lakom ahhoz az új iskolához, és valószínűnek tartottam, hogy odakerülök. Nem így történt. Nagy kő esett le a szívemről. Most már értem, érzem, milyen az: szeretni egy iskolát! Mert az iskola nemcsak egy épületet jelent, hanem arcokat, neveket és ezernyi mást.

Márton Ágnes
Ózd II., Münnich F. u. 3/b.

FELKAPCSOLOM A VILLANYT

A nagyragyvási tanya villamosításának a problémája a Magyar Elektrotechnikai Egyesület miskolci csoportja 1978. március 9-i vezetőségi ülésén került szóba.

Az egyesület szakemberei értesültek Maruzsi Margitka kéréséről és ezen a vezetőségi ülésen az egyesület leninvárosi csoportja társadalmi munkát ajánlott fel a tanya villamosításához.

Valaska László igazgató elvtárs, az Elektrotechnikai Egyesület miskolci csoportjának az elnöke az ÉMÁSZ-nál dolgozó szakembereknek határidő megszabásával feladatot adott, hogy a helyszíni méréseket végezzék el, és költségbecslést is állítsanak össze. A kért adatokat az ÉMÁSZ kazincbarcikai üzemigazgatósága határidőre biztosította. Ezt követően kereste meg az Áramszolgáltató Vállalat a hangonyi tanácsot, ahol megállapodás született, hogy a tanács közreműködésével és a lakók hozzájárulásával készül el a munka.

A villamosítás révén hét tanya jutott áramhoz.

Burgony László műszaki igazgatóhelyettes,
Miskolc,
Észak-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat

BARÁTUNK A MÚZEUM

NEM CSAK LÁTOGATJUK

Október a múzeumok hónapja, de mi igazán tavasszal kezdtük el a barátkozást a helyi múzeummal. Őrsöm gyakran tartja foglalkozásait a Múzeumkertben. Az egyik alkalommal megkérdeztük Lujzika nénit, a múzeum dolgozóját, hogy miben segíthetünk. Örömmel fogadta az ajánlkozást, és öt perc múlva már lázasan takarítottunk.

Megígértük, hogy kéthetenként részt veszünk ebben a munkában. Ezt őrsi próba keretében tettük. Naplónkban Dr. Bellérné, Horváth Cecília, a múzeum megbízott igazgatója – nagy büszkeségünkre – a múzeum pecsétjével is igazolta a próbát.

Felbuzdulva a sikeren, elhatároztuk, hogy felhívást intézünk az őrsökhöz; ne csak látogassunk, segítsünk is! A tervet megbeszéltük csapatvezetőnkkel.

Nagy Annamária, Tápiószele

GYÖNGYÖSÖN LÁTTUK

Egy alkalommal, amikor barátnőmmel Gyöngyösön jártunk, megnéztük a Mátra Múzeum-ot.

Először a Mátra kőzetanyagából láttunk kiállítást. A második teremben egy hatalmas mammut csontváz „fogadott" bennünket. A harmadik terem különleges rovargyűjteményt, színpompás lepkéket, bogarakat őrzött. A negyedik teremben mintha csak az erdőben lettünk volna, majd a mezőn és a vízparton. Az egyik helyen róka leselkedett zsákmányára, míg a másikon gólya halászgatott. Az erdőben süni család nézett eledel után.

Nagyon tetszett.

Láng Lívia, Rózsaszentmárton

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest
Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987,
321-988,
321-989.

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: Egész évre 72 Ft. I. félévre 40 Ft, II. félévre 32 Ft.

78.2513 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SOPRONI BÉLA
vezérigazgató

HU ISSN 0030–9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN . . .

. . . olvashattok a Budapesti Nemzetközi Vásár sok-sok érdekességéről.

A GYEREKEKET VÁLASZTOTTAM – mondja Papp László, háromszoros olimpiai ökölvívóbajnok.

Olyan írást közlünk, amely egyben sport és történelem is. A címe: PEPITA MEZŐKÖN.

AZ INDIÁN DOSSZIÉ 3

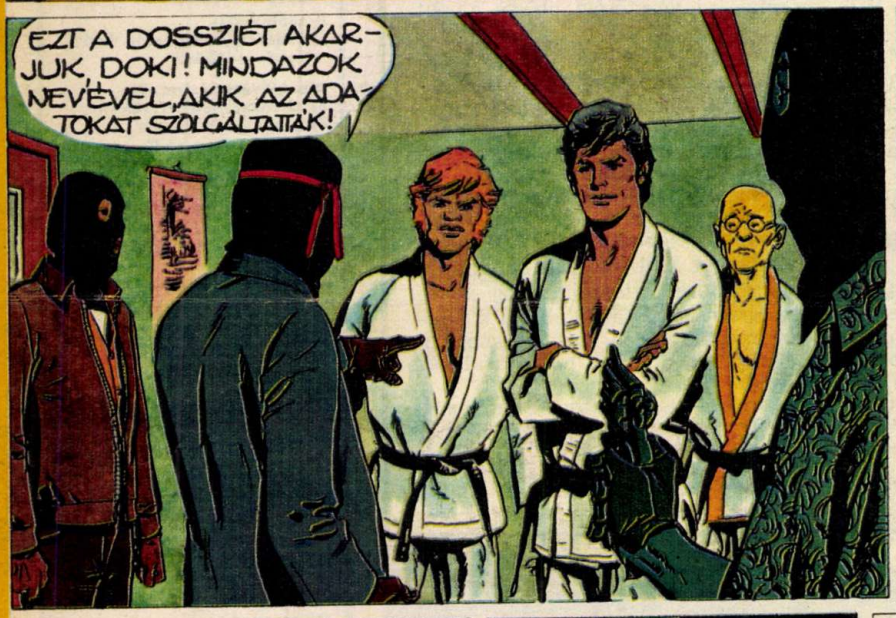

78/29
XXXIII. ÉVF. • 1978. OKT. 19. • ÁRA: 2,– Ft

PAJTÁS

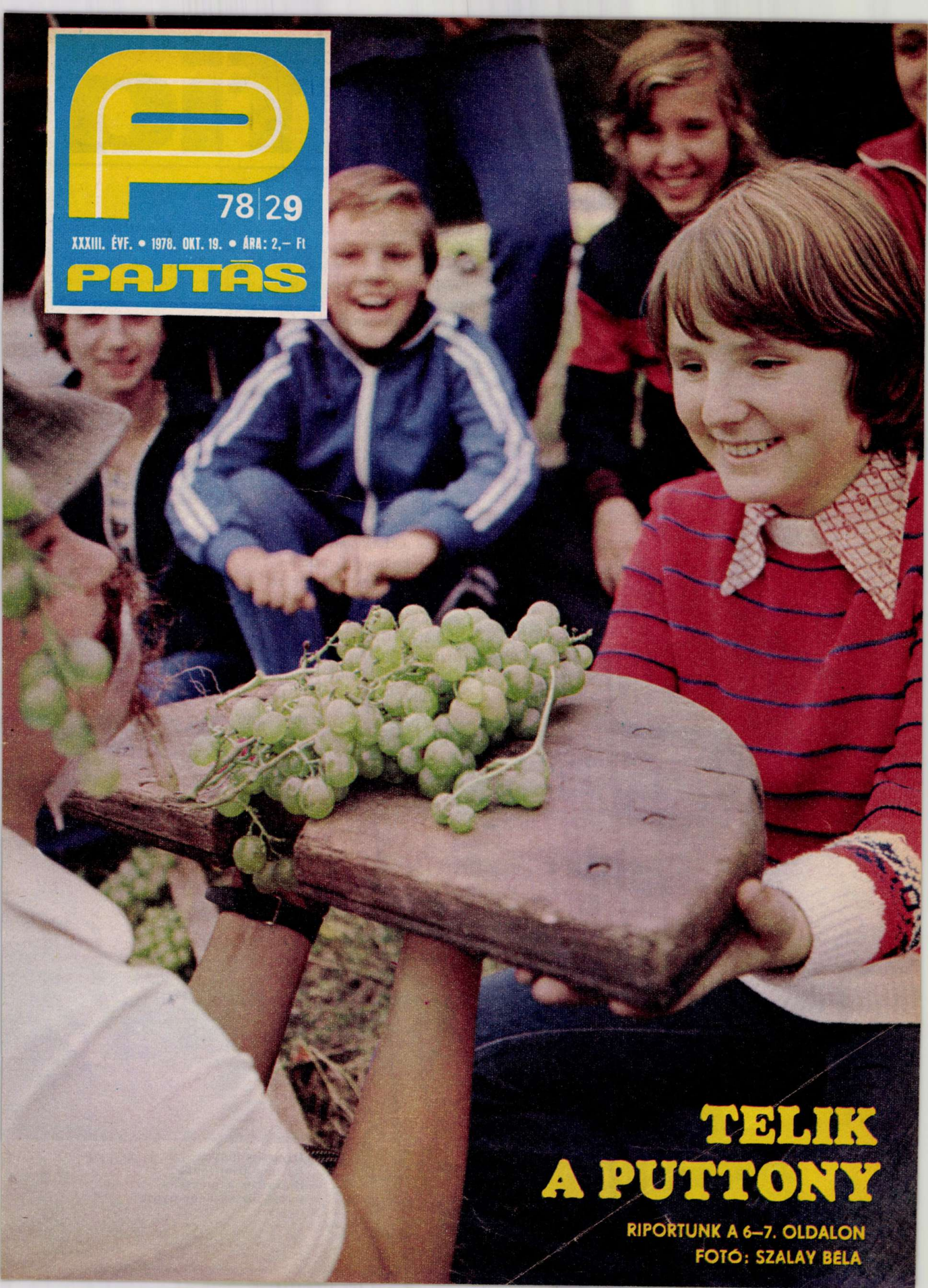

TELIK A PUTTONY

RIPORTUNK A 6–7. OLDALON

FOTÓ: SZALAY BÉLA

Vásárfia

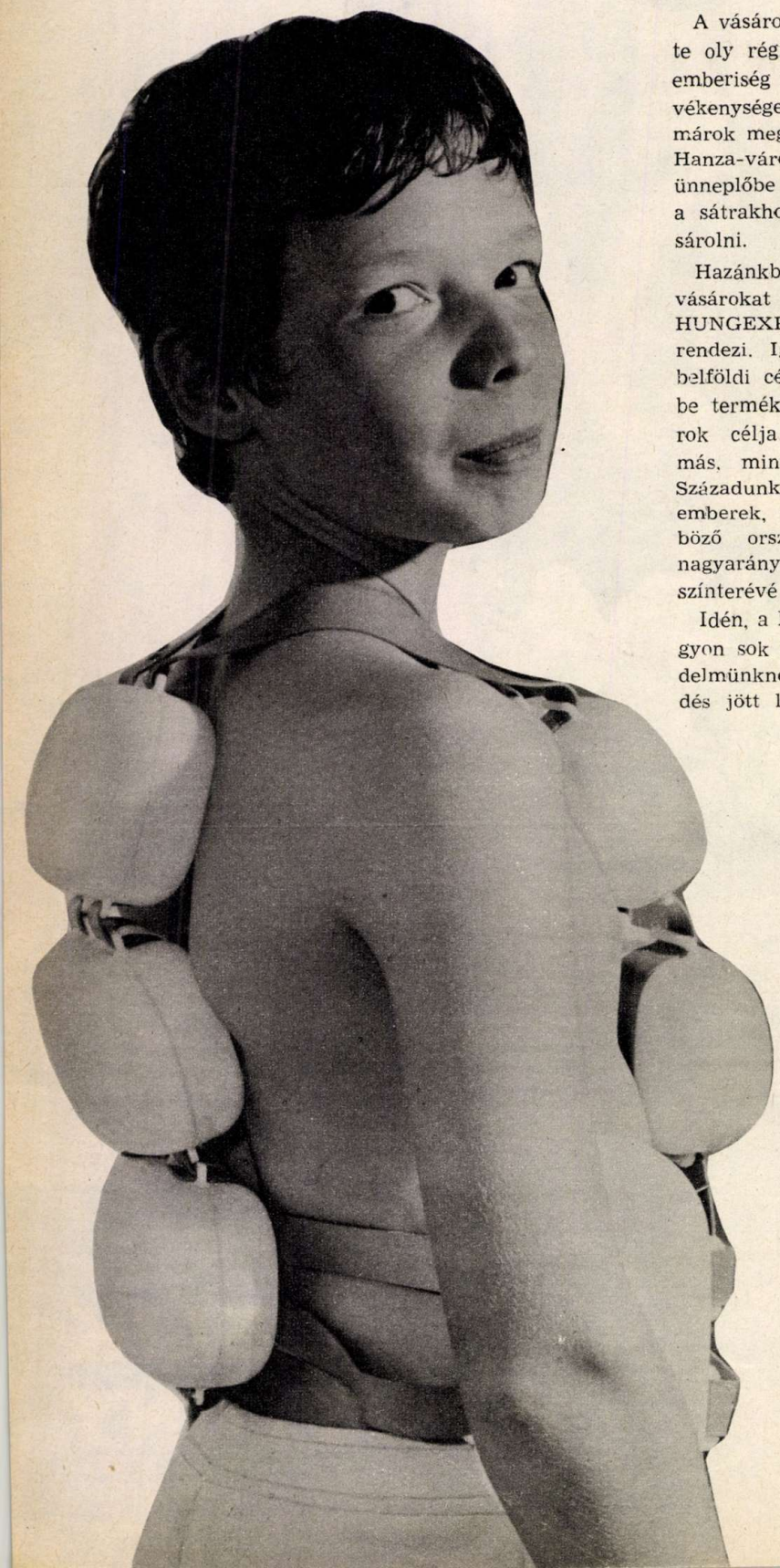

A vásárok rendezése szinte oly régi, mint maga az emberiség kereskedelmi tevékenysége. Amint a kalmárok megjelentek egy-egy Hanza-városban, a lakosság ünneplőbe öltözött és tódult a sátrakhoz, bódékhoz vásárolni.

Hazánkban a nemzetközi vásárokat több évtizede a HUNGEXPO szervezi és rendezi. Igen sok kül- és belföldi cég, üzem mutatja be termékeit. A mai vásárok célja persze egészen más, mint a korábbiaké. Századunkban nem az egyes emberek, hanem a különböző országok és cégek nagyarányú üzletkötésének színterévé vált a vásár.

Idén, a BNV '78-on is nagyon sok hasznos, kereskedelmünknek fontos szerződés jött létre. Így például a szovjet RAZNOEXPORT tízmillió rubeles megrendelést adott gyermekruházati cikkekre. Negyedmillió rubeles értékben népművészeti tárgyakat adtunk el, és ugyanakkor 5,4 millió rubel értékben autóápolási, háztartásvegyipari termékeket vásároltunk az NDK-tól. A Videoton 11,3 millió rubelért magnetofonos rádiókat adott el Csehszlovákiának. A lengyel kereskedőkkel is jó szerződéseket kötöttünk azon a napon, amikor kint jártunk a vásárvárosban. A POLONÉZ nevű legújabb típusú lengyel személygépkocsi 1980-ban kapható lesz itthon is. Az ugyancsak lengyel VARIMEX cég képviselői 3 millió rubel értékben kereskedelemtechnikai (sajt-, felvágottszeletelő gépek, burgonyahámozók stb.)

Ilyen kis helyen fér el a Mini-tenisz. Balra: ez a mentőöv teljes biztonságot nyújt

Huzal-kormányzás és távirányítás segítségével működnek ezek az új játékok. Középen a háromgombos vezérlő

hűtőpultokat, kávéfőző és -őrlő gépeket rendeltek tőlünk. Amint arról Farkas Mihály, a TRANSELEKTRO vállalat vezérigazgatója beszámolt: teljesen kész ABC-áruházakat, bisztrókat, gyorskiszolgáló éttermeket adtak el, nemcsak a lengyel, hanem a szovjet partnereknek is. Így az 1980-as moszkvai olimpián már több olyan, étkezésre alkalmas helyiség lesz, amelyet az utolsó szögig magyar szakemberek gyártottak, szállítottak és szereltek föl a helyszínen. A hazai ipar is sok mélyhűtőpultot és szekrényt rendelt, miután nálunk is megszokottá vált, hogy a kemény februári fagyban is ugyanolyan friss gyümölcsöket, zöldséget keres a fogyasztó, mint nyáron.

Balra fent: Mini-tenisz. Alatta: újtípusú focijáték

Sok nézője volt a Videoton tévéken sugárzott ABBA-filmnek

Vásárfia

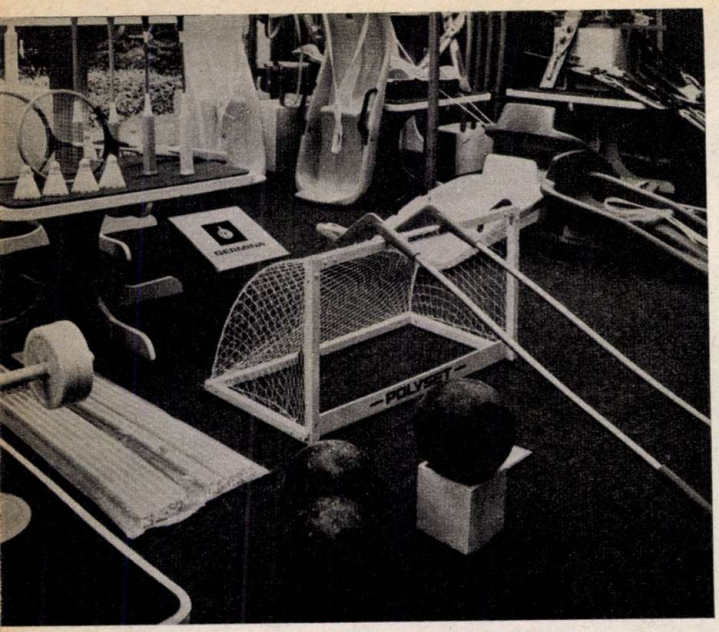

Polyset névvel szobai gyeplabda-felszerelést mutattak be az NDK kiállítói

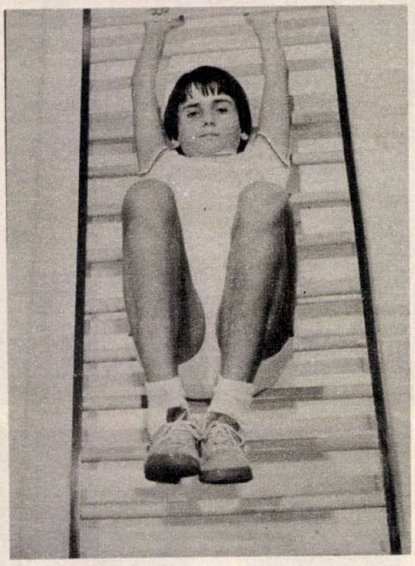

A szobai bordásfal 700,— Ft-ért kapható

Szintén új termék az úszódeszka. Főként az úszni tanulók részére készítették

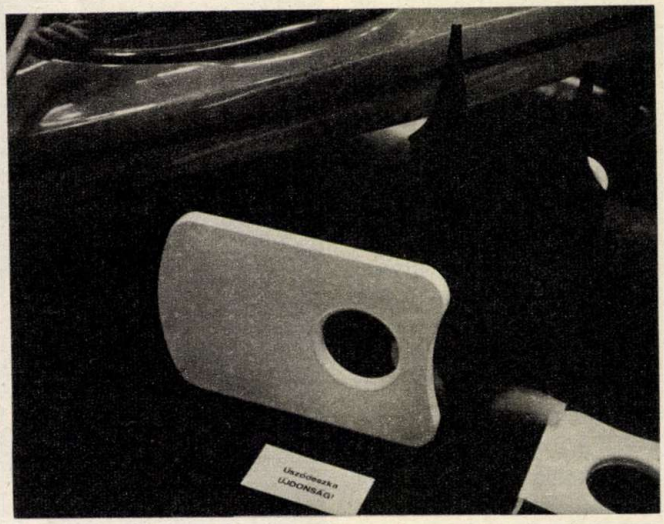

A BNV-n játékokat nem mutattak be, hiszen tavaly volt az INTERPLAY, azaz a nemzetközi játékkiállítás. De azért mégis eljött Olaszországból a REEL játékgyár képviselője, Oswald Hertlein, aki elektronikus játékokat hozott a BNV-re. Az érdeklődőknek szívélyesen mutatta be a távirányítású autókat, repülőket. Ezek az igen kis súlyú játékok nagyon „okosak". Például a versenyautó távvezérléssel indul, megáll, jobbra-balra fordul vagy hátramenetben működik. Oswald Hertlein kihívott bennünket egy Drinblling játékra is, ami a mi rugós focinkra hasonlít, elektronikus eredményjelzője is van. A játék időre megy, és a szerkesztőség becsületét megvédve, 4:0 arányban győztünk a házigazdával szemben.

Az olasz játékgyár képviselője — a mi látogatásunkig — még nem kötött üzletet, de remélik, hogy a későbbiekben mégiscsak sikerül vevőt találni ezekre a nagyszerű, ám igen borsos árú játékokra.

A szenzációt a TRIÁL-nál láttuk. A sok hasznos sporteszköz közül hármat mutatunk be.

Az „Edzett ifjúságért" mozgalom keretében két cikket féláron, 1400 Ft helyett 700 Ft-ért árusítanak. Az egyik a szobai bordásfal: 210×80×12 cm-es méretben, két részből összeállíthatóan kapható. Mindkét oldalán 4—4 helyen lehet a falhoz rögzíteni. Tetszetős festése és fényezése folytán szobadísz is lehet.

Ugyancsak hétszáz forintba kerül a Mini-tenisz. Napjainkban igen sokan teniszeznének, azonban kevés a pálya, sok a jelentkező. A Gyáli Vasipari Szövetkezet nagyszerű új játéka mindenki számára hozzáférhetővé tette a teniszjátékot. Egészen kis csomagban kapott helyet a háló, a tartórudazat, csövek, csavarok, egyszóval mindaz, ami a pályához szükséges, valamint a két fröccsöntött ütő és a gumiból készített labdák. A pálya méretei 6,1×13,4 m, míg a háló 6 m hosszú és 78 cm magas. A játék szabálya megegyezik a tenisz szabályaival, de rengeteg előnnyel rendelkezik a Mini-tenisz. Kis terület, udvar, garázs, kert, vagy akár a kiránduláson kijelölt sík terep is alkalmas a játékra. A gumiból készített „csökkentett sebességű" labdák erőteljes ütéskor is lassabban pattannak el az ütőtől.

Nagy Gyuszi, aki a KSI-ben (Központi Sportiskola) teniszezik, naponta járt ki a BNV-re bemutatót tartani Kiss Istvánnal és Dénes Tiborral a sok-sok nézőnek. A fiúk véleménye szerint ugyanolyan örömet és fáradtságot ad, mint az igazi tenisz. Rövid ideig néztük játékukat, de mezük már merő víz volt. Jó játékot, jó sporteszközt hozott forgalomba a TRIÁL.

Még egy érdekességet láttunk ugyanitt. A műanyagból készült „mentőöltönyt". A jó úszókat is érheti baleset. Az evezősök mesélték, többször előfordult már, hogy a hídról buta gyerekek kővel dobálták meg őket edzés közben. Egyik társukat fején találta a kő, és hajszál híján vízbe fulladt.

Az OTSH (Országos Testnevelési és Sport Hivatal) feltehetően 1979. január 1-től megköveteli az általános iskolás korú evezősöknél (kajakos, kenus stb.) a mentőöv használatát. Nem szégyen hordani, nem kényelmetlen — és teljes biztonságot nyújt.

Ezt a kis vásárfiát hoztuk nektek szövegben és képekben a BNV '78-ról.

Forrai G. János és Gaál Zoltán

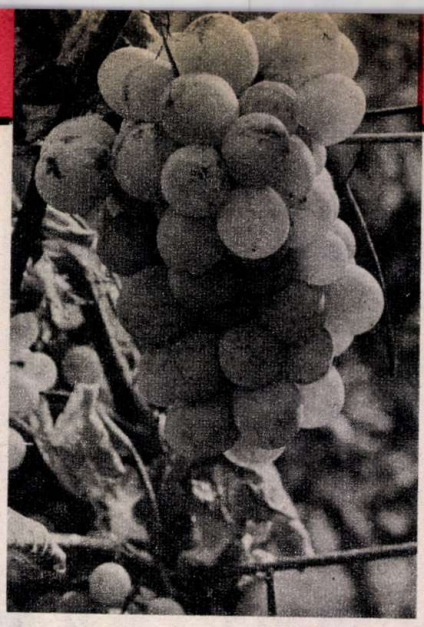

TIÉD A KIRÁLYI FÜRT

Fekete Lajcsit és csapatát az ország egyik legszebb gyümölcsültetvényén ismertem meg, ott, ahol ilyenkor ősszel szőlő-, alma-, szilva- és körteillatú a levegő.

Lajcsi azok közé tartozik, akik a kétkezi munkának a mesterei. Még hatodik osztályos volt, amikor barátaiból böngésző csapatot toborzott a tőkéken maradt szőlőfürtök összegyűjtésére.

Később minden esztendőben munkára jelentkezett az állami gazdaságnál is. Paradicsomot, cseresznyét, szilvát, barackot, szőlőt szedett társaival. Sokat emlegetett csínytevése is a barackhoz fűződik. Észrevette, hogy csapatában az egyik gyerek telhetetlen, ha a másokéból ehet, de amikor a maga elemózsiáját kell megosztani valakivel, csak azt adja tovább, ami neki nem ízlik. Egyik alkalommal őszibarackot szüreteltek. Mielőtt hozzáláttak volna a munkához, Lajcsi kedvcsináló lakomát rendezett. Egy kasnyi őszibarackot tálalt fel a gyerekeknek. A fiú mohón maga elé rakott egy nagy halom gyümölcsöt, és amikor az kiürült, ujját nyalogatva mondta, hogy ő még szívesen csemegézne, ha lenne mit.

– Egyél csak, egyél – biztatta Lajcsi, és rákacsintott Szekeres Andrisra, hogy hozzon még barackot. Negyedóra sem telt el, Andris máris megjelent az újabb szállítmánnyal.

– Ízlik? – kérdezte a fiútól Lajcsi.

– Nagyon! Ha megengeditek néhányat magammal viszek magnak, hadd ültesse el az apu.

– Van abból nálatok elég!

– Ilyen finom nincs.

– Dehogynincs! – nevette el magát Lajcsi. – Hiszen mindet a ti barackfátokról szedtük.

ÓRIÁSFÜRT

Azon a napon, mikor meglátogattam őket, egy órával korábban kezdtek hozzá a szürethez, mint máskor. Lajcsi jókedvűen dudorászott.

„Telik a kád musttal, de édes,
Amitől a szám lesz beszédes.
Kibeszélem annak a legnagyobb
titkomat,
Aki átöleli derekamat."

A hórihorgas Szirtes ekkor Lajcsi mellé ugrott, derékon kapta és a levegőbe emelte.

– Halljam azt a titkot! – mondta.

– Hanyatt esel, ha megtudod.

– Ne félts te engem!

– Akkor legalább segíts elmondani a többieknek. Ugyanis az eddigi szüret csupán bemelegítés volt.

– Üsse kő! – kuncogott Szirtes. – Húsz puttony szőlő már megvan, forintban az annyi, mint . . .

– Annyi, mint semmi. Ez a szőlő Karolina nénié. Háztájiba kapta. Szegény, beteg. Tudod, hogy a csapat védelme alatt áll.

A szüret aztán már az állami gazdaság szőlőföldjén folytatódott. Lajcsi keresett egy óriási fürtöt és a szállító autó oldalára akasztotta.

– Ez a legügyesebb szőlőtolvaj jutalma lesz este a szüreti mulatságon – mondta. – Ehhez jön még Szilágyi Éva puszija.

– A puszi legyen a tied. A fürtöt kapjam én – szólt közbe az izmos, alacsony termetű Zahorecz Sanyi.

– A fél fürt máris a tied, ha a puttonyokat elcsened, és titokban az autóhoz viszed – súgta neki Széll Pista.

Sanyi nemrég költözött a környékre, s már annak is örült, hogy bevették a csapatba. Ki akart tenni magáért. Az elhagyott puttonyokat összeszedte és az autóhoz cipelte. Csak akkor jött rá, hogy átejtették, amikor izzadságtól gyöngyöző homlokát látva, a többiek megsokallták a dolgot, és nevetve előbújtak az autó mögül.

No igen, egy kis tréfáért Széll Pista nem megy a szomszédba. Ő a játékmester. Nagyapját egy héten át meséltette, hogy gyermekkorában milyen szüreti szokások voltak divatban. Lejegyzett mindent, hogy a szüreti mulatságon megelevenítse a játékot. Amikor a szüret végén elindultak az iskola felé, már mindenki pontosan tudta, hogy kinek mi a dolga.

GÓLYALÁBÚ

Négy lány ágakból összeeszkábált trónszéken vitte az óriásfürtöt Szilágyi Évának, a szüret királynőjének. Négy fiú pedig Fekete Lajcsit, a borkirályt cipelte, aki pirosra festett arccal, kukoricakóc bajusszal hintázott a magasban.

A király után különös népség baktatott. Színes kacatokba öltözött fiúk és lányok. Zahorecz Sanyi két lécből készített gólyalábon egyensúlyozott. Mellette Hordó Jancsi, vagyis Szekeres Andris „gurult" a szó szoros értelmében. A ráerőltetett hordóruha ugyanis olyan szoros volt, hogy lépten-nyomon elesett. A népség legfőbb ékessége a gyümölcsből összefűzött nyaklánc, karkötő volt.

A szüreti mulatság színhelyén, ahol több szőlőszedő úttörőraj gyűlt össze, jelmezükkel Lajcsiék aratták a legnagyobb sikert. De a fiú meg akarta szerezni a hatalmas szőlőfürtöt is.

– Teljes győzelemhez segíted a csapatod – magyarázták a gólyalábakon tipegő Zahorecznek –, ha ellopod a szőlőfürtöt. Előnyben vagy, mert hosszúak a lábaid.

– Nem estem a fejem tetejére – gondolta Sanyi –, ez azt hiszi, hogy megint beugrathatnak . . . – Amikor elérte volna a fürtöt, úgy tett, mintha hanyatt akarna esni, gyorsan leugrott a lécekről. Mire felkapaszkodott, a szőlőt már az egyik idegen fiú Szilágyi Éva elé helyezte.

Fekete Lajcsi arca előbb a méregtől, aztán attól vörösödött ki, hogy a csókot mégiscsak ő kapta Évától. Jutalmul a legtöbb puttonyért, amit csapatával teleszedett.

– Ha akarod, tiéd a királyi szőlőfürt – mondta Éva.

– Én szerettem volna megszerezni. Neked.

– Megelőztek. De az első tánc a tied – mosolygott rá a lány, s neki is kipirosodott az arca, amikor dalolva forogni kezdett.

Faragó György

TELIK

Ki szedett többet? Versenyben a szőlőtőkék között

Tessék, tessék! „Tálcán", azaz ládában a mézédes szőlő

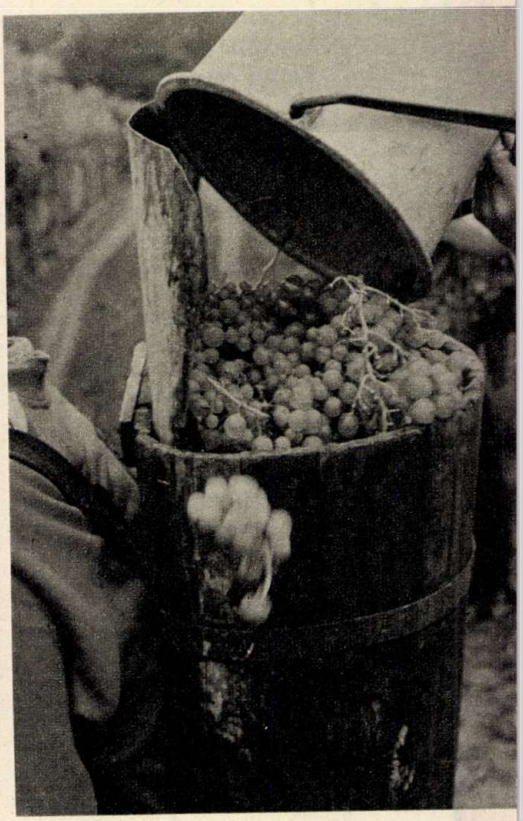

Itt egy szép fürt! Ez a szőlőkirálynőé lesz

A PUTTONY

„Érik a szőlő — hajlik a veszsző . . ." Aranyló fürtöktől roskadoznak a tőkék a lakitelki Szőlészeti és Borászati Kutató Intézet ültetvényein.

Az aranyhomok kincsével elsőnek a helybeli általános iskola úttörői töltik meg a puttonyokat. Mezei Editkéék minden esztendőben tíz napon át segítik a gazdaságot.

Szedik a szőlőt. Dalolnak, nevetnek, játszanak, pedig a szüret nem könnyű munka, ám az ősz egyik legszebb eseménye.

Különösen ha jó a termés.

SZALAY BÉLA képriportja

Teli a puttony. Kiss Gabriella az úttörőcsapat egyik legeredményesebb szüretelője

A munka vége, játék. Lovas Jancsi, a szőlőkirály ajándékot visz Mezei Editnek, a szőlőkirálynőnek

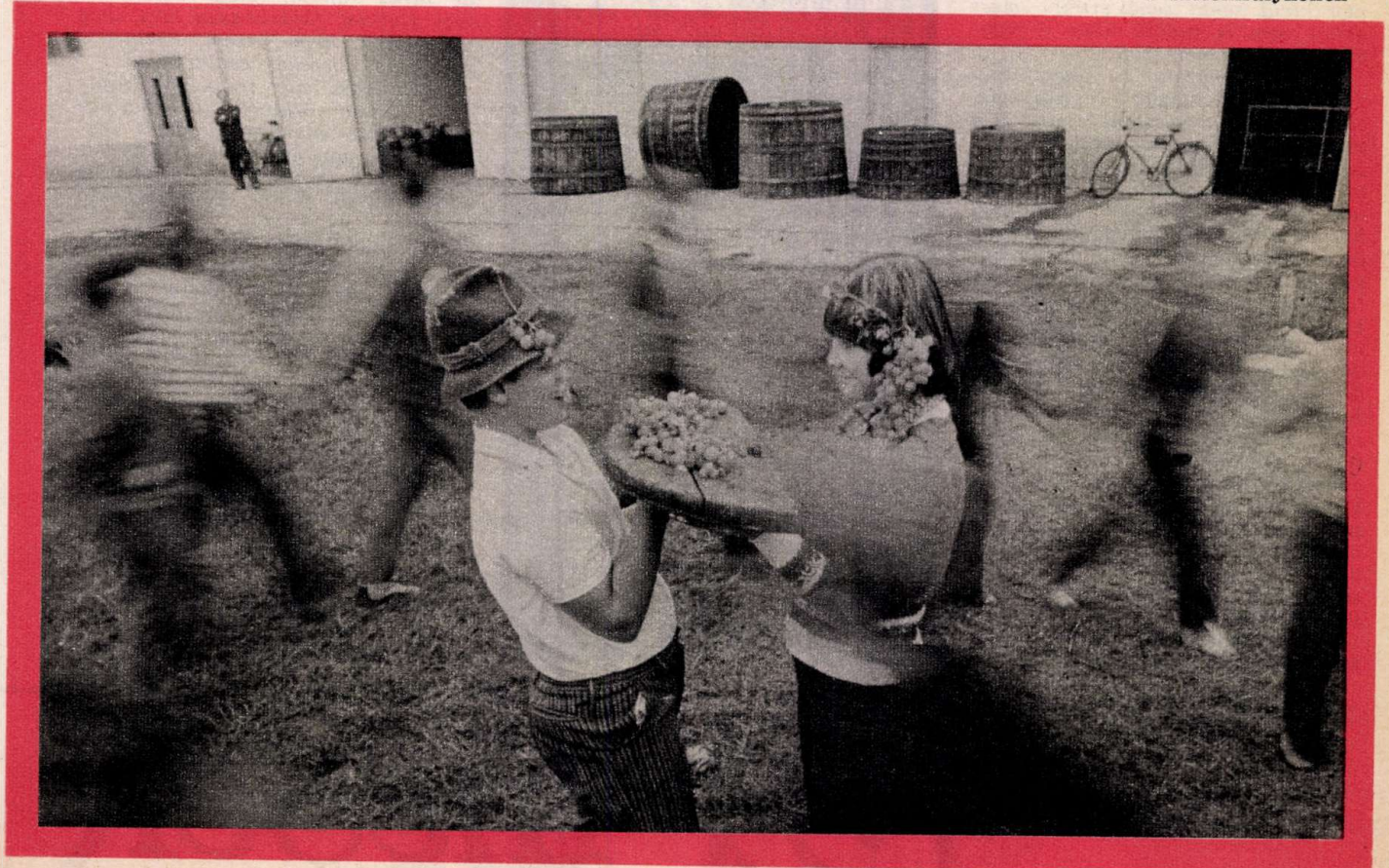

A mesék

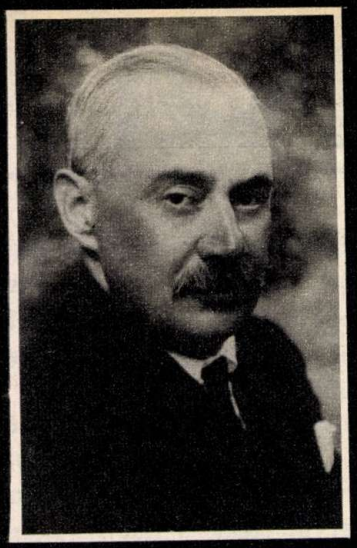

Úgy mondják, Krúdy Gyulának sok élete volt. Bárhol járt, bárkivel beszélt, és bármiről írt, úgy formálta meg hőseit, mintha saját magáról vallott volna. Egyetlen mondatból, egyetlen apró villanásból, megfigyelésből kikerekített egy történetet. Figurái élővé váltak, beépültek írójuk sorsába.

Átélte a budapestiek gondjait, örömét, bánatát, az utazók örökös nyugtalanságát, a szépre várást, a kíváncsiságot, a falusiak apró, mindennapos élményeit . . .

Megírta a nagy utazó, Szindbád kalandjait, és történelmi dokumentumok alapján a Tiszaeszlári Solymosi Esztert. Emléket állított az esztelen, pusztító indulatokban tönkretett, meggyilkolt lánynak.

Meséi, víg, vagy szomorú történetei megmaradtak. Születésének századik évfordulóján azzal az elbeszéléssel emlékezünk az íróra, melyet a Pókhálós palackok című kötetből választottunk ki, s amely Krúdy egész életére, munkásságára utal: A mesék megmaradnak . . .

Az utolsó mesemondó asszony a mi falunkban az öreg Filkóné volt, akiről egyszer már írtam valahol. Semmiféle más foglalkozása nem volt, mint a mesemondás. Nyáron, amikor az embereknek nem sok idejük van a mesék meghallgatására, bizony rosszul ment a Filkóné sorsa. Ilyenkor még ingyen is mesélt nekem, ha elcsíphetett a háza környékén. Egy kis viskóban lakott a falu végén, és két vén jegenyefa volt minden dísze az udvarának, hanem az a két jegenyefa akár a király udvarába is beillett volna. Hatalmas fák voltak, talán százesztendősnél is öregebbek, és valami olyan különös susogás volt állandóan a leveleik között, mintha élőlények laktak volna a gallyak között. A két jegenyefa alatt üldögélt Filkóné egész nyáron, amikor egyéb dolga nem volt. Azt szokta mondani, hogy ilyenkor tanulja azokat a meséket, amelyeket télen a falusiaknak elmesél. Rámutatott az egyik jegenyére:

— Ez a szomorú meséket mondja nekem!

A másik jegenyéről pedig úgy nyilatkozott, hogy az a vidám, mókás meséket tanítja.

A jegenyék szavát persze Filkónén kívül senki sem értette, mert akkor nem is tudott volna ő megélni a mesemondásból.

Már a ruházata is olyanforma volt a mesemondó asszonynak, amely szinte megkülönböztette őt a többi falusi öregasszonytól. Kis kalapocska volt a fején, amely körül volt tűzködve mindenféle madártollakkal. Ezek a tollak szerencsét hoztak annak, aki magánál hordta őket. Már nagydiák voltam, amikor egy ezüst huszonöt krajcárosért birtokomba vehettem egy darutollat a Filkóné kalapjáról. (Fájlalom, a toll elkallódott valahol.) Azonkívül mindig tarka ruhában járt a mesemondó asszony, amely ruhának hihetetlenül mély zsebei voltak. Persze ezek a zsebek az elemózsia elrejtésére valók voltak, de Filkóné előadása szerint más hivatásuk is volt. Ebben hordta a meséket. Mert hiszen a meséket hordani kellett. Nem volt azoknak lábuk, hogy el tudtak volna menni egyik faluból a másikba. Meg talán meg is fáztak volna tél idején.

Nemrégiben otthon jártam a falunkban és miután még elég meleg napok voltak, bejártam azokat a helyeket a határban, ahol gyerekkoromban mászkáltam. A kis erdőben megtaláltam az odvas fát, amelyben bagolyfészek volt, és a temető mellett a régi kápolnában éppen úgy susog most is a szél, mint akkoriban susogott, pedig szélcsendes idő volt.

A falut megkerülve, két jegenyefa ébresztette fel figyelmemet. Két fakirály, amelyek a törpe akácok, vékonypénzű nyírek közül magosan kiemelkedtek.

A Filkóné jegenyefái — gondoltam magamban és meggyorsítottam lépteimet. Vajon él-e még a mesemondó asszony?

Csakhamar elértem a viskót, amelynek lonckerítése mellett anynyit leskelődtem: hogyan tanulja Filkóné a meséket? Csakugyan a jegenyék szólalnak-e meg neki, mikor senki sem hallja?

Beléptem a viskó udvarára, és egy törpe kutyácska élesen kezdett ugatni. Olyan ijedten, sivalkodva ugatott a kiskutya, mintha nem is kutya lett volna, hanem valami pórul járt gyermek.

A viskó alacsony ajtaján botra támaszkodva lépett ki Filkóné. Egy fejjel kisebb lett azóta, és magatartásából látszott, hogy már nem lát, de tarka ruhája, tollas kalapja a régi. Halkan, fájdalmasan kért, hogy nyújtanám ki a kezem, közben a sivalkodó ebecskét csillapította:

— Hallgass már te pokol fajzatja! Inkább örülnél, te átkozott, hogy végre-valahára látogatót kapunk. De ugyan minek is köszönhetjük a szerencsét? Csak nem az adótól tetszik jönni? — tette hozzá ijedten.

Megnyugtattam. És elmondtam, hogy gyerekkoromban hallottam mesélni. Tud-e még mesélni?

— Mit is tetszett kérdezni? — szólalt meg, de valahogy más hangon, mint az előbb. A tuskón ülve mintha rátalált volna régi hangjára, amely egyszerre a fülembe csengett, és megelevenedtek a mesék, amelyeket tőle hallottam.

— Tudok, igenis tudok még mesélni, de már nincs kinek mesélni, mert most másféle mesék járják. Tegnap, vagy talán azelőtt, már nagyon régen meséltem utoljára. Három kis grófkisasszonyka jött az öreg Filkónéhoz, három ragyogó csillag, a lábuk fehér, mint a frissen hullott hó, és a hajukban vad-

virág volt. És három aranykrajcárt hoztak. Azaz hogy csak kettőt. De az egyiket visszacsenték a zsebemből, mert már nem látok jól. Az apjuk, a Kékhegyek fejedelme, azt mondta, hogy ne haragudjak a leánykáira, majd megtépázza otthon a hajukat. Csak hogy ne haragudjak a kis grófkisasszonykákra.

Elhallgatott és elmerengve hajtotta le a fejét.

— Hogy is volt tovább?... A Kékhegyek fejedelmének az inasa varázsló volt. Lóból vitézt, mezei virágból leányt tudott varázsolni. Az öreganyjától tanulta ezt a mesterséget, akit magam is ösmertem. Itt lakott Tabon, és ha megdörzsölték a talpát, akkor boszorkányozott. Szép, fiatal boszorkány lett, de mindig annak kellett megdörzsölni a lábát, akit el akart varázsolni.

Ennek a kis unokája volt a Kékhegyek fejedelmének az inasa. Azt mondja az inas: az aranykrajcár helyett vigasztaljuk meg valamivel ezt a szegény Filkónét. Eleget szenvedett már életében, eleget mesélt varázslókról, boszorkányokról és grófkisasszonyokról. Hadd segítsenek egyszer már rajta a varázslók — ezt mondta a boszorkányinas, és megígérte, hogy a legközelebbi holdtöltekor eljön hozzám, és megdörzsöli a lábamat. Megdörzsöli mind a kettőt... S akkor én olyan szép leszek, mint tizenhat esztendős koromban voltam. Hosszú, szőke hajam a sarkamig ér, és a két szemem ragyogni fog, mint két csillag.

Mindig nézem a holdat, és érzem, hogyan simulnak el a ráncok az arcomon. Most már harmincéves vagyok. Holnapra még kevesebb... Hát mit is tetszik akarni? Meséljek talán valamit? — kérdezte szinte boldog hangon.

*

Elgondolkozva mentem hazafelé. Ettől a szegény öregasszonytól az élet elvett mindent. És cserébe semmit sem adott. De a mese, a mesebeli élet hűséges maradt hozzá. Nem érzi az élet kegyetlenségét. Szövi-fonja a meséket tovább, amelyeket most már valóságnak hisz maga is. Az öreg Filkóné, aki életében annyi lelket vigasztalt meg, ringatott el meséivel, most önmaga is meséken szenderedik el.

(Krúdy Gyula, 1908)

megmaradnak

Az alapok tökéletes elsajátítása az ökölvívásban is nagyon fontos

LACI BÁCSI A MESTER

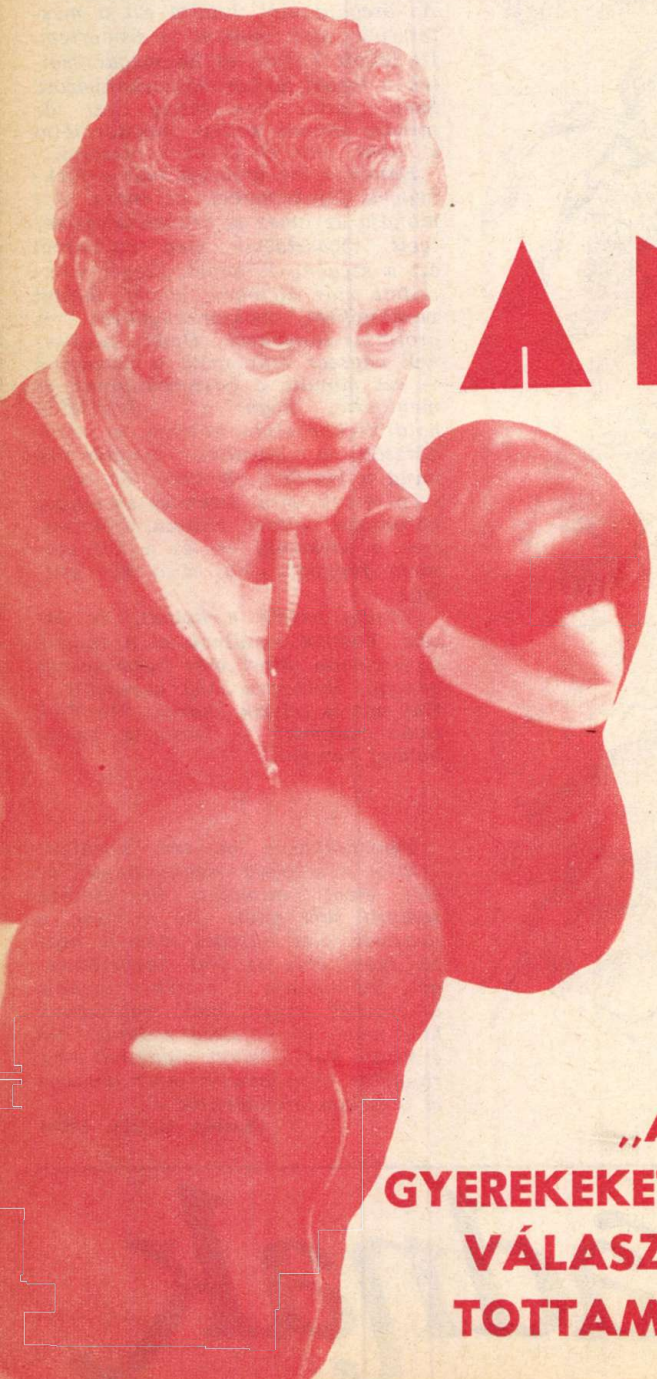

„A GYEREKEKET VÁLASZTOTTAM"

— Ne pityeregj! — csattan fel Papp László hangja. — Szorítsd össze a szádat, és add vissza a kölcsönt! — hunyorít hamiskásan a már-már legörbülő szájú tizenkét éves Diks Ferire a háromszoros olimpiai bajnok.

— Nem is olyan régen még a felnőtt válogatott szakvezetője, edzője volt. Hogyan csöppent ide, Békásmegyerre, az Óbuda Tsz SK legfiatalabb ökölvívóinak edzésére? — kérdezem.

— Bizonyára hívták máshová is, amikor híre szállt, hogy búcsút vesz a válogatottól.

— Igen, csábítottak mindenfelé. A gyerekeket választottam.

— Elmondaná, miért?

— Hosszú, kacskaringós história.

A sétakocsikázás

— Amikor kis srác voltam, Angyalföldön, kevés jó szót kaptam. Igaz, anyám, akit „Mutter"-nak hívtam, nagyon szeretett, de látástól vakulásig gürcölt, kevés ideje jutott rám, nem foghatta reggeltől estig a kezemet. Egyszóval: sok rúgást, pofont kaptam. Akkor fogadtam meg, hogy ha felnövök, és tehetem, megpróbálom vidámmá, derűssé tenni a gyerekek életét.

Egy időben, amikor még viszonylag ritkaságszámba mentek Budapesten a személygépkocsik, szinte legendaszerűen mesélték városszerte, hogy Papp Laci megautóztatja a környékén, a Móricz Zsigmond körtér közelében élő gyerekeket.

Apróság, de azért sokat elárul az újkori olimpiák egyik legkiemelkedőbb magyar sportolóegyéniségéről.

Ólomkanál

Karika László és Attila testvérek. Az előbbi tizenhárom, az utóbbi tizenegy éves.

— Szerettek edzésre járni?

— Igen — bólintott Laci —, otthon már alig várjuk, hogy indulhassunk.

— Mi a legérdekesebb, miért jöttök szívesen ide?

— Először is, mi jó bunyósok akarunk lenni, és ezt a célt, szerintünk, Laci bácsi segítségével tudjuk leginkább elérni. Meg aztán, az edzésen mindig jó a hangulat, Laci bácsi sokat viccel, tréfál velünk, így, a sok vidámság közben nem is tűnik fel, hogy mennyire elfáradtunk. Csak este, a vacsoránál vesszük észre, hogy alig tudjuk felemelni a kezünket, olyan nehéz a kanál, mintha ólomból lenne.

— Szerinted szép sport az ökölvívás?

— Igen.

— Miért?

— Nem is tudom. Én eddig arra vagyok a legbüszkébb, hogy az első kapott pofon után nem szaladtam el. Ott maradtam a szorítóban. Akkor már túl voltam néhány edzésen, amit Laci bácsi tartott.

— Miért szép sport az ökölvívás? — kérdezem az edzőtől.

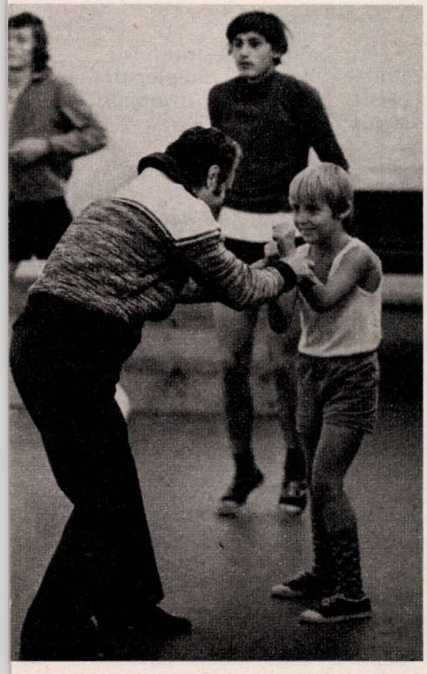

Egy kis finomítás. A helyes védekezés ebben a sportágban is legalább olyan fontos, mint az eredményes támadás

— Önfegyelemre nevel, fejleszti az akaraterőt, arról nem is beszélve, hogy erőteljesen formálja a jellemet. Aki igazán jó ökölvívó, az mindig szabályosan, szemtől-szembe küzd, állhatatos, kitartó ember, nemcsak a szorítóban, hanem az életben is.

— Mire szeretné nevelni tanítványait az ökölvívás segítségével?

— Arra, hogy bízzanak saját erejükben, de soha ne éljenek vissza azzal. Arra, hogy fegyelmezetté váljanak.

— Nem gondolja, hogy az ökölvívás veszélyes sport a gyerekek számára?

— Sokkal veszélyesebbnek tartom a puhányságot, a tunyaságot, a gyávaságot, az alamuszságot, egyszóval mindazt, ami ellen, szerintem, az ökölvívás a legjobb gyógyszer.

— Nem csalódott, hogy a gyerekeket választotta?

— Azt hiszem, a gyerekekben nem lehet csalódni. Fogékonyak, érzékenyek, és hálásak minden jó szóért, minden élcért. Nagyszerűen megértjük egymást, ők bíznak bennem, megfogadják tanácsaimat, készségesen teljesítik kéréseimet. Nem ügyeskednek, nem keresnek kibúvókat, ők el akarnak jutni valahová, és ezért a célért egyelőre még sok mindent vállalnak.

— Minek örülne legjobban a tanítványaival kapcsolatban?

— Ha ezt az eltökéltségüket, tisztaságukat megőrizném egész életük során.

Kesztyűzés

— Hogyan tud ebben segíteni nekik?

Arcán furcsa, kicsit tanácstalan fintor, kezének befejezetlen mozdulata jelezte, az edző, aki ismeri az ökölvívás minden fortélyát, aki sikert sikerre halmozott versenyzőként, edzőként, aki soha nem jött zavarba a szorítóban, és egyetlen ütést sem hagyott felelet nélkül, most erre a kérdésre nem nagyon tud válaszolni.

Nem is lehet szavakba önteni mindazt, amivel Papp László tanítványait formálja, szolgálja — segíti.

Hiszen ezt teszi egész életével.

Találomra szólítom meg az egyik fiút.

— Mit szeretsz legjobban csinálni az edzésen?

— Laci bácsival kesztyűzni.

— Nem félsz ilyenkor?

— Nem.

Beszélgetésünket az edző hangja szakítja félbe:

— Rada Gyuri, nyilatkozatokból nem élünk meg, gyere ide!

Gyuri habozás nélkül faképnél hagy. Egy szemvillanás alatt Papp László előtt terem, meglepően erős jobbegyeneseket üt az edző tenyerébe. Aztán Gyuri jobbal ijeszt és ballal gyomron vágja az edzőt.

Papp némi túlzással összegörnyed.

Gyuri szeme felragyog. Aztán félénk gyengédséggel megkérdezi:

— Ugye, nem fáj nagyon, mester?

Az edző — mintha nagy erőfeszítésébe kerülne a fájdalom leküzdése, összeszorított fogakkal, tagadóan megrázza fejét.

Szinte egyszerre pukkan ki belőlük a kacagás.

Bőcs Ferenc
Fotó: Szalay Béla

5

GERŐ JÁNOS:

EGY NYOMOZÁS TÖRTÉNETE

A régészek egy honfoglaláskori település maradványaira bukkantak a kis falu határában. Még az ősz beállta előtt szeretnék feltárni a múlt nagy kincsét, de nem kapnak segédmunkást az ásatáshoz. Bihari Gyula régész professzor elfogadja a gyerekek segítségét, akik nagyon boldogok, hiszen az ásatás izgalmas kalandot ígér. Pedig még nem is sejtik, hogy egy ember a faluból, velük egy időben, egyéni akcióba kezd, barbár módon túrja szét a lelőhelyet és eltulajdonítja az ott talált kincset.

Mint egy krimi... Folytatódik a történet.

Mester Bálint egyik reggel kis benzinmotoros kerti traktorral jött munkába.

— Gyula bácsi! — mutatta büszkén —, ezt édesapám kölcsönadta. Azt mondja, így kevesebb lesz a fáradságunk, ha cipekedni kell. Ugye, tetszik?

Természetesen tetszett. De Peszéri Károly ebbe is belekötött:

— Ez majd neked működni fog, ha a szelvényeket kell kerülgetni, akkor is? Nem borul bele az árokba, ugye? Mert ha igen, akkor te alákerülsz, és itt nagy baj lesz.

— A saját tengelye körül megfordulok vele.

— Milyen nagylegény vagy! Majd meglátjuk!

Amikor pedig a kerti traktor kétségkívül bevált, irigységében egyre duruzsolt a professzor fülébe:

— Mit csinál akkor, ha valamelyiket agyonnyomja a gép? Hiszen ezek még gyerekek, játszás közben is történhet baj. Nem azért mondom, de magát büntetik meg, régész úr, nem engem. Egy életen keresztül fizethet miattuk, ha baj történik.

Ezen sokat töprengett Bihari Gyula is, de egyelőre nem látott okot a közbeavatkozásra. Bálint rendkívül figyelmesen és óvatosan vezette a kis gépet, szó se lehetett balesetről. Ha édesapja rá merte bízni, bizonyára meggondolta, és tudja, mennyire ért hozzá a fia. A többi felnőtt se emelt kifogást, pedig mind hozzáértők voltak. Egyébként a gyerekek szülei időnként megjelentek az ásatásnál, nem ellenőrzés miatt, de mert kíváncsiak voltak, mi tartja ott a mindig pajkoskodó, szertelen társaságot. S mi tagadás, ők még jobban meglepődtek, mint a professzor az első napokban. Úgy dolgoztak ezek, mintha minden óráért külön bért kapnának. Se a porral, se a hőséggel nem törődtek, soha nem látszottak ilyen elégedettnek. Székely Tomi anyukája jött leggyakrabban Börcsök Miskával, amikor az hozta az ebédet. A gazdaság vezetői ugyanis minden délben meleg ételt küldtek az ásatóknak.

— Vályúhoz, kölyökbanda! — ordította Miska, mihelyst lefékezett. Ez a hangnem Székely anyukájának nemigen tetszett, ezen változtatni viszont nem lehetett, mert Miskának ilyen volt a modora. De csak a modora! Nála megértőbb gépkocsivezetőre aligha akadtak volna. Először is: még egyszer sem késett. Másodszor: mindig bőven hozott, talán az előírtnál is többet. Miska azt sem tagadta, mennyire irigyli a „kölyökbandát", amiért itt lehetnek. Majd minden délben megfürdött velük az Erecskében, s úgy belemerült a játékba, a nagy fröcskölésbe, mint valami kisiskolás. Amikor pedig az ásatás érdekes részleteiről meséltek a „taknyosok", közbeszólás nélkül hallgatta. Látszott az arcán: legszívesebben ittmaradna közöttük. Ha egy mód adódott rá, nem is engedte át egyik munkatársának se az ételfuvarozást. Inkább saját ebédidejét kurtította meg, de ide ő jött az ételhordóval.

Evés közben mindig izgatottan érdeklődött a gyorsan faló gyerekektől:

— Van valami érdekes?

— Én ma egész nap egy asszony csontvázát takarítottam — felelte Gizi, mert már észrevette, hogy Börcsök Miska mennyire irtózik a régi csontoktól, főleg a koponyáktól. Ha véletlenül mást csinált, akkor is ilyesfélét felelt, és intett Gyöngyvérnek, ne hazudtolj meg! A gyakornok persze hamar megértette, mire megy a játék, még tódította:

— Ha látni akar néhány koponyát, szívesen megmutatjuk, itt vannak a ládákban.

Miska összeborzongott, és lehangoltan állapította meg:

— Szóval, semmi arany...

Gizi kuncogva felelt:

— Semmi, csak amit már láthattál. De holnap biztosan találunk.

Mester Bálint végül kibökte az igazat:

— Néhány aranypénz azért akadt!

— Mutassátok!

Meg kellett neki mutatni, ámbár nagyon meglepett képet vágott az aranyak láttán.

— Micsoda parányi... én meg azt hittem...

— Mit hittél? — kérdezte Zsolt. — Azt hitted, hogy lehúzza a zsebedet, ha belesüllyeszted?

Kacagtak, aztán Zsolt mondta tovább:

— Hidd el, az a lényeg, amit Gyula bácsi mond. A régi magyar falu itt, együtt, ez többet ér minden aranynál. Ráadásként még a miénk a távolabbi fejedelmi temetkezési sírhely, meg a közeli köztemető. Szemben pedig, a Szigetkertben az avar település maradványa, ez a szenzációs a dologban. És apránként már nem a föld alatt, hanem onnan kikaparva, hogy mindenki láthassa. Egy kemence, egy földbe ásott ház, a konyhák szögletes és a jurták kerek nyomai, a téglamaradványok: ez a kincs együtt. Ezer év után újra a föld felett...

— Na nézd, milyen nagyokos lett a csipás — mond-

ta ilyenkor Miska, és egy hátbavágással vagy fenékberúgással megpótolta a véleményét. — Azt hiszed, ha én itt lehetnék, nem éppen így tudnám? ...

Zivatar után máskor hamar kitisztul az ég. Most nem ez történt. Fátyolfelhő takarta az égboltot, és ha véletlenül kisütött néhány percre a nap, nagyon magasan vékony bordák látszottak a horizonton. Alighanem azért aludtak el Kormossal együtt.

— Ne ijedj meg! — mondta a gazdája bizalmasan. — Ez még nem az ősz, csak a jele. Nagyobb baj ennél, hogy a gyerekek hamarosan eltűnnek mellőlünk, mert kezdődik az iskola. Fogadom, gazember, neked is hiányoznak majd, nemcsak nekem!

A professzor nem véletlenül figyelmeztette Kormost az imént mondottakkal. Napok óta ezen törte már a fejét, s egyelőre nem tudta, mitévő legyen. Lenne még néhány hét, az ásatáshoz kedvező idő. Csakhogy nem lesz kivel ásatni. Szabó Géza tisztességesen segített ezzel az ingyen kosztal, amit a gyerekeknek küldtek, az is valami. De úgy látszik, csak nem értette meg, milyen nagy horderejű dologról van szó az Erecske partján. Hozzá többé nem fordul munkásokért. Inkább az üzletben vagy a kocsmában maga érdeklődik majd újra munkabíró, munkavállaló emberek után.

Az élet a kérdést még aznap eldöntötte. Méghozzá levelek formájában, amelyet a postás hozott ki nyikorgó kerékpárjával. Számára is meglepetésként hatottak a levelek, de kellemes meglepetésként. A Német Szövetségi Köztársaság régészeinek kongresszusára hívták meg az első levélben. A másodikban a Szovjet Tudományos Akadémia uráli csoportjának meghívója érkezett. De hozott a postás még egy harmadik levelet is. Ebben a Magyar Tudományos Akadémia osztályvezetője értesítette, hogy tudnak a meghívásról, és szeretnék, ha mindkét helyen ő képviselné a szakmát.

Nem szólt senkinek, otthagyta a kis társaságot. Leült az öreg mocsári tölgy alatt, ott olvasta el újra és újra a leveleket. Életében volt már néhány sikere, de ilyen nagy még soha. Gyorsabban vert a szíve, mint máskor, s egyre csak arra gondolt: ezt is megérte. A Tudományos Akadémia bizottságánál még a gyakornoka nevét is ismerik. További sikereket kívánnak a munkájukhoz... Akkor pedig ők szintén fontosnak tartják ezt a feltáró munkát...

(Folytatjuk)

Izgalmas az első találkozás a fegyverrel. Az ismerkedés első pillanatai

A célratartás fortélyait nem könnyű elsajátítani

LEGYEN SZÁMHÁBORÚ!

Munkásőrök az iskolában. Többnyire megszokott kép ez, hiszen különböző ünnepségeken, kisdobos- és úttörőavatáson rendszerint találkozunk velük. Igen, igen, de mi van az ünnepségek csillogása mögött? Mit adnak voltaképpen a munkásőrök az iskoláknak, a gyerekeknek, és mit kapnak tőlük viszonzásképpen? Ilyen kérdésekre kerestem választ a XIII. kerületi Thälmann utcai 47/49. sz. Általános Iskolában, ahol több mint tíz évre tekint vissza az úttörők és munkásőrök barátsága.

CSALÁDI ALAPON

Az úttörőcsapat munkásőr alegységének alakuló gyűlésén találkoztam Cseszák Sándorral, a XIII. kerületi munkásőrség parancsnokával.

— Kiből lehet jó úttörőgárdista munkásőr?

— Aki szeret közösségben élni, aki akar valamit tenni ezért a közösségért.

— Hogyan alakulhat ki jó kapcsolat az iskola és a munkásőrség között?

— Nálunk szinte családi alapon történt. Néhány munkásőr szülő alkalomszerűen segített ezt-azt. Később ez egyre rendszeresebbé vált. Egyébként úgy tartjuk, hogy akkor végezzük jól a dolgunkat, ha az egész iskolát patronáljuk.

VISSZATÉRŐK

— Iskolánkban kevés a férfi pedagógus — mondta Szabó Jánosné igazgató. — A munkásőrség tevékenysége a honvédelmi nevelésben óriási jelentőségű.

— Nagyon sokat segítettek a táborozáskor — tette hozzá Jurcsek Katalin csapatvezető —, az idei nyári

A kúszófolyosó alaposan próbára teszi az ügyességet

Az alakuló gyűlés eredménye: lesz számháború, kerékpáros túra

szünetben Mátrafüreden szerveztek a gyerekeknek harci játékot, legutóbb pedig közös, hajókirándulással egybekötött harci túrán vettünk részt velük.

Földes Róbert egyike az iskolát legjobban segítő munkásőröknek. Az alakuló gyűlésen ezúttal mint szülő volt jelen.

— Kezdetben csupán a szülői munkaközösség keretében segítettük az úttörőcsapatot. Kapcsolatunk 1970-ben vált szorosabbá, az első úttörő-munkásőr szakaszt 1976. szeptember 29-én avattuk fel.

— Most szülőként jött az alakuló gyűlésre?

— Igen, Tamás fiam lesz úttörőgárdista munkásőr.

— Sokat beszélgettek erről otthon?

— Nem. Meg sem említette, hogy ez a szándéka.

NEM VÉLETLEN

Amikor Tamást kérdeztem erről, így válaszolt:

— Nem is tudom, miért nem szóltam. Szinte automatikusan történt minden. Beléptem, mert úgy éreztem, hogy jó lesz. Én otthon mindig azt láttam, hogy az édesapám munka után sokszor kiképzésre, szolgálatba vagy gyerekekhez megy. Vagy jön velünk, az iskolai kirándulásokra. Nekem természetes, hogy azt csinálom, amit ő.

— Azért, mert ő az édesapád?

— Mert amit csinál szép, izgalmas, érdekes. Szóval, jó. Itt, az iskolában a srácok nagyon szeretik a munkásőröket. Nem véletlen, hogy például a tavaly végzettek közül többen is eljöttek erre az alakuló gyűlésre.

Paizer Lajos egy azok közül, akik eljöttek.

— Mi húzott vissza?

— Minden, de főleg a munkásőrökkel való találkozás lehetősége. Mi nagyon megszerettük őket.

— Miért?

— Hát például a közös kirándulásokért. Többek között minden nyáron, a táborozás alatt, harci túrát szerveznek nekünk. Ez is érdekes, de ennél jóval izgalmasabb, amikor mesélni kezdenek esténként. Ilyenkor valahogy megnyílnak a zsilipek, és nemcsak különböző érdekfeszítő eseményekről szerzünk tudomást, de gondolatokkal, érzelmekkel is találkozunk. Aztán egyszer csak vita kerekedik a beszélgetésből, és ilyenkor megint újabb és újabb sztorikat hallunk, amelyeknek szereplői jórészt körülöttünk ülnek. Ilyenkor úgy érzem, mintha én is köztük lettem volna akkor, amikor mindaz történt, amiről mesélnek.

Az alakuló gyűlés lezajlott. Formát öltött az éves együttműködési szerződés, benne — külön hangsúlyozva — a gyerekek kérése: legyen számháború és egy kerékpáros túra!

Bizonyára nem véletlenül. Hiszen mindkét program nagyszerű alkalmat kínál arra, hogy úgymond, ismét „megnyíljanak a zsilipek".

Bőcs Ferenc
Fotó: Gaál

JÓ LENNE EGY UTCA-SZÍNHÁZ!

— Szeretem az érdekes gyerekeket — modta a nagyatádi Szegedi Mónika és máris bizonygatta, hogy egyik barátnője, Nyitrai Zsuzsi azért érdekes számára, mert minden indiánokról szóló könyvet elolvasott már és most mindenáron azt akarja megtudni, menynyi bennük az igaz, mennyi az író fantáziája... A másik barátnője, Fehér Margó pedig azért érdekes, mert nagyon szépen énekel és táncol, és ha egyedül van otthon, akkor is táncol és maga formál soha nem látott lépéseket...

— Te érdekes lány van? — kérdeztem a szőke Mónikától, aki úgy nézett rám, mintha először látna beszélő embert. Ezen a kérdésen ő még soha nem gondolkodott, ám a kérdésre válaszolni kell.

— Én nem tudom, bár ha unalmas lennék, nem játszana velem se a Sztojka Ági, se a Pocsai Pista. Kár, hogy most nincsenek itt. Pistával színházat szeretek játszani. Elolvasunk valamilyen könyvet és eljátsszuk. De a legjobb, amikor mi magunk találunk ki egy mesét és azt játsszuk el. De a legeslegjobb az, amikor semmit se gondolunk ki előre, csak elkezdünk egy történetet — mondjuk két szegény ember vagyunk — és játék közben alakítjuk ki a történetet. Egyszer gyerekeket is hívtunk, óvodásokat is — közönségnek. Holnap is megnézhetjük? — kérdezték a végén. Apu is látta, és azt mondta, jó lenne ha csinálnánk egy utcaszínházat, mert ügyesek vagyunk. Nagyapa biztosan segítene díszleteket készíteni, a „színészek" szülei pedig jelmezeket varrnának.

Várom a meghívót az első előadásra.

Szigeti Piroska

Mónika, Sztojka Ágiról és Pacsai Pistáról mesél Zsuzsának és Margónak

Minden esztendőben hatalmas érték terem az erdők sötét, nyirkos, rejtett zugaiban. Különös, ám sokszor veszélyes növények, melyek közül nehéz eldönteni, hogy melyikük ehető, és melyikük mérgező!...

A császárgomba „elvetemült" rokona: a légyölő galóca

A mérgező világító tölcsérgombák egyik „bandája"

Pecsétviasz gomba. Nem mérgező, viszont — ehetetlen

Íme a gyilkos galóca. Egyetlen példánya annyi mérget rejteget, amennyi hat felnőtt számára „elegendő"...

Igazán „ennivalók": a vörös tinórú gomba

HENYÉLŐ

A fenyő tinórú gomba szintén kitűnő csemege

Ez a szivacs valójában ízletes, levesnek való petrezselyem gomba

Zöld harmatgomba. Elsősorban leves, vagy pörkölt készítéséhez használják

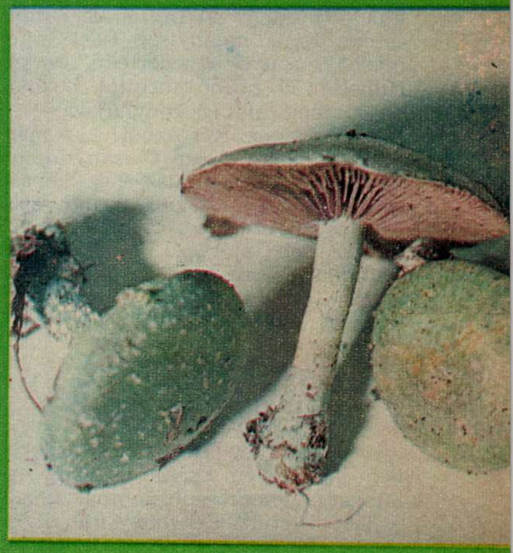

s tinta-, és a

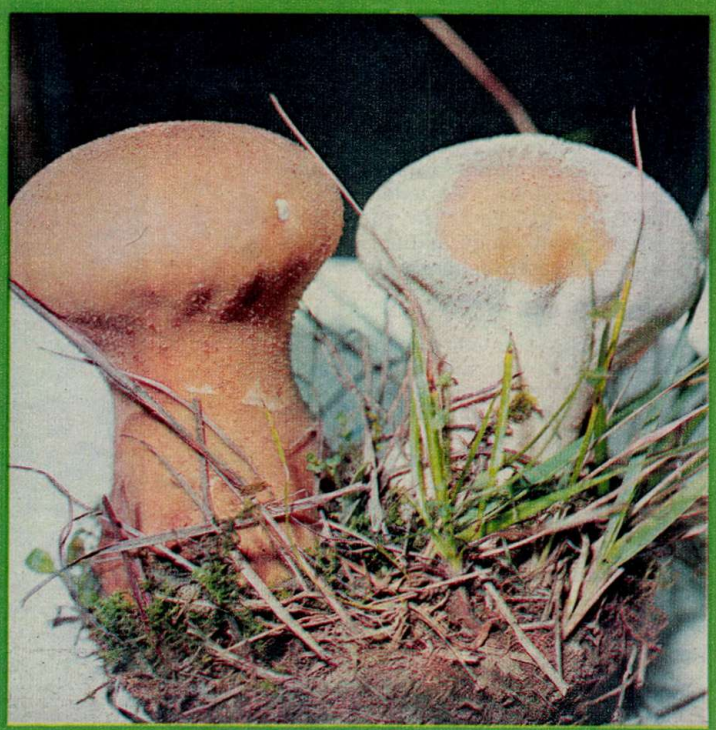

Pöfeteg gomba. Ínyenceknek — csak félérett állapotban!

NÖVÉNYEK

A kisfiú szerette az erdőt is, meg a gombát is, tehát egy szép napon kiment az erdőbe gombát szedni. Izgalmasnak találta a keresgélést, és ízletesnek a csiperkét, meg a vargányát. Ráadásul ezeket a gombákat könnyedén felismerte alakjukról, illatukról, színükről. Szedett is egy nagy szatyorral mindkettőből, és diadalmasan vitte haza a zsákmányt.

Otthon azért — biztos, ami biztos! — megmutatták az összegyűjtött gombákat egy szakértőnek, aki rövid vizsgálódás után kihajította az egészet. Ugyanis a zsákmány minden egyes darabja — gyilkos galócának bizonyult. A kisfiú és hozzátartozói máig is boldogan élnek...

NEM MESE

A fenti történet — bármilyen meseszerűen hangzik — igaz történet. A karcagi Molnár Attilával esett meg, de másokkal is előfordult már hasonló dolog, olykor-olykor jóval szomorúbb befejezéssel.

Nem mese továbbá az sem, hogy a természet kaján vigyorral az arcán, szinte a megtévesztésig azonosra formálta az ehető és a mérgező gombafajtákat. Egyetlen dologban lehetünk biztosak: gombaügyben csak a szakértő lehet igazán szakértő!...

A gombák életmódjukban, felépítésükben is eltérnek a jóravaló, hétköznapi növényektől. Ez utóbbiaknak a fény, a napsugár jelenti az életet, a gombák viszont a sötét,

nyirkos helyeket kedvelik. Tudniillik nem tartalmaznak úgynevezett klorofill-testecskéket, amelynek segítségével — rokonaikhoz hasonlóan — becsületes munkával készítenék el szerves táplálékukat napfényből, vízből és a levegő széndioxidjából. Nem, a gombák „készételt" fogyasztanak, más növényeken élősködnek.

TEREM, MINT A GOMBA...

Hogy milyen élelmes fajtáról van szó, azt szaporaságuk is bizonyítja. Hazánkban évente — minden talajelőkészítés, ültetés és gondozás nélkül — mintegy 10 millió kg gomba terem. Ez a mennyiség 6000 vágómarha húsával egyenértékű, és körülbelül 50 millió forintot hozhatna a népgazdaság konyhájára.

De nem hoz. Két okból: 1. A mérgezés valószínűsége aránytalanul nagy a többi élelmiszerhez képest. 2. A Magyarországon termő 2000 fajta közül másfélezer ehetetlen, 34 kifejezetten mérgező, és csak a fennmaradó rész fogyasztható, de ebből is mindössze 25 fajta számít csemegének.

MIT MONDANAK AZ „ILLETÉKESEK"?

A pontosabb tájékozódás érdekében lakóhelyén kerestünk meg néhányat a jelentősebb gombák közül, és arra kértük őket, hogy mutatkozzanak be néhány szóval gombára éhes olvasóinknak.

CSIPERKE:

— Nem akarok hetvenkedni, de igazán közkedvelt, hogy ne mondjam ennivaló egyéniség vagyok. Egyetlen bánatom, hogy sajnos a megtévesztésig hasonlítok eltévelyedett rokonomra, a gyilkos galócára. Ezért szeretném felhívni a figyelmet a szembeszökő különbségekre. A kalapom alsó részén található lemezek színe szürke, barna vagy fekete, míg a gyilkos galócáé minden esetben fehér. Továbbá én magam — szerényen — csak gallért viselek, míg minősíthetetlen hasonmásom úgynevezett bocskort is hord.

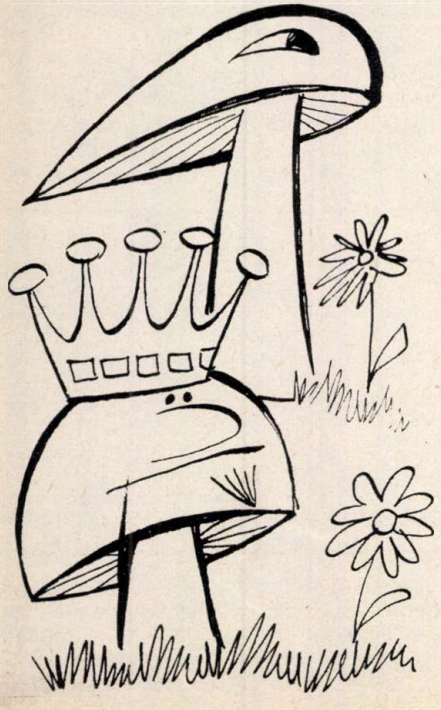

VARGÁNYA, AMELY TINORÚ IS EGYBEN:

— Egész egyszerűen: szép vagyok. A testem a zöldesfehérnek valami olyan árnyalatában pompázik, amely semmi máshoz sem hasonlítható. Legkevésbé talán törvényen kívül helyezett rokonom, a sátángomba testéhez, amelynek egészen közönséges vöröses, narancssárgás színe van. Nem hiszem, hogy bárki harapna az ilyesmire...

SZEGFŰGOMBA:

— Rokonommal, a parlagi tölcsérgombával minden kapcsolatot megszakítottam. Családunk szégyenfoltja. Jelleméről talán a külseje beszél a legékesebben. Lemezei áttekinthetetlenül sűrűek, és hányaveti módon rátekeredtek a törzsére. Arról nem is beszélve, hogy a kalapja egészen hétköznapian tölcsér alakú. Az igényes fogyasztó rögtön észreveszi a különbséget. Lemezeim szellősen ritkák, szabályosak, a kalapom pedig semmi hasonlóságot sem mutat a tölcsérrel...

CSÁSZÁRGOMBA:

— Bármilyen kritikusan is szemlélem önmagamat, illik hozzám a nevem. Termetre, ízre, külalakra egyaránt utolérhetetlen vagyok. Ha valaki ebből sem ismerne rám, akkor figyelje a galléromat és a lemezeimet. Ha valaha látott már gyönyörű sárga színt...! Hm. Nem szívesen beszélek róla, de a légyölő galóca előszeretettel adja ki magát császárgombának. Veszedelmes bűnöző! Az egyetlen, ami megkülönbözteti tőlem, hogy gallérja és lemezei betegesen fehérek.

RÓKAGOMBA:

— Büszke család sarja vagyok, még saját fajtámmal se nagyon tartom a kapcsolatot. Előkelő magányban töltöm napjaimat rejtekhelyemen, legfeljebb egy-két cimborát tűrök meg magam mellett, akik hasonlóan sárga, bordázott lemezeket viselnek. Ezúton szeretném felhívni a figyelmet, hogy a világító tölcsérbomba mesterkedéseihez semmi közünk! A mi „ruhánkban" pompázik az elvetemült, és a mi nevünkben követi el gaztetteit. Talán csak vörösesbarna színe különbözteti meg tőlünk, meg az, hogy „bandákba verődve" éli haszontalan életét...

*

A „nyilatkozatokból" is kitűnik, hogy a gombák világa különös világ. Gyűjtésüket tekintsük inkább kirándulásnak, semmint élelemszerzésnek. A „személyazonosság" megállapítását pedig mindenképpen bízzuk a szakemberre!

Cser Gábor
Fotó: Szalay Béla

KARAKAS ÉVA

Karakas Éva nemzetközi sakkmester. Neve már több mint huszonöt éve ismert a fekete-fehér kockás mezők versenyein. Negyed század! Oly régen lett a sakk szerelmese? Nem! Már jóval előbb is az volt. Csakhogy akkor még tartotta magát az a felfogás, miszerint a sakk a férfiak sportja. Lánykorában rendszeresen figyelte a fiúk csatáit, és ő csak titokban hajolt a sakktábla fölé. Titokban ugyan, de éppen azért nagyon elmélyülten tanulmányozta: mit is jelent egy-egy jól sikerült lépés.

Már nagylány volt, amikor egyszer fodrászhoz ment és ott várnia kellett. Mégpedig elég hosszasan, mert a fodrászmester éppen sakkozott. Mit tehetett mást, figyelte ő is a küzdelmet, és a gyenge lépéseknél közbeszólt. Először leintették, aztán... aztán mintha ő vette volna kezébe a bábuk irányítását.

Hát így kezdődött. Azóta hétszer nyert országos bajnokságot. Első külföldi sikerét 1954-ben Lipcsében érte el, amikor is a nemzetközi zónaverseny döntőjébe került. Azóta bejárta a fél világot és sok versenyen győzött.

Álma? Azon fáradozik, hogy minél több lány és fiú szeresse meg a sakkozást, legyen türelme, kitartása csatázni.